

PISMO BEZPŁATNE • ISSN 1732-3320

PRAWNIK

3/57 • 2022

CZASOPISMO OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH W LUBLINIE

*Pamiętaj zachować spokój umysłu
tak w nieszczęściu jak i w powodzeniu.*

HORACY

Świąt Bożego Narodzenia
wypełnionych wzajemną życzliwością
i zrozumieniem,
wewnętrznym spokojem i radością.
Nowego Roku
bogatego w spełnione marzenia
życzą Dziekan, Rada i Pracownicy OIRP w Lublinie

OKRĘGOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH
W LUBLINIE

PISMO BEZPŁATNE • ISSN 1732-3320

PRAWNIK

3/57 • 2022

CZASOPISMO OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH W LUBLINIE

Vol. 57, Nr 3, 2022

Redaktor Naczelny

Jarosław Kostrubiec

Zastępca Redaktora Naczelnego

Ewa Urbanowicz

Przewodniczący Komitetu Redakcyjnego

Arkadiusz Bereza

Komitet Redakcyjny

Krzysztof Adamski

Anna Fermus-Bobowiec

Joanna Lalak-Krzyżanowska

Mariusz Nowachowicz

Andrzej Pruszkowski

Dorota Sławińska

Edyta Szałacha-Małysz

Tomasz Woś

Rada Naukowa

Małgorzata Dumkiewicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Kinga Flaga-Gieruszyńska (Uniwersytet Szczeciński)

Andrzej Herbet (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie)

Marek Kulik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Sławomir Patyra (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Mirosław Pawełczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Grzegorz Smyk (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Bogumił Szmulik (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie)

Marzena Świstak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Adres redakcji:

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie

20-607 Lublin, ul. Konrada Wallenroda 2E

tel. 81 532 06 95 fax 81 534 44 96

<https://biuletyn.oirp.lu>

prawnik@oirp.lublin.pl

PISMO BEZPŁATNE • ISSN 1732-3320

PRAWNIK

3/57 • 2022

CZASOPISMO OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH W LUBLINIE

Vol. 57, Nr 3, 2022

OKRĘGOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH
W LUBLINIE

ISSN 1732-3320

Wydawca:

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie
20-607 Lublin, ul. Konrada Wallenroda 2E
tel. 81 532-06-95 fax 81 534-44-96
e-mail: poczta@oirp.lublin.pl

Dyżury członków Prezydium Rady

Dziekan Rady – Arkadiusz Bereza:
poniedziałek w godz. 14.30–16.00

Wicedziekan Rady – Anna Fermus-Bobowiec:
wtorek w godz. 8.30–10.30, środa w godz. 8.30–10.30

Wicedziekan Rady – Bartosz Gdulewicz:
wtorek w godz. 12.00–14.00

Wicedziekan Rady – Urszula Nieborak:
poniedziałek w godz. 14.00–16.00

Skarbnik Rady – Jarosław Edeński:
środa w godz. 14.00–16.00

Rzecznik prasowy OIRP Lublin: Ewa Urbanowicz
Kontakt: rzecznikprasowy@oirp.lublin.pl

Łamanie, druk i oprawa:
Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”
20-075 Lublin, ul. Ogrodowa 12
tel. 81 442 19 19, fax 81 442 19 16
e-mail: drukarnia@gaudium.pl
www.gaudium.pl

SPIS TREŚCI

Od Dziekana	7
-------------------	---

ARTYKUŁY

Maciej Błotnicki, Problematyka dobrowolności na gruncie czynnego żalu – wybrane zagadnienia na tle odpowiedzialności za fałsz pieniądza	11
Jarosław Kowalski, Procedura rozpatrywania skargi indywidualnej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w świetle reformy wprowadzonej Protokołem dodatkowym nr 15	24
Radosław Kostrubiec, Prejudycjalność w postępowaniu karnym	32
Olimpia Marcewicz-Kochnio, O pełnomocnictwie procesowym w postępowaniu cywilnym słów kilka	39

WARTO WIEDZIEĆ WIĘCEJ

Paweł Witkowski, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego	45
Renata Flis, Przegląd orzecznictwa sądów administracyjnych	47
Damian Bara, Paweł Rokosz, Rzecznik Finansowy jako instytucja wsparcia ochrony indywidualnych i ogólnych praw klientów podmiotu rynku finansowego	51

INFORMACJE I KOMUNIKATY

Z posiedzeń Rady OIRP w Lublinie	58
Zmiana wysokości składek członkowskich	62
Harmonogram szkoleń radców prawnych	63
Egzamin na aplikację radcowską 2022	65
Szkolenie wyjazdowe radców prawnych w Janowie Podlaskim	66
Szkolenie wyjazdowe aplikantów radcowskich w Kazimierzu Dolnym	68
VII Forum Aplikantów Radcowskich w Białymstoku	69
Zmiany w programie aplikacji radcowskiej	71
Konferencja „Mediacja w sprawach publicznych – praktyczny oraz teoretyczny punkt widzenia”	73
Koncert poświęcony pamięci Zbigniewa Wodeckiego	76

Wieczór z pieśnią ojczystą – radcowie prawni śpiewają.....	77
Obchody 104. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.....	79
Losowanie radców prawnych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2023	80
Obowiązek doskonalenia zawodowego	87
VIII Otwarty Halowy Turniej Prawników w Tenisie Lublin 2022.....	89
Szlachetna Paczka	94
Wycieczka seniorów do Muzeum Narodowego oraz Teatru Muzycznego „Roma” w Warszawie	95
Radcowskie Spotkania Muzyczne w Tarnowie.....	99

Od Dziekana

Szanowne Koleżanki!

Szanowni Koledzy!

Powoli dobiega końca jubileuszowy rok samorządu radców prawnych. Podobnie jak w Lublinie, uroczystości odbywały się także w innych okręgowych izbach radców prawnych. Uczestniczyłem w obchodach jubileuszowych Izby gdańskiej. Miałem wówczas przyjemność spotkać byłych dziekanów i wielu przyjaciół, od których przekazuję serdeczne pozdrowienia dla lubelskich radców prawnych. W uroczystościach w Izbie olsztyńskiej brał udział wicedziekan Bartosz Gdulewicz, zaś w Izbach łódzkiej i rzeszowskiej

– wicedziekan Urszula Nieborak. Każde z tych wydarzeń jest godne zapamiętania, nie tylko z uwagi na formę, lecz także na towarzyszący im klimat wspomnień silnego i jednolitego samorządu radców prawnych. Ostatnim akordem obchodów 40-lecia samorządu na szczeblu krajowym było zorganizowane w Katowicach 28 października br. spotkanie zasłużonych przedstawicieli naszego samorządu. W czasie uroczystej gali w Filharmonii Śląskiej uhonorowani zostali pamiątkowymi nagrodami – oprócz piszącego te słowa – byli dziekani naszej Izby Dariusz Tomaszewski i Marek Pawłowski oraz pełniący przez dwie kadencje funkcję przewodniczącej Wyższej Komisji Rewizyjnej – Hanna Chabros.

W Katowicach odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Radców Prawnych, w czasie którego podjęto uchwałę o podwyższeniu podstawowej składki samorządowej do kwoty 130 zł (w tym 111 zł składka członkowska i 19 składka ubezpieczeniowa), która będzie obowiązywać od 1 stycznia 2023 r. O ile ta decyzja uzyskała konsens, o tyle wątpliwość wywołała propozycja wysokości odpisu, jaki okręgowe izby powinny dokonywać na potrzeby działalności organów szczebla krajowego. Propozycja dziekana Izby krakowskiej Marcina Sali-Szczypińskiego dotycząca niewielkiej korekty na korzyść

okręgowych izb nie uzyskała poparcia większości. Decyzja ta jest niezrozumiała, zaś odpis w wysokości 25% na potrzeby budżetu KRRP zwiększa jej przychody, mimo że za dotychczasowymi olbrzymimi wydatkami budżetowymi nie idą skutki dla radców prawnych, dotyczące ich pozycji i sytuacji na rynku (dotychczasowej kampanii reklamowej i promocji wyszukiwarki radców prawnych nie można nazwać sukcesem) oraz dla organów samorządu na szczeblu lokalnym (niewidoczna lub wykonana w nieznanym mi zakresie informatyzacja ewidencji radców prawnych i aplikantów). Dalsze decyzje dotyczące kolejnych wydatków na te zadania (bez sprawozdania z ich wykonania) zapadły na posiedzeniu KRRP 3 grudnia w Warszawie poprzez uchwalenie budżetu KRRP, mimo że zapowiedziano w porządku obrad jedynie dyskusję nad jego projektem. Projekt i materiały zostały przesłane dzień przed rozpoczęciem obrad, utrudniając przygotowanie do debaty na tak ważny temat. Mimo zgłoszonych zastrzeżeń dotyczących sposobu procedowania nad projektem postanowiono... zmienić porządek obrad i uchwalić budżet. Nic dodać do takiego obrazu nie można i skojarzenia nasuwają się same. W uchwalonym budżecie ponownie duże wydatki na kampanię reklamową związaną z promocją zawodu, ta sama informatyzacja oraz – ale to już niewielka kwota około 300 tys. zł – na rebranding (w ramach odświeżenia i budowy wizerunku) logo KIRP, którego radcowie prawni będą mogli używać w przyszłości.

Oprócz spraw finansowych przedmiotem obrad Krajowej Rady były również sprawy związane z ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej radców prawnych, zmianą w regulaminie działalności samorządu radców prawnych i jego organów oraz w regulaminie działalności finansowej samorządu radców prawnych. Uchwalono także nowy Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego (wejdzie w życie od 1 stycznia 2023 r.), do zapoznania z którym gorąco Państwa zachęcam.

W dniu 24 września 2022 r. odbył się egzamin wstępny na aplikację radcowską. Do egzaminu na obszarze działania Izby lubelskiej przystąpiło 134 kandydatów, a więc mniej niż w ubiegłym roku (160 kandydatów). Egzamin przeprowadzono tradycyjnie w hali sportowej Globus. Niestety w tym roku test egzaminacyjny okazał się znacznie trudniejszy. Pozytywny wynik z egzaminu uzyskało jedynie 52 absolwentów wydziałów prawa lubelskich uniwersytetów, co stanowi jedynie 39% osób przystępujących do egzaminu (w 2021 r. wynikiem pozytywnym mogło się pochwalić aż 64% zdających). Kandydaci, którzy uzyskali pozytywny wynik egzaminu złożyli wnioski o wpis na listę aplikantów, a Rada podjęła stosowne uchwały na posiedzeniu 24 października br.

Trzy tygodnie po uroczystych obchodach 40-lecia w Izbie lubelskiej odbyło się zapowiadane wcześniej szkolenie w Janowie Podlaskim. Stało się ono okazją do spotkania integracyjnego dużej grupy radców prawnych. W trakcie uroczystej kolacji kilkunastu uczestników zostało także

uhonorowanych medalami pamiątkowymi z okazji 40-lecia samorządu radców prawnych. Za organizację szkolenia dziękuję wicedziekan Urszuli Nieborak.

Nie zapomnieliśmy również w ostatnich miesiącach o integracji środowiskowej, inicjatywach łączących praktykę z teorią oraz o działalności związanej z edukacją prawną.

W dniach 18-20 listopada odbył się VIII Otwarty Halowy Turniej Prawników w Tenisie o puchar Dziekana Rady OIRP w Lublinie i Dziekana ORA w Lublinie. Turniej ten, który zyskał już uznanie wśród wielu radców prawnych, zapisał się jako stały punkt w kalendarzu tenisowych rozgrywek prawników. Tradycyjnie zgromadził wielu uczestników z różnych zakątków kraju. O jego przebiegu, wynikach w poszczególnych kategoriach i nagrodach znajdziecie Państwo informacje na kartach „Prawnika”. Rywalizacji sportowej towarzyszyła bardzo dobra atmosfera, którą zawdzięczamy organizatorom: r. pr. Markowi Duszyńskiemu, r. pr. Jarosławowi Cierniakowi i jego Małżonce oraz członkom Komisji ds. Sportu OIRP w Lublinie.

W sierpniu Ośrodek Mediacyjny, działający w ramach Fundacji „Znam Prawo”, podpisał z UMCS porozumienie o współpracy, którego celem jest m.in. kształtowanie i propagowanie rzetelnej wiedzy na temat mediacji. Jego efektem jest projekt realizowany przez Akademickie Centrum Mediacji UMCS: „Mediacja – kontekst prawny i społeczny”, obejmujący organizację cyklu konferencji z zakresu mediacji w sprawach cywilnych, gospodarczych,

karnych i rodzinnych. W jego ramach 18 listopada na Wydziale Prawa i Administracji UMCS odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Mediacja w sprawach publicznych – praktyczny oraz teoretyczny punkt widzenia”. Zgromadziła ona wielu znakomitych praktyków, którzy podzielili się swoimi doświadczeniami.

Natomiast o doświadczeniach lubelskich radców prawnych w świadczeniu pomocy prawnej dla uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy oraz owocnej współpracy Izby z innymi podmiotami podzieliłem się z uczestnikami konferencji w Lublinie w dniach 1-2 grudnia, zorganizowanej przez Fundację Edukacyjną „Perspektywy”, Ukrainską Fundację Talentów i Prezydenta miasta Lublina w ramach projektu „Incubating Freedom for Ukraine – Adapting Women to Digital Economy”. W charakterze prelegentów wzięli w niej udział przedstawiciele władzy rządowej, administracji samorządowej, rektorzy szkół wyższych Polski i Ukrainy oraz prezesi różnych instytucji i podmiotów. W swoich wystąpieniach poruszali główny temat, tj. sposób i perspektywę odbudowy zniszczonej infrastruktury Ukrainy.

Odbył się także konkurs dla dzieci (1-8 grudnia) pod hasłem „Radca mój prawny wybawca” organizowany przez Komisję ds. Wizerunku Radcy Prawnego. Przesłane prace, wszystkie wyjątkowe, podlegały ocenie specjalnego jury. Wręczenie nagród (w tym nagrody publiczności) ma się odbyć już po wydaniu tego numeru „Prawnika”.

Jako samorząd zawodowy staramy się także wspierać potrzebujących. W tych działaniach aktywnie uczestniczą radcowie prawni (m.in. w projekcie Szlachetna Paczka koordynowanej przez r. pr. Joannę Król) oraz Fundacja „Znam Prawo”.

Po okresie pandemii oraz zajęć w trybie on-line szkolenie aplikacyjne wróciło na właściwe tory, co sprzyja budowaniu relacji koleżeńskich i wzmacniania poczucie wspólnoty samorządowej. W dniach 28-30 października odbyło się w Kazimierzu Dolnym wyjazdowe szkolenie aplikantów radcowskich I i II roku. Skorzystałem z możliwości spotkania się i porozmawiania z aplikantami o nurtujących ich problemach i wysłuchania propozycji zmian w organizacji aplikacji. Podobne kwestie, ale w stopniu znacznie szerszym poruszane były na Forum Aplikantów Radcowskich (w dniach 4-6 listopada) w Białymstoku, w którym uczestniczyli także przedstawiciele aplikantów Izby lubelskiej.

Jednocześnie śpieszę poinformować o zmianach personalnych w Biurze OIRP w Lublinie. W grudniu kończy pracę w naszej Izbie Pani Elżbieta Wajrak, kierująca przed długi czas Działem Aplikacji. Nie jest to dobra wiadomość – zwłaszcza dla wykładowców i aplikantów, którzy zawsze mogli liczyć z Jej strony na życzliwą pomoc i profesjonalne wsparcie. Za aan-

gażowanie w działalność naszej Izby oraz wiele lat pracy serdecznie Pani dziękuję.

W Dziale Aplikacji została zatrudniona Pani Adrianna Wojdaszka, która ma wspierać realizację zadań związanych z aplikacją radcowską. Jest osobą otwartą, sympatyczną i obowiązkową, o czym może się przekonać każdy, kto odwiedzi nasz Ośrodek Szkoleniowo-Dydaktyczny.

Rozpoczyna się już czas przedświątecznych spotkań oraz rozmów dotyczących przyszłego roku, tego, co nam on przyniesie i jakie nadzieje z nim wiążemy. W dniu 7 grudnia odbyło się spotkanie członków Klubu Seniora OIRP w Lublinie, w czasie którego miałem przyjemność złożyć obecnym życzenia z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia.

Wykorzystując łamy „Prawnika”, życzenia radości i zdrowia kieruję do wszystkich radców prawnych, aplikantów, pracowników i przyjaciół Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, licząc, że ten szczególnie okres Świąt będzie szansą na wytchnienie, odpoczynek i oderwanie się od obowiązków zawodowych, a także okazją spędzenia miłych chwil w otoczeniu najbliższych osób, w atmosferze pełnej ciepła, wzajemnego zrozumienia i życzliwości.

ARKADIUSZ BEREZA
Dziekan Rady

MACIEJ BŁOTNICKI*

Problematyka dobro- wolności na gruncie czynnego żalu – wy- brane zagadnienia na tle odpowiedzialności za fałsz pieniądza¹

Streszczenie

Zagadnienie czynnego żalu jako szczególnej instytucji balansującej między należyтым zabezpieczeniem przez prawo karne akceptowalnych i pożądaných społecznie wartości a koniecznością pociągnięcia do odpowiedzialności każdego sprawcy dopuszczającego się bezprawnych na nie zamachów zajmuje ważne miejsce w systemie prawa karnego. Szczególnie doniosła, choć budząca niegasnące spory, jest problematyka dobro-

Problems of voluntar- iness on the grounds of active regret select- ed issues against the background of liability for counterfeit money¹

Summary

The issue of active regret, as a remarkable institution, balancing between the criminal law's due protection of acceptable and socially desirable values and the need to hold accountable any perpetrator who commits unlawful attacks on them, occupies an important place in the criminal law system. The issue of „volun-

* Asystent w Katedrze Prawa Karnego i Kryminologii, Wydział Prawa i Administracji, UMCS, Lublin, adwokat w Izbie Adwokackiej w Lublinie, maciej.blotnicki@umcs.pl.

1 Artykuł powstał w wyniku realizacji grantu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w Polsce zatytułowanego „Zagadnienie fałszu pieniądza na gruncie polskiej ustawy karnej i w ujęciu prawnoporównawczym” Nr UMO-2018/29/N-HS5/01091.

* Assistant at the Department of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Administration, UMCS, Lublin, Poland, Advocate at the Bar Association in Lublin, maciej.blotnicki@umcs.pl. Bar Association in Lublin, ORCID: 0000-0002-1946-2606.

1 This article is funded by the National Science Centre in Poland, under the project „Zagadnienie fałszu pieniądza na gruncie polskiej ustawy karnej i w ujęciu prawnoporównawczym” [The issue of money forgery in the polish criminal code as well as in the comparative law approach] No UMO-2018/29/N-HS5/01091.

wolności. Powyższy problem badawczy, naniesiony na typ przestępnego fałszu pieniądza lub jego surogatu (art. 310 § 1 k.k.), będzie stanowił przedmiot analiz niniejszego opracowania. W tekście zastosowano dogmatyczną metodę badawczą w jej ujęciu formalnoprawnym.

Słowa kluczowe: czynny żal, dobrovolność, element subiektywny, fałsz pieniądza, odstąpienie od dokonania.

Przedmiot analiz stanowi interpretacja przesłanek zastosowania klauzuli bezkarności z art. 15 § 1 k.k. na gruncie zbrodni fałszu pieniądza lub jego surogatu. Clue wyводу będzie dotyczyć dogmatycznej analizy dobrowolności, stanowiącej podmiotowy warunek czynnego żalu. Poprawne zastosowanie tego kryterium jest warunkowane dostrzeżeniem, że art. 15 § 1 i 2 k.k. stanowią z jednej strony wyjątki od zasady² ponoszenia odpowiedzialności karnej za czyn³, z dru-

tariness” is particularly momentous, although stirring up endless disputes. The research mentioned above problem, superimposed on the type of criminal forgery of money or its surrogate (Article 310 § 1 of the Criminal Code), will be the subject of analysis of this study. The text uses the dogmatic research method in its formal-legal approach.

Keywords: active regret, voluntariness, subjective element, counterfeit money, waiver of performance.

The subject of analysis is the interpretation of the prerequisites for applying the impunity clause of Article 15 § 1 of the Criminal Code on the grounds of the crime of counterfeit money or its surrogate. The clue of the argument will concern the dogmatic analysis of „voluntariness”, which is the subjective condition of active repentance. The correct application of this criterion is conditioned by noticing that Articles 15 § 1 and 2 of the Criminal Code are, on the one hand, exceptions to the principle² of incurring criminal liability

2 Należy zaznaczyć, że pojęcie zasady prawa rozumiem jak M. Kordela, tj. jako normę prawną nakazującą bądź zakazującą realizowania określonej wartości, M. Kordela, *Zasady prawa. Studium teoretycznoprawne*, Poznań 2012, s. 101-114; por. uwagi L. Leszczyńskiego i G. Maronia odnoszące się do zasad prawa jako argumentu walidacyjnego w toku wykładni tekstu prawnego i konieczności ważenia zasad celem wydania wiążącej decyzji stosowania prawa, L. Leszczyński, G. Maroń, *Zasady prawa i generalne klauzule odsyłające w operatywnej wykładni prawa*, „Annales UMCS” 2013, Vol. LX, No. 2, s. 147-153; G. Maroń, *Zasady prawa. Pojmowanie i typologie a rola w wykładni prawa i orzecznictwie konstytucyjnym*, Poznań 2011, s. 122-160.

3 Okoliczność ta winna prowadzić do rygorystycznego i ścisłego podejścia do interpretacji czynników warunkujących zastosowanie

2 It should be noted that the concept of a principle of law is understood as M. Kordela, i.e., as a legal norm that commands or prohibits the realization of a specific value, see M. Kordela, *Zasady prawa. Studium teoretycznoprawne*, Poznań 2012, s. 101-114; cf. comments by L. Leszczyński and G. Maron relating to the principles of law as a valid argument in the course of interpreting a legal text and the need to weigh the principles in order to make a binding decision on the application of a law, L. Leszczyński, G. Maroń, *Zasady prawa i generalne klauzule odsyłające w operatywnej wykładni prawa*, „Annales UMCS” 2013, vol. LX, No. 2, s. 147-153; G. Maroń, *Zasady prawa. Poj-*

giej, instytucje te ważą reguły i funkcje prawa karnego, w tym sprawiedliwość i ochronę⁴.

Opisując subiektywny warunek czynnego żalu z art. 15 § 1 i 2 k.k., użyto sformułowania „dobrowolnie”. Ustawa karna nie definiuje tego terminu. W związku z tym chcąc ustalić jego znaczenie, w pierwszej kolejności należy się posłużyć dyrektywą językową wykładni⁵. Na gruncie rodzimego języka oznacza on: „wynikający z własnej woli”⁶, „nieprzymuszony” lub „niewymuszony”⁷. Wskazuje się także następujące znaczenia: „w sposób zgodny z czyjąś wolną wolą”⁸, „działający

ty for an act; on the other hand, these institutions weigh the rules and functions of criminal Law, including justice and protection.

When describing the subjective condition of active regret in Article 15 § 1 and 2 of the Penal Code, the phrase „voluntarily” is used. Criminal Law does not define this term. Therefore, the linguistic directive of interpretation should be used first to determine its meaning³. Based on the native language, it means: „resulting from one’s own will”⁴, or „uncoerced”⁵. The following meanings are also indicated: „in a manner consistent with one is free will”⁶, „acting without coercion”⁷,

klauzuli niepodlegania karze, gdyż zgodnie z regułą *exceptiones non sunt extentendae* nie należy ich wyklądać rozszerzająco.

- 4 O. Sitarz, *Czynny żal jako instrument polityki kryminalnej i karnej*, „Archiwum Kryminologii” 2009, t. 31, s. 163-164.
- 5 Z. Ziemiński, *W sprawie elementarnego wykładu o wykładni*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1964, nr 3, s. 10 i n.; M. Zieliński, *Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa*, [w:] P. Winczorek (red.), *Teoria i praktyka wykładni prawa*, Warszawa 2005, s. 122.
- 6 W. Doroszewski (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, t. 2, Warszawa 1965, s. 170; E. Sobol (red.), *Mały słownik języka polskiego*, Warszawa 1997, s. 135.
- 7 J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 1, Warszawa 1900, s. 474; H. Zgółkowska (red.), *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 8, Poznań 1996, s. 422.
- 8 T. Lehr-Spławiński (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1935, s. 567-568; E. Sobol (red.), *Nowy słownik języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 136; B. Dunaj, *Język polski. Współczesny słownik języka polskiego*, Warszawa 2007, s. 289.

mowanie i typologie a rola w wykładni prawa i orzecznictwie konstytucyjnym, Poznań 2011, s. 122-160.

- 3 Z. Ziemiński, *W sprawie elementarnego wykładu o wykładni*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1964, nr 3, s. 10 i n.; M. Zieliński, *Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa*, [w:] P. Winczorek (red.), *Teoria i praktyka wykładni prawa*, Warszawa 2005, s. 122.
- 4 W. Doroszewski (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, t. 2, Warszawa 1965, s. 170; E. Sobol (red.), *Mały słownik języka polskiego*, Warszawa 1997, s. 135.
- 5 J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 1, Warszawa 1900, s. 474; H. Zgółkowska (red.), *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, t. 8, Poznań 1996, s. 422.
- 6 T. Lehr-Spławiński (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1935, s. 567-568; E. Sobol (red.), *Nowy słownik języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 136; B. Dunaj, *Język polski. Współczesny słownik języka polskiego*, Warszawa 2007, s. 289.
- 7 M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1995, s. 379; A. Markowski (red.), *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, Warszawa 1999, s. 147.

bez przymusu”⁹, „z dobrej woli” czy „chętnie”¹⁰. Leksykalne znaczenie interpretowanego terminu prowadzi do konstatacji, że odstąpienie od kreacji mającej funkcjonować w obrocie gospodarczym imitacji pieniądza albo zaprzestanie przerabiania innego środka płatniczego jest dobrowolne wtedy, gdy następuje bez przymusu fizycznego bądź psychicznego.

Jak widać, rezultatem aplikacji językowej dyrektywy wykładni są w dalszym ciągu szeroko zakreślone ramy treściowe analizowanego pojęcia. W celu ich zawężenia konieczne jest uzupełnienie dotychczasowych wyników wykładniczych, w drodze zastosowania pozajęzykowych dyrektyw interpretacji tekstu prawnego. W literaturze przedmiotu można dostrzec teoretyczne koncepcje służące zawężeniu zakresu znaczeniowego klauzuli niekaralności. Na uwagę zasługują dwa ujęcia¹¹, tj.: normatywne¹² i psychologicz-

„of goodwill”, or „willingly”⁸. The lexical meaning of the term interpreted leads to the statement that the abandonment of the creation of imitation money to function in economic circulation or the cessation of the conversion of another means of payment is voluntary when it occurs without physical or mental coercion.

As can be seen, the result of applying the linguistic directive of interpretation is still a broadly defined content framework of the concept under analysis. In order to narrow them down, it is necessary to supplement the previous interpretive results by applying extra-linguistic directives to interpret the legal text. In the literature on the subject, one can see theoretical concepts aimed at narrowing the scope of the meaning of the non-criminality clause. Two approaches are noteworthy⁹, i.e., normative¹⁰ and psychological¹¹.

8 S. Linde, *Słownik języka polskiego*, t. 1, Lwów 1854, s. 448; A. Zdanowicz i in., *Słownik języka polskiego*, Wilno 1861, s. 228.

9 It is worth pointing out the view of K. Tkaczyk, which is the author's normative-psychological concept. Due to the lack of representativeness, it will not be included in further arguments, see K. Tkaczyk, *Instytucja czynnego żalu w prawie karnym w aspekcie prawoporównawczym*, Przemyśl 2008, s. 65.

10 Among others: Z. Papierkowski, *Glosa do wyroku SN z 14 IX 1967 r., V KRN 599/67*, „Nowe Prawo” 1968, nr 7-8, s. 1235 i n.; M. Szerer, „Dobrowolne” odstąpienie od usiłowania, „Nowe Prawo” 1977, z. 5, s. 627; W. Radecki, *Prawne i moralne oceny czynnego żalu*, „Palestra” 1976, nr 12, s. 39-40.

11 See, for example: W. Wolter, *Nauka o przestępstwie. Analiza prawnicza na podstawie przepisów części ogólnej kodeksu karnego z 1969 r.*, Warszawa 1973, s. 273 i n.; G. Rejman, *W kwestii dobrowolnego odstąpienia od*

9 M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 1995, s. 379; A. Markowski (red.), *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, Warszawa 1999, s. 147.

10 S. Linde, *Słownik języka polskiego*, t. 1, Lwów 1854, s. 448; A. Zdanowicz i in., *Słownik języka polskiego*, Wilno 1861, s. 228.

11 Warto wskazać pogląd K. Tkaczyk, stanowiący autorską koncepcję normatywno-psychologiczną. Z uwagi na brak reprezentatywności nie będzie on uwzględniony w dalszych wywodach, zob. K. Tkaczyk, *Instytucja czynnego żalu w prawie karnym w aspekcie prawoporównawczym*, Przemyśl 2008, s. 65.

12 Między innymi: Z. Papierkowski, *Glosa do wyroku SN z 14 IX 1967 r., V KRN 599/67*, „Nowe Prawo” 1968, nr 7-8, s. 1235 i n.; M. Szerer, „Dobrowolne” odstąpienie od usiłowania, „Nowe Prawo” 1977, z. 5, s. 627; W. Radecki, *Prawne i moralne oceny czynnego żalu*, „Palestra” 1976, nr 12, s. 39-40.

ne¹³. Przedstawienie założeń obu koncepcji nie jest konieczne. Należy poprzestać na wskazaniu, że ogniskują one wokół prawnej oceny motywów i pobudek, którymi kierował się sprawca, odstępując od dokonania¹⁴.

W normatywnym ujęciu podmiotowej przesłanki czynnego żalu termin „dobrowolność” należy wiązać z oceną okoliczności, które przeważały za odstąpieniem od dokonania. Czynniki te muszą zasługiwać na akceptację. Co więcej, winny zostać pozytywnie ocenione z punktu widzenia zasad moralnych¹⁵. Z kolei na gruncie dominującego w literaturze przedmiotu ujęcia psychologicznego istotnym elementem jest irrelewantność oceny motywów i pobudek przy stwierdzaniu dobrowolności¹⁶. Prowadzi to do wniosku, że dodatnio bądź ujemnie wartościowana ocena okoliczności warunkujących zaprzestanie w pochodzie w *iter delicti* pozostaje bez znaczenia dla zastosowania klauzuli niekaralności. Warto jednak mieć w pamięci, że wykladowanie się zaprezentowanych koncepcji

In the normative view of the subjective prerequisite of active regret, the term voluntariness should be linked to assessing the circumstances that prevailed in favor of abandoning the accomplishment. These factors must merit acceptance and should be positively evaluated from the view of moral principles¹². In contrast, based on the psychological approach that dominates the literature, the irrelevance of assessing motives and motives in determining voluntariness is a crucial element¹³. This leads to the conclusion that a positively or negatively valued assessment of the circumstances determining the cessation in the march in *iter delicti* remains irrelevant to the application of the non-criminality clause. However, it is worth keeping in mind that the clarification of the presented concepts has not led to an agreement of positions on the interpretation of the term „voluntarily”. It can be said that the operation of opposing interpretive concepts has exacerbated interpretive doubts, translating into the non-uniformity of decisions. In contrast, based on the psychological approach that dominates the literature, the irrelevance of assessing motives and motives in determining voluntariness is a crucial element.

13 Zob. przykładowo: W. Wolter, *Nauka o przestępstwie. Analiza prawnicza na podstawie przepisów części ogólnej kodeksu karnego z 1969 r.*, Warszawa 1973, s. 273 i n.; G. Rejman, *W kwestii dobrowolnego odstąpienia od usiłowania*, „Nowe Prawo” 1969, z. 3, s. 436 i n.; W. Kubala, *Glosa do wyroku Izby Karnej Sądu Najwyższego z 1 VII 1975 r.*, „Palestra” 1976, nr 4-6, s. 31.

14 J. Raglewski, *Dobrowolne odstąpienie od czynu jako przesłanka instytucji czynnego żalu*, „Prokuratura i Prawo” 1997, nr 3, s. 40.

15 A. Spotowski, *O odstąpieniu...*, s. 94.

16 O. Sitarz, *Czynny żal związany z usiłowaniem w polskim prawie karnym. Analiza dogmatyczna i kryminalnopolityczna*, Katowice 2015, s. 388-390.

usiłowania, „Nowe Prawo” 1969, z. 3, s. 436 i n.; W. Kubala, *Glosa do wyroku Izby Karnej Sądu Najwyższego z 1 VII 1975 r.*, „Palestra” 1976, nr 4-6, s. 31.

12 O. Sitarz, *Czynny żal związany z usiłowaniem w polskim prawie karnym. Analiza dogmatyczna i kryminalnopolityczna*, Katowice 2015, s. 388-390.

13 Tamże.

nie doprowadziło do uzgodnienia stanowisk w przedmiocie interpretacji terminu „dobrowolnie”. Można wręcz stwierdzić, że funkcjonowanie opozycyjnych koncepcji interpretacyjnych pogłębiło wątpliwości wykładnicze, przekładając się na niejednorodność rozstrzygnięć.

Uwzględniając dotychczasowe wywoady, należy podkreślić, że rolę sądu jest ocenić, jakie czynniki miały decydujące znaczenie dla podjęcia przez sprawcę określonej decyzji o odstąpieniu od realizacji podrobienia lub przerobienia obiegowego pieniądza lub jego surogatu. Relevantne jest to, czy prymat wiodła wolna wola, czy też istotniejsze dla odstąpienia od dokonania okazały się okoliczności zewnętrzne, które je sprowokowały¹⁷. Wnikliwość i wszechstronność ustaleń w tym zakresie współkształtuje podstawę wyrokowania oraz determinuje prawidłowość rozstrzygnięcia¹⁸. *Clou* stanowi bowiem ustalenie, czy w ramach badanego stanu faktycznego występuje dobrowolność, czy też zachowanie sprawcy odstępującego od dokonania przestępstwa stypizowanego w art. 310 § 1 k.k. jest pozbawione tego podmiotowego elementu.

Nie ulega wątpliwości, że w przeważającej liczbie przypadków, w których występują czynniki zewnętrzne, mają one znaczenie dla podjęcia decyzji o za-

Taking into account the previous arguments, it should be emphasized that the court's role is to assess what factors were decisive for the perpetrator's decision to abandon the realization of counterfeiting or alteration of circulating money or its surrogate. The real question is whether the primacy was led by free will or the external circumstances that provoked it was more critical for abandoning the accomplishment¹⁴. The thoroughness and comprehensiveness of the findings in this regard co-shape the basis for sentencing and determine the correctness of the decision¹⁵. Indeed, the claim is to determine whether voluntariness is present within the framework of the facts under investigation or whether the behavior of the perpetrator who deviates from the commission of the crime stipulated in Article 310 § 1 of the Criminal Code is devoid of this subjective element.

There is no doubt that in the overwhelming number of cases where external factors are present, they are relevant to the decision to stop making counterfeit Polish or foreign money or its surrogate. However, assuming that their occurrence in every case will preclude voluntariness is different. It seems that the subjective substrate of active regret will occur when the offender's decision to desist does not

17 W. Kubala, *Problematyka czynnego żalu w orzecznictwie Sądu Najwyższego*, „Problemy Prawa Karnego” 1981, nr 3, s. 34 i n.

18 M. Błotnicki, *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 października 2017 r.*, sygn. akt II AKa 303/17, „Forum Prawnicze” 2018, nr 6, s. 79 i n.

14 W. Kubala, *Problematyka czynnego żalu w orzecznictwie Sądu Najwyższego*, „Problemy Prawa Karnego” 1981, nr 3, s. 34 i n.

15 M. Błotnicki, *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 października 2017 r.*, sygn. akt II AKa 303/17, „Forum Prawnicze” 2018, nr 6, s. 79 i n.

przestaniu dokonania podrobienia polskiego bądź obcego pieniądza lub jego surogatu. Niepodobna jednak zakładać, że ich wystąpienie w każdym przypadku będzie wykluczać dobrowolność. Wydaje się, że podmiotowy substrat czynnego żalu wystąpi, gdy decyzja sprawcy o odstąpieniu nie powstała w oderwaniu od bodźców zewnętrznych¹⁹, jak i pozbawiona była waloru spontaniczności²⁰. Co więcej, impuls do czynnego żalu mogą wywołać czynniki niezależne od sprawcy²¹, o ile nie stanowiły przeszkody uniemożliwiającej podrobienie, przerobienie lub usunięcie oznaki umorzenia z pieniądza albo jego surogatu²², bądź nie wywołały przekonania o takiej niemożliwości²³. Należy podkreślić, że wpływ okoliczności zewnętrznych nie wyklucza wystąpienia dobrowolności w sytuacji, gdy stanowi on wyłącznie asumpt, jest jednym z czynników skłaniających do rezygnacji z realizacji znamion prze-

arise in isolation from external stimuli¹⁶ and lacks the quality of spontaneity¹⁷. Moreover, the impetus for active grief can be triggered by factors beyond the perpetrator's control¹⁸ as long as they did not constitute an obstacle preventing the forgery, counterfeiting, or removal of the sign of redemption from money or its surrogate¹⁹ or did not cause the belief of such impossibility²⁰. It should be emphasized that the influence of external circumstances does not exclude the occurrence of voluntariness in a situation where it is only an assumption, which is one of the factors prompting the abandonment of the elements of the crime stipulated in Article 310 § 1 of the Criminal Code²¹.

19 Wyrok SA w Katowicach z dnia 25 października 2012 r., II AKA 169/12, LEX, nr 1236874.

20 Wyrok SN z dnia 12 grudnia 2006 r., WA 33/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2419.

21 Wyrok SN z dnia 5 stycznia 1973 r., III KR 258/72, OSNKW 1973, nr 7-8, poz. 92.

22 Wyrok SA we Wrocławiu z dnia 14 lipca 2016 r., II AKA 106/16, OSAW 2016, nr 4, poz. 348; wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 maja 2017 r., II AKA 92/17, KSAG 2017, nr 3, s. 200-216.

23 J. Raglewski, [w:] L.K. Paprzycki (red.), *System prawa karnego*, t. 4, *Nauka o przestępstwie. Wyłączenie i ograniczenie odpowiedzialności karnej*, Warszawa 2016, s. 814-816; B.J. Stefańska, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 219-220.

16 Judgment of the Court of Appeals in Katowice dated October 25, 2012, II AKA 169/12, LEX, nr 1236874.

17 Supreme Court judgment of December 12, 2006, WA 33/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2419.

18 Supreme Court judgment of January 5, 1973, III KR 258/72, OSNKW 1973, nr 7-8, poz. 92.

19 Judgment of the Court of Appeals in Wrocław on July 14, 2016, II AKA 106/16, OSAW 2016, nr 4, poz. 348; Judgment of the Court of Appeals in Gdańsk dated May 10, 2017, II AKA 92/17, KSAG 2017, nr 3, s. 200-216.

20 J. Raglewski, [w:] L.K. Paprzycki (red.), *System prawa karnego*, t. 4, *Nauka o przestępstwie. Wyłączenie i ograniczenie odpowiedzialności karnej*, Warszawa 2016, s. 814-816; B.J. Stefańska, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 219-220.

21 T. Sroka, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1-116*, Warszawa 2017, s. 401-402; V. Konarska-Wrzošek, [w:] tejże (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 121-122.

stępstwa stypizowanego w art. 310 § 1 k.k.²⁴.

Prowadzi to do wniosku, że weryfikacja podmiotowego elementu klauzuli bezkarności wymaga zbadania zarówno zakresu luzu decyzyjnego²⁵ sprawcy, który odstępuje od dokonania, jak i jego świadomości co do możliwości zrealizowania swym zachowaniem wszystkich znamion typu²⁶. Pomocny może się okazać test, czy istniała realna sposobność dokonania fałszu pieniądza lub jego surogatu i sprawca świadomie z niej nie skorzystał, czy też odstępienie bazowało na przeświadczeniu o niemożliwości osiągnięcia zamierzonego celu²⁷. Rację w tym kontekście ma

24 T. Sroka, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1-116*, Warszawa 2017, s. 401-402; V. Konarska-Wrzošek, [w:] tejże (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 121-122.

25 Warto zaakcentować, że badanie zakresu luzu decyzyjnego należy poprzedzić stwierdzeniem wolnej woli człowieka. Jej istnienie warunkuje dopuszczalność wartościowania zachowania sprawcy jako czynu; zob. W. Wolter, *O czynie jako działaniu lub zaniechaniu przestępnym*, „Państwo i Prawo” 1956, z. 5-6, s. 896-897. Z kolei w kontekście oceny luzu decyzyjnego i wolnej woli bez znaczenia pozostaje fakt, którą z koncepcji (determinizm albo indeterminizm, z wyłączeniem ich skrajnych postaci) uznamy za poprawną. W ramach operatywnej wykładni konieczne jest bowiem rozstrzygnięcie, czy określone zachowanie – stanowiące egzemplifikację dobrowolności – mieściło się w granicach swobody decyzyjnej.

26 P. Konieczniak, *Czyn jako podstawa odpowiedzialności karnej w prawie karnym*, Kraków 2002, s. 175; W. Mąciór, *Czyn ludzki i jego znaczenie w prawie karnym*, Kraków 1990, s. 17.

27 K. Buchała, *Prawo karne*, Warszawa 1980, s. 398; wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 maja

This leads to the conclusion that verification of the subjective element of the impunity clause requires an examination of the extent of the decision-making slack²² of the perpetrator, who deviates from the accomplishment and his awareness of the possibility of realizing with his behavior all the elements of the type²³. It may be helpful to test whether there was a real opportunity to make counterfeit money or its surrogate and the perpetrator knowingly failed to take advantage of it or whether the withdrawal was based on a belief that the intended goal could not be achieved²⁴. A. Spotowski is right in this regard, pointing out that the finding conditions the establishment of the subjective element of active regret that the deviator did when he controlled the sit-

22 Examining the scope of the decision-making slack should be preceded by a determination of the human free will. Its existence determines the admissibility of valuing the perpetrator's behavior as an act; see. W. Wolter, *O czynie jako działaniu lub zaniechaniu przestępnym*, „Państwo i Prawo” 1956, z. 5-6, s. 896-897. On the other hand, in evaluating decisional slack and free will, it is irrelevant which concept (determinism or indeterminism, excluding their extreme forms) we consider correct. This is because, in the framework of operative interpretation, it is necessary to decide whether a specific behavior – exemplifying voluntarism – was within the bounds of discretion.

23 P. Konieczniak, *Czyn jako podstawa odpowiedzialności karnej w prawie karnym*, Kraków 2002, s. 175; W. Mąciór, *Czyn ludzki i jego znaczenie w prawie karnym*, Kraków 1990, s. 17.

24 K. Buchała, *Prawo karne*, Warszawa 1980, s. 398; Judgment of the Court of Appeals in Gdansk dated May 10, 2017, II AKa 92/17, KSAG 2017, nr 3, poz. 200-216.

A. Spotowski, wskazując, że ustalenie podmiotowego elementu czynnego żalu warunkowane jest stwierdzeniem, iż odstępujący uczynił to wtedy, gdy kontrolował sytuację, panował nad czynem²⁸. Ponadto zachowanie składające się na istotę czynnego żalu cechować winno się bezspornością i uzewnętrznieniem²⁹.

Uwzględniając zaprezentowane argumenty, godzi się stwierdzić, że pojęcie „dobrowolnie” winno się interpretować na tyle szeroko, na ile pozwalają granice językowe wspomnianego terminu. Uzasadnione jest to funkcjami klauzul bezkarności w polskim systemie prawa karnego³⁰. W tym kontekście należy podzielić zapa-

uation and was in control of the act²⁵. In addition, the behavior comprising the essence of active regret should be characterized by indisputability and externalization²⁶.

Considering the arguments presented, it is fair to say that the concept of „voluntarily” should be interpreted as broadly as the linguistic limits of the said term allow. The functions of impunity clauses in the Polish criminal law system justify this²⁷. In this context, one should share the view of A. Gubinsky, argued that it is impossible to adopt general directives to establish beyond doubt the existence or absence of voluntariness. This is due to unique circumstances related to human behavior, to which the subjective condition of active regret applies²⁸. This leads to the conclusion that the analysis of the occurrence of „voluntariness” of withdrawal will be dif-

2017 r., II AKa 92/17, KSAG 2017, nr 3, poz. 200-216.

28 A. Spotowski, *O odstąpieniu...*, s. 94; G. Rejman, *W kwestii...*, s. 436 i n.; Sz. Tarapata, *Dobrowolność w prawnokarnej konstrukcji czynnego żalu (zagadnienia wybrane)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, nr 2, s. 23-26. Zbyt daleko idący wydaje się pogląd ostatniego z autorów co do wykluczenia dobrowolności w zachowaniu sprawcy, gdy ten doszedł do przekonania, że dokonanie przestępstwa jest: „(...) co prawda możliwe, lecz nadmiernie utrudnione i przez to zbyt ryzykowne”, zob. Sz. Tarapata, *Dobrowolność...*, s. 25. Konieczność dokonywania dodatkowych ustaleń w przedmiocie odzwierciedlenia w świadomości oskarżonego nieopłacalności sprawstwa jeszcze bardziej skomplikowałaby zawiłą problematykę związaną z potwierdzeniem przesłanek czynnego żalu.

29 E. Kunze, *Odstąpienie od przygotowania do przestępstwa w nowym kodeksie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 8, s. 28-29.

30 M. Szerer, „*Dobrowolne*”..., s. 627. The need to make additional findings on reflection in the defendant’s mind of the unprofitability of the perpetration would further complicate the intricate problem of confirming the rationale for active regret.

25 A. Spotowski, *O odstąpieniu...*, s. 94; G. Rejman, *W kwestii...*, s. 436 i n.; Sz. Tarapata, *Dobrowolność w prawnokarnej konstrukcji czynnego żalu (zagadnienia wybrane)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, nr 2, s. 23-26. The last author’s view of the exclusion of voluntariness in the behavior of the perpetrator when the perpetrator has come to the conviction that the commission of the crime is too far-reaching seems: (...) admittedly possible, but excessively difficult and thus too risky, see. Sz. Tarapata, *Dobrowolność...*, s. 25.

26 E. Kunze, *Odstąpienie od przygotowania do przestępstwa w nowym kodeksie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 8, s. 28-29.

27 M. Szerer, „*Dobrowolne*”..., s. 627. The need to make additional findings on reflection in the defendant’s mind of the unprofitability of the perpetration would further complicate the intricate problem of confirming the rationale for active regret.

28 A. Gubiński, *Glosa...*, s. 394.

trywanie A. Gubińskiego, który twierdził, że nie sposób przyjąć ogólnych dyrektyw pozwalających ponad wszelką wątpliwość stwierdzić istnienie bądź brak dobrowolności. Wynika to z faktu zaistnienia niepowtarzalnych okoliczności związanych z zachowaniem się człowieka, do których podmiotowy warunek czynnego żalu ma zastosowanie³¹. Prowadzi to do wniosku, że odmiennie będzie przebiegać analiza wystąpienia „dobrowolności” odstąpienia wobec sprawcy fałszu pieniądza, inaczej zaś wobec osoby odstępującej przykładowo od puszczenia fałszyfikatu w obieg. Nie sposób przyłożyć bowiem jednej miary do wskazanych zamachów na prawidłowość systemu finansowego z uwagi na możliwe do wystąpienia różnorodne czynniki współkształtujące proces decyzyjny sprawy, prowadząc do niepodlegania karze.

Za zbędne z kolei należy uznać kreowanie w drodze wykładni nieprzewidzianych w treści przepisu warunków dla skorzystania z czynnego żalu. Rację należy przyznać W. Wolterowi, który w ramach ogólnego modelu wskazywał, że ustawa karna reguluje minimalne wymogi wobec sprawcy, aby móc zakwalifikować jego zachowanie jako dobrowolne odstąpienie od dokonania³².

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 1997, nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

31 A. Gubiński, *Glosa...*, s. 394.

32 W. Wolter, *Nauka...*, s. 273.

ferent for the perpetrator of counterfeit money. At the same time, it will be different for a person who, for example, withdraws from letting a counterfeit into circulation. This is because it is impossible to apply a single measure to the indicated attacks on the regularity of the financial system due to the possible occurrence of various factors that co-shape the decision-making process of the case, leading to not being subject to punishment. In turn, it should be considered superfluous to create, by way of interpretation, conditions not provided for in the wording of the provision for the use of active regret. W. Wolter, within the framework of the general model, W. Wolter pointed out that criminal Law regulates the minimum requirements for the perpetrator to qualify his behavior as a voluntary renunciation²⁹.

References

Legislation

Law of June 6, 1997. – Penal Code (Dz. U. z 1997, nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Literature

Błotnicki M., Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt IIAKa 303/17, „Forum Prawnicze” 2018, nr 6.

Buchała K., *Prawo karne*, Warszawa 1980.

Doroszewski W. (red.), *Słownik języka polskiego PWN*, t. 2, Warszawa 1965.

29 W. Wolter, *Nauka...*, s. 273.

Literatura

- Błotnicki M., Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt II AKa 303/17, „Forum Prawnicze” 2018, nr 6.
- Buchała K., Prawo karne, Warszawa 1980.
- Doroszewski W. (red.), Słownik języka polskiego PWN, t. 2, Warszawa 1965.
- Dunaj B., Język polski. Współczesny słownik języka polskiego, Warszawa 2007.
- Karłowicz J., Kryński A., Niedźwiedzki W. (red.), Słownik języka polskiego, t. 1, Warszawa 1900.
- Konarska-Wrzosek V., [w:] Konarska-Wrzosek V. (red.), Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2018.
- Konieczniak P., Czyn jako podstawa odpowiedzialności karnej w prawie karnym, Kraków 2002.
- Kordela M., Zasady prawa. Studium teoretyczno-prawne, Poznań 2012.
- Kubala W., Problematyka czynnego żalu w orzecznictwie Sądu Najwyższego, „Problemy Prawa Karnego” 1981, nr 3.
- Kubala W., Glosa do wyroku Izby Karnej Sądu Najwyższego z 1 VII 1975 r., „Palestra” 1976, nr 4-6.
- Kunze E., Odstąpienie od przygotowania do przestępstwa w nowym kodeksie karnym, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 8.
- Lehr-Spławiński T. (red.), Słownik języka polskiego, Warszawa 1935.
- Leszczyński L., Maroń G., Zasady prawa i generalne klauzule odsyłające w operatywnej wykładni prawa, „Annales UMCS” 2013, Vol. LX, No. 2.
- Linde S., Słownik języka polskiego, t. 1, Lwów 1854.
- Markowski A. (red.), Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN, Warszawa 1999.
- Dunaj B., Język polski. Współczesny słownik języka polskiego, Warszawa 2007.
- Karłowicz J., Kryński A., Niedźwiedzki W. (red.), Słownik języka polskiego, t. 1, Warszawa 1900.
- Konarska-Wrzosek V., [w:] Konarska-Wrzosek V. (red.), Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2018.
- Konieczniak P., Czyn jako podstawa odpowiedzialności karnej w prawie karnym, Kraków 2002.
- Kordela M., Zasady prawa. Studium teoretyczno-prawne, Poznań 2012.
- Kubala W., Problematyka czynnego żalu w orzecznictwie Sądu Najwyższego, „Problemy Prawa Karnego” 1981, nr 3.
- Kubala W., Glosa do wyroku Izby Karnej Sądu Najwyższego z 1 VII 1975 r., „Palestra” 1976, nr 4-6.
- Kunze E., Odstąpienie od przygotowania do przestępstwa w nowym kodeksie karnym, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 8.
- Lehr-Spławiński T. (red.), Słownik języka polskiego, Warszawa 1935.
- Leszczyński L., Maroń G., Zasady prawa i generalne klauzule odsyłające w operatywnej wykładni prawa, „Annales UMCS” 2013, Vol. LX, No. 2.
- Linde S., Słownik języka polskiego, t. 1, Lwów 1854.
- Markowski A. (red.), Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN, Warszawa 1999.
- Papierkowski Z., Glosa do wyroku SN z 14 IX 1967 r., V KRN 599/67, „Nowe Prawo” 1968, nr 7-8.

- Maroń G., Zasady prawa. Pojmowanie i typologie a rola w wykładni prawa i orzecznictwie konstytucyjnym, Poznań 2011.
- Mąciór W., Czyn ludzki i jego znaczenie w prawie karnym, Kraków 1990.
- Papierkowski Z., Glosa do wyroku SN z 14 IX 1967 r., V KRN 599/67, „Nowe Prawo” 1968, nr 7-8.
- Radecki W., Prawne i moralne oceny czynnego żalu, „Palestra” 1976, nr 12.
- Raglewski J., [w:] Paprzycki L.K. (red.), System prawa karnego, t. 4, Nauka o przestępstwie. Wyłączenie i ograniczenie odpowiedzialności karnej, Warszawa 2016.
- Raglewski J., Dobrowolne odstąpienie od czynu jako przesłanka instytucji czynnego żalu, „Prokuratura i Prawo” 1997, nr 3.
- Rejman G., W kwestii dobrowolnego odstąpienia od usiłowania, „Nowe Prawo” 1969, z. 3.
- Sitarz O., Czynny żal jako instrument polityki kryminalnej i karnej, „Archiwum Kryminologii” 2009, t. 31.
- Sitarz O., Czynny żal związany z usiłowaniem w polskim prawie karnym. Analiza dogmatyczna i kryminalnopolityczna, Katowice 2015.
- Sobol E. (red.), Mały słownik języka polskiego, Warszawa 1997.
- Sobol E. (red.), Nowy słownik języka polskiego, Warszawa 2002.
- Sroka T., [w:] Królikowski M., Zawłocki R. (red.), Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1-116, Warszawa 2017.
- Stefańska B.J., [w:] Stefański R.A. (red.), Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2018.
- Szerer M., „Dobrowolne” odstąpienie od usiłowania, „Nowe Prawo” 1977, z. 5.
- Szymczak M. (red.), Słownik języka polskiego PWN, Warszawa 1995.
- Tarapata Sz., Dobrowolność w prawnokarnej konstrukcji czynnego żalu (zagadnienia wybrane), „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, nr 2.
- Tkaczyk K., Instytucja czynnego żalu w prawie karnym w aspekcie prawnoporównawczym, Przemyśl 2008.
- Wolter W., Nauka o przestępstwie. Analiza prawnicza na podstawie przepisów części

nia wybrane), „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, nr 2.

Tkaczyk K., Instytucja czynnego żalu w prawie karnym w aspekcie prawnoporównawczym, Przemysł 2008.

Wolter W., Nauka o przestępstwie. Analiza prawnicza na podstawie przepisów części ogólnej kodeksu karnego z 1969 r., Warszawa 1973.

Wolter W., O czynie jako działaniu lub zaniechaniu przestępnym, „Państwo i Prawo” 1956, z. 5-6.

Zdanowicz A. i in., Słownik języka polskiego, Wilno 1861.

Zgółkowska H. (red.), Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny, t. 8, Poznań 1996.

Zieliński M., Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa, [w:] Winczorek P. (red.), Teoria i praktyka wykładni prawa, Warszawa 2005.

Ziembiński Z., W sprawie elementarnego wykładu o wykładni, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1964, nr 3.

Orzecznictwo

Wyrok SN z dnia 12 grudnia 2006 r., WA 33/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2419.

Wyrok SN z dnia 5 stycznia 1973 r., III KR 258/72, OSNKW 1973, nr 7-8, poz. 92.

Wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 maja 2017 r., II AKa 92/17, KSAG 2017, nr 3, poz. 200-216.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 25 października 2012 r., II AKa 169/12, LEX, nr 1236874.

Wyrok SA we Wrocławiu z dnia 14 lipca 2016 r., II AKa 106/16, OSAW 2016, nr 4, poz. 348.

ogólnej kodeksu karnego z 1969 r., Warszawa 1973.

Wolter W., O czynie jako działaniu lub zaniechaniu przestępnym, „Państwo i Prawo” 1956, z. 5-6.

Zdanowicz A. i in., Słownik języka polskiego, Wilno 1861.

Zgółkowska H. (red.), Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny, t. 8, Poznań 1996.

Zieliński M., Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa, [w:] Winczorek P. (red.), Teoria i praktyka wykładni prawa, Warszawa 2005.

Ziembiński Z., W sprawie elementarnego wykładu o wykładni, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1964, nr 3.

Case Law

Supreme Court judgment of December 12, 2006, WA 33/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2419.

Supreme Court judgment of January 5, 1973, III KR 258/72, OSNKW 1973, nr 7-8, poz. 92.

Judgment of the Court of Appeals in Gdansk dated May 10, 2017, II AKa 92/17, KSAG 2017, nr 3, poz. 200-216.

Judgment of the Court of Appeals in Katowice dated October 25, 2012, II AKa 169/12, LEX, nr 1236874.

Judgment of the Court of Appeals in Wrocław on July 14, 2016, II AKa 106/16, OSAW 2016, nr 4, poz. 348.

Procedura rozpatrywania skargi indywidualnej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w świetle reformy wprowadzonej Protokołem dodatkowym nr 15

The procedure for examining an individual application before the European Court of Human Rights in the light of the reform introduced by Additional Protocol No. 15

Summary

The subject of the work is the institution of an individual complaint functioning within the control mechanism of the European Convention on Human Rights. The article presents the formal requirements for lodging an individual complaint. The author discussed the stages of the procedure related to the examination of an individual complaint by the European Court of Human Rights in the light of the changes introduced by Additional Protocol No. 15.

Keywords: individual application, European Convention on Human Rights, control mechanism, human rights, judgments.

Streszczenie

Przedmiotem pracy jest instytucja skargi indywidualnej funkcjonującej w ramach mechanizmu kontrolnego Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. W artykule przedstawiono wymogi formalne wniesienia skargi indywidualnej. Autor omówił etapy postępowania związanego z rozpatrywaniem skargi indywidualnej przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w świetle zmian wprowadzonych Protokołem dodatkowym nr 15.

* Radca prawny, doktorant w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS w Lublinie, kontakt@kancelaria-kowalski.pl, <https://orcid.org/0000-0002-4731-1928>.

Słowa kluczowe: skarga indywidualna, Europejska Konwencja Praw Człowieka, mechanizm kontrolny, prawa człowieka, wykonywanie wyroków.

Wstęp

Okrucieństwo, do jakiego doszło w trakcie II Wojny Światowej, było impulsem do głębszego zastanowienia się nad problematyką praw człowieka. Powołanie w 1945 r. Organizacji Narodów Zjednoczonych wyniosło kwestię praw człowieka na poziom międzynarodowy. Również w Europie czołowi politycy, prawnicy i naukowcy zastanawiali się nad stworzeniem systemu ponadnarodowej ochrony praw człowieka, który nie byłby konkurencyjny w stosunku do ochrony zapewnianej na poziomie uniwersalnym, ale ją uzupełniał. Przełomowy był Kongres odbywający się w Hadze w dniach 7-10 maja 1948 r. To właśnie podczas tego spotkania przyjęto projekt współpracy suwerennych państw, realizowany na poziomie rządowym.

Prace nad stworzeniem systemu postępowały szybko. W maju 1949 r. otwarto do podpisu Statut Rady Europy, a w 1950 r. gotowy był projekt Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, powszechnie znanej jako Europejska Konwencja Praw Człowieka (dalej: Konwencja, EKPC). Uzyskanie w 1953 r. wymaganych dziesięciu ratyfikacji pozwoliło na jej wejście w życie. W kolejnych latach powołano organy mające stać na straży Konwencji. Europejska Komisja Praw Człowieka powstała w 1955 r., a Europejski Trybunał

Praw Człowieka w 1959 r.¹ (dalej: Trybunał, ETPC).

Wraz z utworzeniem Trybunału i Komisji powstał mechanizm mający w założeniu twórców zapewnić przestrzeganie praw i wolności zawartych w Konwencji. Pomimo braku definicji legalnej mechanizmu kontrolnego Konwencji można uznać, że jest to zbiór norm proceduralnych i instytucjonalnych pozwalających jednostce na dochodzenie praw na poziomie międzynarodowym. Na system kontrolny, oprócz ETPC², składają się także inne instytucje prawne, wśród których są: skarga indywidualna, skarga międzypaństwowa, niezależne śledztwo, wykonywanie wyroków oraz środki tymczasowe.

Jednym z kluczowych elementów mechanizmu jest skarga indywidualna określona w art. 34 Konwencji. Ta część mechanizmu pozwala jednostce poskarżyć się na naruszenie swoich praw przez państwo, w sytuacji gdy instytucje tego państwa nie dostrzegły bądź nie chciały dostrzec tego naruszenia. To rozwiązanie doprowadziło do upodmiotowienia jednostki na poziomie prawa między-

1 M.R. Madsen, *From Cold War Instrument to Supreme European Court: The European Court of Human Rights at the Crossroads of International and National Law and Politics*, „Law & Social Inquiry” 2007, Vol. 32, No. 1, s. 144.

2 Europejska Komisja Praw Człowieka została zlikwidowana w 1998 r. na mocy Protokołu dodatkowego nr 11.

narodowego. Pomimo że człowiek/jednostka nie jest stroną Konwencji to ma możliwość dochodzenia swoich praw i wolności od państwa będącego stroną EKPC.

Zmiany wprowadzone Protokołem dodatkowym nr 15

Protokół dodatkowy nr 15³ został przyjęty przez Komitet Ministrów 16 maja 2013 r., a otwarty do podpisu 24 czerwca 2013 r. Wejście w życie omawianej reformy nastąpiło 1 sierpnia 2021 r., czyli po ponad ośmiu latach od otwarcia go do podpisu⁴. Tak długi okres potrzebny na wejście protokołu w życie wynikał ze zmian, jakie niósł on ze sobą. Do Preambuły Konwencji wprowadzono margines oceny. Preambuła została również wzbogacona o zasadę subsydiarności. Zmianie uległy przepisy dotyczące kadencji sędziów Trybunału. W nowo dodanej ust. 2 do art. 21 Konwencji przewidziano, że osoby kandydujące na urząd sędziego nie mogą mieć ukończonych 65 lat w dniu, w którym Zgromadzenie Parlamentarne zażąda listy trzech kandydatów, a którą przedstawia państwo – strona Konwencji zgodnie z art. 22 EKPC.

W kwestiach związanych ze skargą indywidualną i procedurą jej rozpatrywania

Protokół nr 15 wprowadził dwie zasadnicze zmiany. Pierwsza to skrócenie terminu na wniesienie skargi. Przed reformą termin ten wynosił sześć miesięcy od daty wydania ostatecznego orzeczenia kończącego postępowanie na poziomie krajowym. Po zmianie termin uległ skróceniu do czterech miesięcy. Autorzy reformy stworzyli dwa zabezpieczenia dla potencjalnych skarżących przed utratą prawa do skargi. Pierwsze, określone w art. 8 ust. 3, stanowiącym, że przepis nie ma zastosowania do spraw, w których ostateczna decyzja została wydana przed wejściem w życie Protokołu nr 15. Drugim zabezpieczeniem jest opóźnienie wejścia w życie omawianej zmiany. Regulacja dotycząca skrócenia terminu na wniesienie skargi zaczęła obowiązywać po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie protokołu, to jest od 1 lutego 2022 r. W ocenie autora przyjęte rozwiązanie ma na celu umożliwienie potencjalnym skarżącym zapoznanie się ze zmianami, a przez to zapewnienie ochrony w pierwszym okresie obowiązywania reformy.

Warto odnotować, że sugestie dotyczące skrócenia terminu na wniesienie skargi pojawiły się ze strony samego Trybunału. Sąd w Strasburgu poinformował państwa strony EKPC, że zamierza bardziej rygorystycznie przestrzegać sześciomiesięcznego terminu, oraz zaproponował skrócenie tego okresu do czterech miesięcy. Bardziej rygorystyczne przestrzeganie terminu na wniesienie skargi znalazło swoje odzwierciedlenie niemal natychmiast w zmianie Regulaminu Europejskiego Trybunału

3 Protokół nr 15 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Strasburg, 24 czerwca 2013 r., CETS, No. 213.

4 Dostępny w Internecie: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wejscie-w-zycie-protokolu-nr-15-do-konwencji> [data dostępu: 25.11.2022].

Praw Człowieka⁵. Natomiast pomysł dotyczący skrócenia terminu na wniesienie skargi został zawarty w projekcie Protokołu nr 15⁶.

Etap przedsądowy

Postępowanie skargowe można umownie podzielić na trzy etapy. W pierwszym skarżący samodzielnie lub przy pomocy profesjonalnego pełnomocnika przygotowuje skargę zgodnie z formalnymi wymogami określonymi w Konwencji i Regulaminie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka⁷. Skarga wnoszona jest w formie pisemnej na formularzu udostępnianym na stronie Trybunału⁸. Pomimo że oficjalnymi językami urzędowymi Konwencji są angielski i francuski, skarga może zostać wniesiona w języku polskim. Obowiązek stosowania jednego z języków Konwencji rozpoczyna się z chwilą poinformo-

wania pozwanego państwa o wniesionej przeciwko niemu sprawie.

Istotne dla skarżącego jest spełnienie wszystkich wymogów formalnych. Chodzi przede wszystkim o te określone w art. 47 Regulaminu Trybunału. Zgodnie z przywołanym przepisem skarżący obowiązany jest do zawarcia w piśmie procesowym szeregu informacji, takich jak:

- dane pozwalające na identyfikację skarżącego;
- dane identyfikacyjne i kontaktowe przedstawiciela (jeżeli taki występuje);
- nazwa układającej się Strony lub Stron, przeciwko której lub którym wnoszona jest skarga;
- zwięzłe i czytelne przedstawienie stanu faktycznego;
- zwięzłe i czytelne przedstawienie zarzuczonego naruszenia Konwencji oraz istotnych argumentów;
- oświadczenie potwierdzające spełnienie przez skarżącego wymogów dopuszczalności.

Wniesienie skargi nie wymaga uiszczania od skarżącego jakichkolwiek opłat. Warty odnotowania jest brak obowiązku posiadania profesjonalnego pełnomocnika. Skarżący może samodzielnie brać udział w toczącym się postępowaniu.

Prawidłowe sformułowanie skargi jest z kolei niezbędne dla jej skutecznego wniesienia do Kancelarii Trybunału, a w następstwie przekazania jej odpowiedniemu składowi sędziowskiemu.

5 Regulamin Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 18 września 1959 r. Pobrane z: https://www.echr.coe.int/documents/rules_court_eng.pdf, [data dostępu: 23.11.2022].

6 L.R. Glas, *From Interlaken to Copenhagen: What Has Become of the Proposals Aiming to Reform the Functioning of the European Court of Human Rights?*, „Human Rights Law Review” 2020, Vol. 21, No. 1, s. 132. DOI: 10.1093/hrlr/ngaa001.

7 Zob. więcej: J. Kowalski, *Skarga indywidualna w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, „Biuletyn Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie” 2021, t. 53, nr 2, s. 22-30.

8 Formularz skargi oraz formularz pełnomocnictwa dostępny jest na stronie: <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/forms&c=> [data dostępu: 24.11.2022].

Postępowanie przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka

Wniesienie skargi do Kancelarii Trybunału inicjuje kolejny etap, którym jest sądowe rozpatrzenie sprawy. Zanim jednak dojdzie do merytorycznego rozpoznania sprawy, skarga podlega badaniu przez pracowników Kancelarii. Prawidłowo wniesione pismo powinno spełniać wszystkie wymogi formalne przewidziane przepisami Konwencji i Regulaminu Trybunału. Warto odnotować, że od 1 stycznia 2014 r. Kancelaria nie wzywa już do uzupełnienia braków formalnych pisma. Skargi niekompletne nie są przekazywane sędziom i podlegają odrzuceniu. W związku z tym, że takie sprawy nie są przedmiotem analizy sędziów, można podejrzewać, że jakiś procent tych skarg zawiera poważne naruszenia Konwencji. Takie rozwiązanie od momentu jego wprowadzenia było wielokrotnie krytykowane.

W sytuacji uznania przez Kancelarię, że wnoszone pismo jest kompletne, sprawa zostaje zarejestrowana i przekazana właściwemu składowi sędziowskiemu. Obecnie sprawa może zostać przekazana sędziemu zasiadającemu jednoosobowo, komitetowi trzech sędziów lub siedmioosobowej izbie. Warto w tym miejscu podkreślić pozycję prawników Kancelarii, gdyż to do nich należy wstępna kwalifikacja skarg. Jeśli sprawę uznano za nieskomplikowaną, to wtedy przekazywana jest sędziemu zasiadającemu jednoosobowo. W przypadku spraw, które uznano za należące do kategorii tzw. ugruntowa-

nego orzecznictwa, sprawa przekazywana jest sędziemu sprawozdawcy z informacją, że powinna być rozpoznana przez komitet. Krzyżanowska-Mierzewska pisze, że kategoria spraw zaliczana do ugruntowanego orzecznictwa obejmuje m.in. przewlekłe postępowania sądowe, przedłużające się tymczasowe aresztowania, a także sprawy dotyczące problemów, które w danym państwie często się powtarzają, a Sąd w Strasburgu zajął już w stosunku do nich stanowisko, a także wszystkie te problemy, co do których przynajmniej raz wypowiedziała się Wielka Izba⁹.

W praktyce nowe sprawy przekazywane są najczęściej sędziemu zasiadającemu jednoosobowo. W tej fazie postępowania następuje badanie dopuszczalności skargi. Zgodnie z treścią art. 35 ust. 1 Konwencji, ETPC może rozpatrywać sprawę dopiero po wyczerpaniu wszystkich krajowych środków odwoławczych i jeśli sprawa została wniesiona w ciągu czterech miesięcy¹⁰ od daty podjęcia ostatecznej decyzji na poziomie krajowym.

W przypadku uznania, że sprawa nie spełnia któregoś z kryteriów dopuszczalności, sędzia może wydać postanowienie o niedopuszczalności skargi lub skreślić ją z listy spraw, albo w przypadku uznania, że sprawa wymaga rozpatrzenia me-

9 M. Krzyżanowska-Mierzewska, *Komentarz do art. 28, [w:] L. Garlicki (red.), Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, t. 2, Komentarz do artykułów 19-59 oraz protokołów dodatkowych*, Warszawa 2011, s. 82.

10 Przed reformą wprowadzoną Protokołem dodatkowym nr 15 termin na wniesienie skargi wynosił sześć miesięcy.

rytorycznego, przekazać ją komitetowi lub izbie. Sędzia zasiadający jednoosobowo nie rozpatruje merytorycznie przedmiotu skargi. Wydanie postanowienia o niedopuszczalności lub skreślenie z listy spraw powoduje definitywne zakończenie postępowania. Od takiego rozstrzygnięcia stronie nie przysługuje odwołanie.

W przypadku spraw rozpatrywanych przez trzyosobowy komitet, niezależnie, czy przekazanych przez sędziego zasiadającego jednoosobowo, czy bezpośrednio przez Kancelarię Trybunału, sprawa może zostać zakończona postanowieniem o niedopuszczalności lub skreśleniem z listy spraw. Komitet może rozpoznać sprawę co do meritum lub przekazać ją izbie siedmiu sędziów. W przypadku spraw rozpoznawanych przez komitet Konwencja nie przewiduje możliwości składania wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy przez Wielką Izbę w ramach tzw. apelacji wewnętrznej. W tym przypadku art. 43 EKPC nie ma zastosowania.

Sprawy rozpatrywane przez skład siedmioosobowy pochodzą, tak jak w przypadku komitetu, albo od Kancelarii Trybunału, albo przekazane są przez sędziego zasiadającego jednoosobowo lub trzyosobowy komitet¹¹. Izba zajmująca się sprawą może analogicznie jak w przypadku poprzednich dwóch składów uznać skargę za niedopuszczalną lub skreślić ją z listy. W przypadku uznania sprawy za zasadną wydaje w tym przedmiocie postanowienie i rozstrzyga co do meritum. Od wyroku wydanego przez izbę, zgodnie z art. 43

EKPC, przysługuje stronie możliwość odwołania w ramach tzw. apelacji wewnętrznej. W takiej sytuacji sprawa przekazywana jest Wielkiej Izbie.

W uzasadnionych przypadkach, najczęściej w sprawach, w których pojawia się poważne zagadnienie dotyczące interpretacji Konwencji lub protokołów, lub rozstrzygnięcie takiego zagadnienia może doprowadzić do sprzeczności z wyrokiem wydanym wcześniej przez Sąd w Strasburgu, izba, działając na podstawie art. 30 Konwencji, może zrzec się swojej właściwości na rzecz Wielkiej Izby¹². Trzeba nadmienić, że przed wejściem w życie Protokołu nr 15, zrzeczenie się właściwości przez izbę wymagało zgody stron postępowania.

W przypadku rozpatrzenia sprawy przez Wielką Izbą, niezależnie, czy została ona przekazana na mocy art. 30 Konwencji, czy w ramach apelacji wewnętrznej, wydany wyrok kończy definitywnie postępowanie przed Trybunałem. Od wyroku Wielkiej Izby nie przysługuje stronie środek odwoławczy.

W przypadku postępowań toczących się przed komitetem, izbą lub Wielką Izbą istnieje możliwość zawarcia ugody pomiędzy stronami. Do zawarcia ugody może dojść na każdym etapie postępowania toczącego się przed Trybunałem, ale przed wydaniem ostatecznego wyroku.

Wykonanie wyroku

Ostatnim etapem odnoszącym się do instytucji skargi indywidualnej w syste-

11 M. Krzyżanowska-Mierzewska, *Komentarz...*, s. 87.

12 Zob. Protokół nr 15, art. 3.

mie konwencyjnym jest wykonanie wyroku. W tej procedurze ostateczny wyrok¹³ przekazywany jest Komitetowi Ministrów, którego głównym zadaniem jest monitorowanie państwa strony Konwencji w zakresie stopnia wykonania wyroku¹⁴. Procedura wykonywania wyroków składa się z dwóch etapów. Pierwszy to wykonanie ostatecznego wyroku przez państwo, przeciwko któremu został wydany wyrok. Ta część odbywa się zgodnie z prawem wewnętrznym pozwanego państwa.

Drugim elementem jest kontrola jego wykonania, która odbywa się w ramach Rady Europy. W praktyce ostateczne wyroki stwierdzające naruszenie EKPC i zasądzających słuszne zadośćuczynienie przekazywane są przez Kancelarię Trybunału do Komitetu Ministrów po ich uprawomocnieniu. Na tym etapie procedury pojawia się Departament Wykonywania Wyroków, który przyporządkowany jest Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Spraw Prawnych Rady Europy. Dyrekcja jest odpowiedzialna za współpracę z rządami państw pozwanych przy wypracowaniu rozwiązań, które powinny być podjęte w celu wykonania wyroku. Do zadań De-

partamentu Wykonywania Wyroków należy prowadzenie korespondencji ze stronami postępowania (skarżącym i państwem pozwanym) oraz podejmowanie niezbędnych działań związanych z postępowaniem egzekucyjnym¹⁵.

Komitet Ministrów, badając postępy w wykonaniu wyroku, opiera się przede wszystkim na dokumentach i informacjach otrzymanych od zobowiązanego państwa. W przypadku słusznego zadośćuczynienia i środków indywidualnych Komitet Ministrów może wykorzystać informacje pozyskane od skarżącego. W przypadku środków indywidualnych i generalnych Komitet może się zwrócić do organizacji pozarządowych i instytucji krajowych zajmujących się ochroną praw człowieka w celu uzyskania niezbędnych informacji do zweryfikowania stopnia wykonania wyroku.

W sytuacji uznania postępów w wykonaniu wyroku za niewystarczające sprawa umieszczana jest w porządku kolejnych obrad Komitetu Ministrów. Działanie takie jest ponawiane aż do pełnego wykonania wyroku przez pozwane państwo.

Podsumowanie

Skuteczność mechanizmu kontrolnego stworzonego w ramach europejskiego regionalnego systemu ochrony praw człowieka wydaje się niepodważalna. Za tą tezę świadczy m.in. wciąż duże zainte-

13 Zgodnie z art. 44 EKPC wyroki posiadające przymiot ostateczności to wyroki Wielkiej Izby oraz wyroki Izby, w których strony oświadczyły, że nie będą składać wniosku o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby. Z przymiotu ostateczności korzystają także wyroki komitetu (art. 29 EKPC).

14 Zob. więcej: Regulamin Komitetu Ministrów dotyczący nadzoru nad wykonywaniem wyroków oraz warunków polubownego załatwienia spraw z 10 maja 2006 r. Pobrane z: <https://rm.coe.int/16806eebf0> [data dostępu: 26.11.2022].

15 R. Degener, *Komentarz do artykułu 46*, [w:] L. Garlicki (red.), *Konwencja o ochronie praw człowieka...*, s. 407.

resowanie skarżących w rozpatrzeniu ich spraw przez Trybunał w Strasburgu. Liczba rozpatrywanych spraw i wykonanych wyroków również przemawia za tym, że

system kontrolny Konwencji dalej cieszy się niestłabnym zaufaniem osób podlegających ochronie konwencyjnej w ramach Rady Europy.

BIBLIOGRAFIA / REFERENCES

Literatura

- Degener R., *Komentarz do artykułu 46*, [w:] Garlicki L. (red.), *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*, t. 2, *Komentarz do artykułów 19-59*, Warszawa 2011, s. 349-414.
- Glas L.R., *From Interlaken to Copenhagen: What Has Become of the Proposals Aiming to Reform the Functioning of the European Court of Human Rights?*, „Human Rights Law Review” 2020, Vol. 21, No. 1, s. 121-151. DOI: 10.1093/hrlr/ngaa001.
- Kowalski J., *Skarga indywidualna w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, „Biuletyn Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie” 2021, t. 53, nr 2, s. 22-30.
- Krzyżanowska-Mierzewska M., *Komentarz do art. 28*, [w:] Garlicki L. (red.), *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*, t. 2, *Komentarz do artykułów 19-59 oraz protokołów dodatkowych*, Warszawa 2011, s. 80-86.
- Madsen M.R., *From Cold War Instrument to Supreme European Court: The European Court of Human Rights at the Crossroads of International and National Law and Politics*, „Law & Social Inquiry” 2007, Vol. 32, No. 1, s. 137-159.

Akty prawne

- Protokół nr 15 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Strasburg, 24 czerwca 2013 r., CETS, No. 213.
- Regulamin Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 18 września 1959 r. Pobrane z: https://www.echr.coe.int/documents/rules_court_eng.pdf [data dostępu: 23.11.2022].
- Regulamin Komitetu Ministrów dotyczący nadzoru nad wykonywaniem wyroków oraz warunków polubownego załatwienia spraw z dnia 10 maja 2006 r. Pobrane z: <https://rm.coe.int/16806eebf0> [data dostępu: 26.11.2022].
- Strony internetowe
- <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/formsGc=> [data dostępu: 24.11.2022].
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/wejscie-w-zycie-protokolu-nr-15-do-konwencji> [data dostępu: 25.11.2022].

Samodzielność jurysdykcyjna w polskim procesie karnym

Jurisdictional independence in the Polish criminal process

Streszczenie

Samodzielność jurysdykcyjna w polskim systemie prawa karnego ma istotne znaczenie, wprowadzenie ogólnej zasady braku związania rozstrzygnięciem innego sądu lub organu umożliwia funkcjonowanie podstawowych zasad i instytucji prawa karnego, takich jak: zasada bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów, czy też umożliwia oskarżonemu prawo do obrony. Jednocześnie bezwzględne obowiązywanie tej zasady niosłoby daleko idące skutki doprowadzające do niespójności systemu prawa karnego z uwagi na fakt, że jego konstrukcja opiera się także w omawianych sytuacjach na swoistej konieczności istnienia konkretnego orzeczenia w obrocie, którego powstanie determinuje dalsze skutki dla stron postępowania, w szczególności w zakresie ustalenia zaistnienia znamion czynów zabronionych, czy też w kontekście możliwości wzruszenia prawomocnych orzeczeń. Wyjątki od zasady samodzielności jurysdykcyjnej nie są zawarte jedynie w treści art. 8 § 2 k.p.k., a można je wywieść z innych instytucji zawartych w Kodeksie postępowania karnego.

Słowa kluczowe: postępowanie karne, wymiar sprawiedliwości, prejudycjalność.

Summary

Jurisdictional independence in the Polish criminal law system is important, the introduction of the general principle of not being bound by the decision of another court or authority enables the functioning of the basic principles and institutions of criminal law, such as the principle of immediacy, free assessment of evidence, or enables the accused to defend himself. At the same time, the absolute application of this principle would have far-reaching consequences leading to inconsistency of the criminal law sys-

* Doktor, adwokat, Akademia Zamojska, Izba Adwokacka w Lublinie, adwokat@kancelariakostrubiec.pl, <https://orcid.org/0000-0003-4560-7319>.

tem due to the fact that its construction is based also in the situations discussed on the specific necessity of the existence of a specific judgment in circulation, the creation of which determines further consequences for the parties to the proceedings, in particular in terms of determining the existence of features of prohibited acts, or in the context of the possibility of challenging legally binding judgments. Exceptions to the principle of jurisdictional autonomy are not contained only in the wording of Art. 8 §2 CCP and they can be exported from other institutions included in the Code of Criminal Procedure Act.

Keywords: criminal proceedings, jurisdictional independence administration of justice, prejudicial rule.

Instytucja zakazu prejudycjalności w postępowaniu karnym ma istotne znaczenie przy ustalaniu odpowiedzialności karnej ewentualnego sprawcy czynu w sytuacji dokonania uprzednich ustaleń przez organ procesowy okoliczności wpływających na treść rozstrzygnięcia sądu. System prawa karnego w ramach opisanej samodzielności jurysdykcyjnej zawiera szereg wyjątków od tej zasady umożliwiających sprawne funkcjonowanie systemu prawa karnego.

Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego stanowi jedną z naczelných instytucji określonych w polskim systemie prawa karnego, umożliwiającą dokonanie przez skład orzekający własnych ocen w celu ustalenia stanu faktycznego, a także oceny prawnej w zakresie niezbędnym do ustalenia ewentualnego wypełnienia przez zachowanie oskarżonego znamion czynu zabronionego¹. Wskazana instytucja ma charakter zasady procesowej², art. 8 § 1 k.p.k. wprost wskazuje, że

sąd nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu oraz samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne. Samodzielność jurysdykcyjna sądu ma istotne znaczenie w kontekście realizacji prawa do obrony oskarżonego. Osoba, wobec której wydano prawomocne orzeczenie w innym postępowaniu, a jego wytyczne ustalenia są ściśle związane ze stanem faktycznym ustalonym w toku postępowania karnego, może się wykazywać inicjatywą dowodową mającą służyć wykazaniu niepopelnienia przez nią zarzucanego jej czynu. Jednocześnie art. 8 § 1 k.p.k. stanowi uzupełnienie zasady swobodnej oceny dowodów, a także pozwala sądowi na swoistą autonomię orzekania w przedmiocie procesu³. W praktyce z powyższą sytuacją możemy się spotkać w ramach postępowania, które dotyczyło np. doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wydaniem przez ten organ decyzji stwierdzającej niepodleganie obowiązkowemu ubezpie-

1 J. Grajewski (red.), *Prawo karne procesowe – część ogólna*, Warszawa 2011, s. 74.

2 A. Zbiciak, *Prejudycjalność cywilna i cywilna kwestia prejudycjalna w postępowaniu karnym*, Warszawa 2022, s. 23.

3 S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el. 2016.

czeniu, która zwykle determinuje złożenie przez powyższy organ zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. Powyższe ma istotne znaczenie praktyczne, gdyż nierzadko uczestnicy postępowań, które poprzedzają wydanie decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie są świadomi ewentualnych konsekwencji, jakie może nieść za sobą niezaskarżenie decyzji lub w przypadku wyczerpania drogi sądowej wydanie wyroku oddalającego odwołanie od wspomnianego rozstrzygnięcia organu. Również w przypadku odmówienia wiarygodności przez sąd zeznaniom świadka, co może prowadzić do przedstawienia takiej osobie zarzutu z art. 233 § 1 k.k., związanie ustaleniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia innego sądu mogłoby powodować zaistnienie bezpośredniej podstawy do wydania rozstrzygnięcia ustalającego winę oskarżonego⁴. Jednocześnie wykazuje się, że same orzeczenia pomimo generalnej zasady braku związania ich treścią składu orzekającego mogą stanowić ważny materiał, którego sąd nie powinien pomijać, lecz nie może być nim związany⁵. Co do zasady niedopuszczalne jest opieranie się przy dokonywaniu ustaleń faktycznych na ustaleniach innego organu procesowego, a więc niejako „przejmowanie” ustaleń tego organu. W opisywanym zakresie skład orzekają-

cy musi dokonać własnych ocen przeprowadzonych przez siebie dowodów, zaś ich ocena dokonana poprzednio przez inny organ nie może być dla niego wiążąca⁶. Motywem ustalenia zasady samodzielności jurysdykcyjnej jest uznanie, że prawo karne, odmiennie niż prawo cywilne, opiera swoje rozstrzygnięcie na podstawie ustalenia, czy dane zachowanie podlega określonym zakazom lub nakazom⁷.

Ustawodawca określa także wyjątki od omawianej zasady samodzielności jurysdykcyjnej, uznając, że prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są jednak wiążące dla orzekającego. W tym miejscu ujawnia się problem dotyczący uznania, w jakich przypadkach mamy do czynienia z wyrokami deklaratoryjnymi, a kiedy z konstytutywnymi, co w konsekwencji będzie determinowało możliwość zastosowania omawianej zasady lub jej wyjątku. W zakresie orzeczeń kształtujących prawo oczywiste jest, że orzeczenie konstytutywne uznaje tylko takie, które wywołuje skutek prawotwórczy w postaci całkowitej lub częściowej zmiany w ogólności dotychczasowego stanu rzeczy czy wprost sytuacji prawnej⁸, do których można zaliczyć m.in. wyrok orzekający rozwód, unieważnienie mał-

4 Wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 29 czerwca 2020 r., sygn. akt: II Ka 74/20.

5 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt: IV KKN 617/99, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 284.

6 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 r., IV KK 78/10, Biul. PK 2010, nr 4, poz. 12.

7 E. Pieniążek, *Prejudycjalność orzeczeń w procesie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 12, s. 90.

8 Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 sierpnia 2013 r., sygn. akt: II AKa 206/13, Legalis.

żeństwa, orzeczenie o przysposobieniu⁹. Deklaratoryjność orzeczenia zaś może wynikać np. z postanowień stwierdzających zasiedzenie, dotyczących nieważności umów i innych, które dotyczą ustalenia spornego prawa czy stosunku prawnego istniejącego już przed wydaniem określonego orzeczenia w danej sprawie.

Kolejnym wyłomem od zasady samodzielnosci jurysdykcyjnej sądu jest brak jego związania orzeczeniem sądu karnego zapadłym w innej sprawie lub też ustaleniami faktycznymi czy też treścią wyroku w sprawie jednego ze współsprawców przestępstwa, rozpoznawanej odrębnie, gdy następnie rozpatruje sprawę innego współuczestnika¹⁰. Wspomniany wyjątek uniemożliwia powstanie sytuacji, w której osoby korzystające z trybu konsensualnego zakończenia postępowania karnego samym wydaniem wobec nich wyroku skazującego bez przeprowadzania postępowania dowodowego tworzyłyby stan prawny, w którym funkcjonowałyby w obrocie prawomocne orzeczenie. Z drugiej zaś strony należy zauważyć, że brak związania sądu w danej sprawie ustaleniem sprawstwa innej osoby mógłby także doprowadzić do skazania kilku osób za ten sam czyn, co słusznie zauważa E. Pieniążek¹¹. Powyższe nie stanowi w ocenie autora naruszenia zasady *res iudicata*,

gdyż treść art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. wskazuje wprost na postępowanie dotyczące tej samej osoby i tego samego czynu. W takiej sytuacji może się natomiast aktualizować przesłanka wznowienia postępowania określona w art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a) k.p.k.¹². Swoiste związanie wyrokami sądów karnych widoczne jest jednak w przypadku orzekania w sprawie wydania wyroku łącznego, ustalenia aktualizacji u oskarżonego warunków recydywy, czy podczas orzekania w przedmiocie wznowienia postępowania, które jest związane z wydaniem wyroku skazującego stanowiącego podstawę wznowienia z art. 540 § 1 pkt. 1 k.p.k. Warto podkreślić, że ostatnie zmiany w zakresie brzmienia całości art. 209 k.k. pozwoliły w ramach tej regulacji wprost wyróżnić kolejny praktyczny przykład związania sądu karnego treścią innego orzeczenia, tj. konstytutywnego wyroku orzekającego wysokość należności alimentacyjnych, którego wydanie stanowi jedno z alternatywnych znamion czynu zabronionego określonego w art. 209 § 1 k.k. Zatem tego rodzaju orzeczenie ma istotny wpływ na treść orzeczenia, a skład orzekający winien wskazać w ustalaniu stanu faktycznego sprawy, czy w istocie doszło do wydania tego rodzaju orzeczenia i czy jest związany nie tylko samym faktem jego wydania, ale też wprost jego treścią w zakresie ustalenia wysokości miesięcznych należności alimentacyjnych. Jednocześnie element związania

9 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2008 r., sygn. akt: III KK 351/07, Prok. i Pr. – wkł. 2008, nr 7-8, poz. 12, s. 10.

10 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1986 r., II KR 192/86, OSNPG 1987, nr 10, poz. 126.

11 E. Pieniążek, *Prejudycjalność...*, s. 90.

12 Tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 maja 2020 r., sygn. akt: I KZP 12/19, OSNK 2020, nr 6, poz. 17.

sądu karnego wyrokiem innego sądu wiadoczny jest również w przypadku znamion niektórych czynów, m.in. w art. 178a § 4 k.k. warunkujący konieczność poprzedniego skazania za konkretne przestępstwo, czy też niezastosowania się do określonego zakazu lub środków zabezpieczających. Nie sposób wyobrazić sobie także braku związania sądu karnego w sytuacji orzekania o zastosowaniu środków probacyjnych, takich jak: podjęcie postępowania warunkowo umorzonego, zarządzenia wykonania kary czy odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Zasada samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego doznaje także ograniczeń w przypadku uchwał Sądu Najwyższego mających moc zasady prawnej. Należy przypomnieć, że tego rodzaju charakter prawny mają uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz składu całej izby, a nadto skład siedmiu sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej. W tym miejscu autor zauważa, że szczególne znaczenie praktyczne ma uchwała Sądu Najwyższego¹³ wskazująca, że nie popełnia przestępstwa z art. 233 § 1a k.k. świadek składający fałszywe zeznanie z obawy przed grożącą mu odpowiedzialnością karną, jeśli – realizując prawo do obrony – zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, nie wyczerpując jednocześnie swoim zachowaniem znamion czynu zabronionego określonego w innym przepisie ustawy.

Odmienną kwestią jest określona w ramach postępowania sądowo-administracyjnego problematyka związana z możliwością uwzględnienia ich treści w ramach postępowania karnego. Jak słusznie zauważa D. Świecki, orzeczeniom sądów administracyjnych nie można więc nadać charakteru rozstrzygnięcia kształtującego prawo lub stosunek prawny z uwagi na brzmienie art. 184 Konstytucji RP, sprawują one bowiem w zakresie określonym w ustawie kontrolę działalności administracji publicznej, co w konsekwencji doprowadza do uznania, że nie rozstrzygają one spraw administracyjnych, ale jedynie poddają kontroli w kontekście kryterium legalności rozstrzygnięcie wydane przez uprawniony organ administracji publicznej¹⁴. W opisanym zakresie można także uznać istnienie zasady braku związania sądu decyzjami organów administracji, przy czym niekiedy mogą mieć one istotne znaczenie dla uznania istnienia znamion czynu zabronionego w kontekście czynów uzależniających odpowiedzialność karną od posiadania konkretnego zezwolenia, które samo w sobie jest decyzją administracyjną, a jej brak warunkuje przestępczość zachowania, np. wykonalne uchylenie decyzji administracyjnej dotyczącej wydania pozwolenia na broń¹⁵. W opisywanym zakresie ingerencja sądu karnego i możliwość jego oceny pod kątem oceny

13 Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2021 r., sygn. akt: I KZP 5/21.

14 D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, *Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022.

15 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1998 r., sygn. akt: IV KKN 492/97, OSNKW 1999, nr 1-2, poz. 5.

jego zasadności jest także artykułowana w orzecnictwie i doktrynie¹⁶.

W ramach powyższych rozważań nie sposób pominąć także swoistego związania sądu karnego zapatrywaniem sądu odwoławczego uchylającego zaskarżony wyrok i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania zgodnie z art. 442 § 3 k.p.k., ale także uchwałą Sądu Najwyższego zapadłą w wyniku rozpoznawanego zagadnienia prawnego przekazanego przez sąd odwoławczy w trybie art. 441 § 3 k.p.k., czy też odpowiedzią na pytanie prawne przedstawione Trybunałowi Konstytucyjnemu co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją RP, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od tej odpowiedzi zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem, czy też orzeczeniem organów międzynarodowych, jeśli z tego orzeczenia wynika potrzeba wznowienia postępowania w rozumieniu art. 540 § 3 k.p.k.

Wątpliwości przedstawicieli doktryny budzi brak przewidzenia przez ustawodawcę możliwości zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu¹⁷, przy czym tego rodzaju zagadnienie było przedmiotem pytania prawnego¹⁸ i obec-

nie nie są prowadzone w tym zakresie prace mające na celu zmianę tego stanu rzeczy.

Prejudycjalność w polskim prawie karnym została ustanowiona w niezbędnym zakresie, umożliwiając sprawne funkcjonowanie omawianego systemu prawa poprzez odniesienie się do niej jedynie w zakresie związania rozstrzygnięć sądu kształtujących prawo lub stosunek prawny. Analiza całokształtu uregulowań zawartych w przepisach prawa karnego doprowadza jednak do uznania, że sama prejudycjalność została ukształtowana w znacznie szerszym zakresie, aniżeli wynikałoby to z brzmienia art. 8 § 2 k.p.k., można ją wywieść z innych podstawowych instytucji zawartych w prawie karnym procesowym. Poprzez zastosowanie zasady braku związania rozstrzygnięciem innego sądu i organu w ramach możliwe jest funkcjonowanie podstawowych zasad i instytucji prawa karnego, takich jak: samodzielność jurysdykcyjna sądu, zasada bezpośredniości, powyższe umożliwia również oskarżonemu realizację prawa do obrony niezależnie od uprzednich ustaleń dokonanych przez inny sąd lub organ. Jednocześnie bezwzględne obowiązywanie tej zasady niosłoby natomiast daleko idące skutki doprowadzające do niespójności systemu prawa karnego, gdyż jego konstrukcja opiera się także w omawianych sytuacjach na swoistej konieczności istnienia konkretnego orzeczenia w obrocie, którego powstanie determinuje dalsze skutki dla stron postępowania w szczególności w zakresie ustalenia za-

16 Zob. szerzej: O.M. Piaskowska, *Znaczenie prejudycjalne rozstrzygnięć administracyjnych w procesie karnym*, Warszawa 2013, *passim*.

17 Por. A. Zbiciak, *Prejudykacja cywilna i karna w postępowaniu karnym*, Warszawa 2022.

18 Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt: P 20/13, 106/9/A/2014.

istnienia znamion czynów zabronionych
czy też w kontekście możliwości wzrusze-
nia prawomocnych orzeczeń.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

Grajewski J. (red.), *Prawo karne procesowe – część ogólna*, Warszawa 2011.

Piaskowska O.M., *Znaczenie prejudycjalne rozstrzygnięć administracyjnych w procesie karnym*, Warszawa 2013.

Pieniążek E., *Prejudycjalność orzeczeń w procesie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 12.

Steinborn S., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el. 2016.

Świecki D., *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, *Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022.

Zbiciak A., *Prejudykat cywilny i cywilna kwestia prejudycjalna w postępowaniu karnym*, Warszawa 2022.

Orzecznictwo

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt: IV KKN 617/99, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 284.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 r., IV KK 78/10, Biul. PK 2010, nr 4, poz. 12.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2008 r., sygn. akt: III KK 351/07, Prok. i Pr. – wkł. 2008, nr 7-8, poz. 12, s. 10.

Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt: P 20/13, 106/9/A/2014.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., sygn. akt: I KZP 12/19, OSNK 2020, nr 6, poz. 17.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2021 r., sygn. akt: I KZP 5/21.

Wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 29 czerwca 2020 r. sygn. akt: II Ka 74/20.

Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 sierpnia 2013 r., sygn. akt: II AKa 206/13, Legalis.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1986 r., II KR 192/86, OSNPG 1987, nr 10, poz. 126.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1998 r., sygn. akt: IV KKN 492/97, OSNKW 1999, nr 1-2, poz. 5.

O pełnomocnictwie procesowym w postępowaniu cywilnym słów kilka *A Few Words on the Power of Attorney for Representing in Court under Polish Civil Procedure*

Streszczenie

Opracowanie stanowi próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy pełnomocnictwo procesowe, które zostało ograniczone do postępowania przed sądem pierwszej instancji upoważnia pełnomocnika do wniesienia apelacji w imieniu mocodawcy. Zawiera analizę poglądów wyrażanych w tej materii w piśmiennictwie oraz w judykaturze, w szczególności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, oraz prezentuje stanowisko autorki, która opowiada się za uznaniem, że pełnomocnictwo procesowe zawierające umocowanie pełnomocnika procesowego do zastępowania strony wyłącznie przed oznaczonym sądem pierwszej instancji nie uprawnia pełnomocnika do dokonania czynności polegającej na wniesieniu apelacji od wydanego w sprawie wyroku.

Słowa kluczowe: pełnomocnik procesowy, pełnomocnictwo, apelacja, sąd pierwszej instancji, sąd drugiej instancji, czynności sprawdzające, postępowanie międzyinstancyjne, postępowanie cywilne.

Summary

The study seeks to answer the question whether a power of attorney for representing in court that has been limited to proceedings before the court of first instance authorizes the attorney to appeal on behalf of the principal. It contains an analysis of the views on this matter presented in the literature and judicial decisions, especially in the case-law of the Polish Supreme Court, and presents the position of the author, who holds a view that a procedural power of attorney containing the authorization of the legal representative to substitute the party only before a designated court of first instance does not entitle the attorney to perform the act of filing an appeal against the judgement issued in the case.

* Doktor, radca prawny, Katedra Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego, WPIA UMCS w Lublinie, <https://orcid.org/0000-0002-5065-7997>, olimpia.marcewicz-kochnio@mail.umcs.pl.

Keywords: representative in court, power of attorney, appeal, court of first instance, court of second instance, verification activities, proceedings between instances, civil procedure.

Przedmiotem poniższych uwag jest zagadnienie, które być może nie wywołuje częstych wątpliwości w praktyce, ale budzi istotne rozbieżności w doktrynie i judykaturze. Analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz stanowiska nauki pozwala na stwierdzenie, że ograniczenie umocowania pełnomocnika procesowego do zastępowania strony przed sądem I instancji może budzić poważne wątpliwości interpretacyjne. Wypowiedzi prezentowane w orzecznictwie i doktrynie nie pozwalają prosto odpowiedzieć na pytanie, czy pełnomocnictwo procesowe, które zostało ograniczone do postępowania przed sądem I instancji, upoważnia pełnomocnika do wniesienia apelacji w imieniu mocodawcy. Linia orzecznicza Sądu Najwyższego, co do zasady, rozciąga umocowanie wynikające z takiego pełnomocnictwa na czynności polegające na sporządzeniu i wniesieniu apelacji, jednak stanowisko prezentowane w piśmiennictwie jest zgoła odmienne.

W postanowieniu z 16 grudnia 2004 r. Sąd Najwyższy przyjął tezę, że jeżeli pełnomocnik procesowy umocowany jest do reprezentowania strony przed oznaczonym sądem I instancji, to znaczy, że jest uprawniony do podejmowania wszystkich czynności procesowych, których adresem jest ten sąd, nie wyłączając sporządzenia apelacji i jej wniesienia, ponieważ czynności te nie zostały obwarowane obo-

wiązką wykazania się pełnomocnictwem do występowania przed sądem apelacyjnym. Argumentem przemawiającym za takim rozwiązaniem jest to, że apelacja podlega rozpoznaniu przez sąd apelacyjny i w tym sensie jest przeznaczona dla sądu apelacyjnego, lecz skoro wniesienie apelacji i czynności wstępne przed skierowaniem jej do merytorycznego rozpoznania są udziałem sądu I instancji, to ich podejmowanie przez pełnomocnika wymaga pełnomocnictwa do reprezentowania strony przed sądem I instancji¹. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 21 czerwca 2012 r., w którym stwierdził, że pełnomocnik ustanowiony do działania w sprawie przed określonym sądem I instancji, a nie w fazie postępowania w I instancji, jest umocowany do wszelkich czynności procesowych przed tym sądem, w tym do złożenia apelacji². Takie przekonanie obecne było w judykaturze jeszcze na gruncie daw-

1 Postanowienie SN z 16 grudnia 2004 r., V CZ 141/04, LEX, nr 590011.

2 Postanowienie SN z 21 czerwca 2012 r., III CZ 32/12, LEX, nr 1232780; zob. też.: wyrok SN z 19 czerwca 2008 r., II PK 345/07, OSNP 2009, nr 21-22, poz. 280; odmiennie por. postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2006 r., II UZ 78/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 117, w którego uzasadnieniu sąd ten stwierdził, że gdy strona ogranicza zakres pełnomocnictwa tylko do I instancji, to do postępowania przed II instancją, w tym do wniesienia apelacji, konieczne jest dalsze pełnomocnictwo.

nych przepisów Kodeksu o rewizji i zażaleniu³. W doktrynie stanowisko prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego w pełni aprobuje M. Malczyk⁴. Przeciwny do niego pogląd wyrażają M. Manowska i A. Olaś⁵.

Wychodząc z założenia (wynikającego z utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego⁶), że zakończenie postępowania w danej instancji następuje z chwilą wydania orzeczenia kończącego postępowanie w tej instancji, M. Manowska przyjmuje, że przy ocenie zakresu pełnomocnictwa kwestią rozstrzygającą powinno być to, czy umocowanie pełnomocnika dotyczy postępowania I- czy II-instancyjnego jako całości, a nie to, przed jakim sądem czynność jest dokonywana. Dlatego też jej zdaniem pełnomocnik procesowy umocowany jest do reprezentowania strony przed oznaczonym sądem I instancji i nie jest uprawniony do wnie-

sienia apelacji. To właśnie sąd apelacyjny jako rozstrzygający apelację jest jej adresatem, a nie sąd I instancji, który jedynie pośredniczy w jej przekazaniu do sądu odwoławczego⁷. Autorka podkreśla również, że w aktualnym stanie prawnym czynności wstępne związane z apelacją podejmowane są wyłącznie przed sądem II instancji, zarówno w zakresie badania wniesienia apelacji w ustawowym terminie oraz jej dopuszczalności, jak i w zakresie usuwania braków formalnych środka zaskarżenia. Zauważa też, że zgodnie z art. 369 § 3 k.p.c. apelacja może być wniesiona bezpośrednio do sądu II instancji. W konsekwencji, gdyby przyjąć pogląd, że adresatem apelacji jest ten sąd, do którego wnoszony jest środek zaskarżenia, trzeba byłoby wymagać różnego pełnomocnictwa (do sądu I lub II instancji) w zależności od tego, do którego sądu strona wnosi pismo, mimo że chodzi o ten sam środek zaskarżenia⁸.

3 Orzeczenie SN z dnia 6 kwietnia 1960 r., 4 CR 96/60, OSNCK 1961, nr 4, poz. 100.

4 M. Malczyk, *Komentarz do art. 91*, [w:] A. Górra-Błaszcykowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 1, *Komentarz. Art. 1-424*¹², Warszawa 2020, Nb 8.

5 Na marginesie warto zauważyć, że w pozostałych wypowiedziach komentatorskich omawiana problematyka jest pomijana lub ogranicza się do zaprezentowania rozbieżności doktrynalnych, rezygnując z ustosunkowania się do nich – por. np. Łochowski, *Komentarz do art. 91*, [w:] T. Szamociło (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 1, *Komentarz. Art. 1-50539*, Warszawa 2019, Nb 7.

6 Por. m.in.: uchwała SN z 24 stycznia 2007 r., III CZP 124/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 91; uchwała SN z 25 października 2006 r., III CZP 74/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 90; uchwała SN z 22 listopada 2006 r., III CZP 86/06, Biul. SN 2006, nr 11, s. 13.

7 Na marginesie warto dodać, że M. Manowska zgadza się z tezą wynikającą m.in. z postanowienia SN z 2 października 2020 r., II CZ 40/20, LEX, nr 3070100, że pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy samego prawa uprawnienie do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia zapadłego orzeczenia – autorka zauważa, że pisemne uzasadnienie wyroku, o ile zostanie sporządzone, stanowi integralną część orzeczenia, zatem pełnomocnik uprawniony jest do żądania doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem – M. Manowska, *Komentarz do art. 91*, [w:] M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. 1, *Art. 1-477(16)*, LEX/el. 2022, uw. 4.

8 M. Manowska, *Komentarz do art. 91*, [w:] M. Manowska (red.) *Kodeks postępowania cywilnego*, LEX/el. 2022, uw. 3.

Aprobuując argumentację M. Manowskiej, A. Olaś podkreśla, że skoro zakończenie postępowania w danej instancji następuje z chwilą wydania orzeczenia kończącego postępowanie w tej instancji, a wniesienie apelacji inicjuje postępowanie przed sądem II instancji (poprzedzone tzw. postępowaniem międzyinstancyjnym funkcjonalnie związanym z postępowaniem odwoławczym, a więc II-instancyjnym), to nie sposób jest przyjąć, aby jej wniesienie objęte było umocowaniem do działania w postępowaniu I-instancyjnym. Rozpoznanie apelacji należy do zakresu kompetencji (właściwości funkcyjnej) sądu II instancji i to ten sąd jest bezdyskusyjnie jej adresatem, a zarazem gospodarzem postępowania apelacyjnego⁹.

Zaprezentowane na wstępie stanowisko Sądu Najwyższego nie było w pełni jednolite¹⁰ oraz zostało ukształtowane w stanie prawnym sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych

ustaw¹¹. Na gruncie tego stanu prawnego postępowanie apelacyjne na wstępnym etapie¹² prowadzone było najpierw przed sądem I instancji, a następnie przed sądem II instancji. Etap postępowania apelacyjnego przed sądem I instancji określa się mianem postępowania międzyinstancyjnego¹³. Stwierdzenie zatem, że postępowanie apelacyjne toczy się przed sądem II instancji, byłoby nieuprawnionym uproszczeniem. Jak podkreśla M. Michalska-Marciniak, ustawodawca nie zrezygnował całkowicie z postępowania międzyinstancyjnego¹⁴, choć właściwość funkcjonalna sądu I instancji w toku postępowania apelacyjnego uległa znacznemu ograniczeniu, ponieważ sąd ten nie dokonuje już (jak poprzednio) kontroli przesłanek dopuszczalności apelacji, lecz zobowiązany jest przedstawić niezwłocznie akta sprawy sądowi II instancji

¹¹ Dz. U. 2019, poz. 1469.

¹² Wśród etapów (stadiów) postępowania apelacyjnego wyróżnia się jego etap wstępny, zob. m.in.: M. Michalska-Marciniak, *Zasada instancyjności*, Warszawa 2013, s. 117 i cyt. tam literatura oraz T. Wiśniewski, [w:] T. Ereciński (red.), *System prawa procesowego cywilnego*, t. 3, cz. 1, *Środki zaskarżenia*, Warszawa 2013, s. 130.

¹³ Przez postępowanie międzyinstancyjne rozumie się zespół czynności dokonywanych przez organy procesowe i uczestników postępowania od chwili złożenia środka odwoławczego do czasu jego wpłynięcia do sądu II instancji – M. Michalska-Marciniak, *Zasada instancyjności*, s. 117.

¹⁴ M. Michalska-Marciniak, [w:] T. Zembrzowski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. 1-2, Warszawa 2020, s. 840.

⁹ Uwagi te – zdaniem A. Olasia – należy odnieść odpowiednio do zażalenia na postanowienia sądu I instancji kończące postępowanie w sprawie (odrzućcenie pozwu, umorzenie postępowania), lecz zarazem autor przyjmuje, że pełnomocnik, którego umocowanie ograniczono do postępowania I-instancyjnego, może skutecznie wnosić zażalenia na postanowienia wypadkowe niekończące postępowania w danej instancji – A. Olaś, *Komentarz do art. 91*, [w:] P. Ryłski (red.) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Legalis 2022, teza 17.3.

¹⁰ Por. np. cytowane powyżej uzasadnienie postanowienia SN z dnia 18 stycznia 2006 r., II UZ 78/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 117.

(art. 371 k.p.c.). Jego rola nie ogranicza się wyłącznie do przekazania akt, gdyż ma również za zadanie dokonać kontroli swojej właściwości, jeśli powód dokona na tym etapie cofnięcia pozwu, to powinien uchylić swój wyrok i umorzyć postępowanie (art. 332, § 2 k.p.c.), albo w razie cofnięcia apelacji, gdy jeszcze akta znajdują się w sądzie I instancji – umorzyć postępowanie apelacyjne¹⁵. W efekcie należy przyjąć, że postępowanie międzyinstancyjne w aktualnym stanie prawnym nadal istnieje, choć jego znaczenie procesowe znacznie zmalało.

Różnice w zaprezentowanych wcześniej dwóch przeciwstawnych poglądach sprowadzają się do tego, że w jednym z nich uwypukla się znaczenie tego, że czynność polegająca na wniesieniu apelacji, dokonywana jest przed sądem I instancji (co w obecnym stanie prawnym się nie zmieniło), zaś w drugim z nich kładzie się nacisk na dokonanie tej czynności w postępowaniu apelacyjnym – apelacja inicjuje to postępowanie, zaś jej zasadniczym adresatem jest sąd II instancji.

W moim przekonaniu za trafny należy uznać pogląd, że pełnomocnik procesowy umocowany jest do reprezentowania strony przed oznaczonym sądem I instancji i nie jest uprawniony do wniesienia apelacji. Opowiedzenie się za takim stanowiskiem nie jest pozbawione minusów, ponieważ zakłada inną niż literalna interpretację treści pełnomocnictwa, skoro nie obejmuje umocowania do wniesienia apelacji, gdy pełnomocnictwo odnosi się do zastępowania strony, np. przed określonym sądem rejonowym, do którego należy wnieść apelację. Za racjonalny i według mnie rozstrzygający trzeba uznać argument, że skoro apelacja może być wniesiona bezpośrednio do sądu II instancji (art. 369, § 3 k.p.c.), to w razie przyjęcia poglądu, że adresatem apelacji jest ten sąd, do którego środek zaskarżenia jest wnoszony, trzeba byłoby wymagać różnego pełnomocnictwa (do sądu I lub II instancji) w zależności od tego, do którego sądu strona wnosi pismo, mimo że chodzi o ten sam środek zaskarżenia¹⁶.

15 M. Michalska-Marciniak, [w:] T. Zembruński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, s. 840.

16 M. Manowska, *Komentarz do art. 91*, [w:] M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, uw. 3.

Bibliografia

Literatura

- Malczyk M., Komentarz do art. 91, [w:] Górabłaŝczykowska A. (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 1, A. Komentarz. Art. 1-424¹², Warszawa 2020.
- Łochowski M., Komentarz do art. 91, [w:] Szanciło T. (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 1, Komentarz. Art. 1–50539, Warszawa 2019.
- Manowska M., Komentarz do art. 91, [w:] Manowska M. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany, t. 1, Art. 1-477(16), LEX/el. 2022.
- Olaś A., Komentarz do art. 91, [w:] Ryłski P. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, wyd. 1, Legalis 2022.
- Michalska-Marciniak M., Zasada instancyjności, Warszawa 2013.
- Wiśniewski T., [w:] Ereciński T. (red.), System prawa procesowego cywilnego, t. 3, cz. 1, Środki zaskarżenia, Warszawa 2013.
- Michalska-Marciniak M., [w:] Zembruski T. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. 1-2, Warszawa 2020.

Orzecznictwo

- Orzeczenie SN z dnia 6 kwietnia 1960 r., 4 CR 96/60, OSNCK 1961, nr 4, poz. 100.
- Postanowienie SN z dnia 16 grudnia 2004 r., V CZ 141/04, LEX, nr 590011.
- Postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZ 32/12, LEX, nr 1232780.
- Postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2006 r., II UZ 78/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 117.
- Uchwała SN z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 124/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 91.
- Uchwała SN z dnia 25 października 2006 r., III CZP 74/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 90.
- Uchwała SN z dnia 22 listopada 2006 r., III CZP 86/06, Biul. SN 2006, nr 11, s. 13.
- Wyrok SN z dnia 19 czerwca 2008 r., II PK 345/07, OSNP 2009, nr 21-22, poz. 280.

Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego

1. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt III CZP 101/22

Przewidziane w art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych wyłączenie stosowania tej ustawy do długów objętych postępowaniem prowadzonym na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, nie pozbawia wierzyciela uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie na zasadach ogólnych.

2. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt III CZP 109/22

Ustanowienie prawomocnym wyrokiem sądu rozdzielenia majątkowej małżeńskiej między małżonkami pozostającymi w ustroju ustawowej wspólności majątkowej nie powoduje, że współmałżonek akcjonariusza, który samodzielnie objął lub nabył akcje imienne wchodzące w skład tej wspólności, może wykonywać związane z nimi prawa korporacyjne.

3. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt III CZP 112/22

Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym jest orzeczeniem nieistniejącym

w sytuacji, gdy podpis został złożony wyłącznie pod całym dokumentem obejmującym sentencję i zasadnicze powody rozstrzygnięcia (art. 357 § 5 k.p.c.).

4. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt III CZP 119/22

Odszkodowanie przysługujące od załącznika ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów obejmuje wyłącznie niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy.

5. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2022 r., sygn. akt III CZP 95/22

Rozpoznanie sprawy przez sąd, w którym pełni służbę sędzia, podlegający wyłączeniu na podstawie art. 48 § 1 pkt. 1-4 k.p.c., który nie zasiada w składzie tego sądu, nie skutkuje nieważnością postępowania na podstawie art. 379 pkt. 4 k.p.c.

6. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2022 r., sygn. akt III CZP 104/22

Jeżeli bezskuteczność czynności prawnej dokonanej przez dłużnika powsta-

ła z mocy prawa (art. 128 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2016 r.) i wywiera skutek przed ogłoszeniem jego upadłości, to żądanie syndyka masy upadłości dłużnika zwrotu świadczenia wydanego drugiej stronie w wykonaniu umowy bezskutecznej względem masy upadłości, jeżeli ogłoszono upadłość obu kontrahentów, powinno nastąpić w trybie wyłączenia z masy upadłości, o ile przedmiot świadczenia jest wyodrębniony w masie upadłości, co w przypadku środków pieniężnych oznacza wymaganie wyodrębnienia w masie upadłości na osobnym rachunku bankowym.

W przeciwnym razie właściwą drogą dochodzenia tej wierzytelności jest tryb zgłoszenia wierzytelności.

7. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2022 r., sygn. akt III CZP 111/22

Odpowiedzialność byłych małżonków będących współwłaścicielami lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, który uprzednio wchodził w skład ich majątku wspólnego, za zobowiązania wobec wspólnoty mieszkaniowej powstałe po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej z tytułu wydatków i ciężarów związanych z utrzymaniem nieruchomości wspólnej w części niezajdującej pokrycia w innych przychodach, jest odrębną odpowiedzialnością każdego z nich w zakresie odpowiadającym ich udziałom w nieruchomości wspólnej,

ustalonym zgodnie z art. 3 ust. 3a ustawy z 24 czerwca 1994 r. o własności lokali.

8. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2022 r., sygn. akt III CZP 96/22

Poniesienie przez powoda kosztów związanych z doręczeniem za pośrednictwem komornika po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie uzasadnia zasądzenie tych kosztów od pozwanego na podstawie art. 1081 k.p.c.

9. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2022 r., sygn. akt III CZP 97/22

Zarządzenie przez przewodniczącego wydziału wyłonienia nowego składu orzekającego w drodze losowania z pominięciem sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy z mocy ustawy na podstawie przepisu art. 386 § 5 k.p.c. nie skutkuje samo w sobie sprzecznością składu orzekającego z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt. 4 k.p.c.

10. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt III CZP 116/22

Artykuł 13a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych znajduje zastosowanie do dochodzonych przez konsumentów roszczeń wynikających z czynności bankowych (art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe).

PAWEŁ WITKOWSKI
Radca prawny

Przegląd orzecznictwa sądów administracyjnych

SPRAWY PODATKOWE

1. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21.7.2022 r., sygn. akt III FSK 729/21

Teza: Prowadzenie i rozstrzyganie w jednym i tym samym postępowaniu w przedmiocie przeniesienia, na podstawie art. 115 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1325 ze zm.), odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe spółki osobowej wobec wspólnika tej spółki, łącznie z orzekaniem o odpowiedzialności za koszty postępowania egzekucyjnego powstałe do spółki kapitałowej, będącej następcą prawnym wymienionej spółki osobowej, jest niedopuszczalne.

2. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2.8.2022 r., sygn. akt III FSK 2681/21

Teza: Przywrócenie opodatkowania czynności wniesienia wkładu pieniężnego przez Skarb Państwa do spółki kapitałowej, której przedmiotem działalności nie jest świadczenie usług użyteczności publicznej, będące następstwem uchylenia z dniem 31.12.2008 r. art. 6 ust. 9 pkt. 4 ustawy z dnia 9.09.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 450 ze zm.), narusza zasadę stałości (stand-still) oraz wynikający z art. 7 ust. 1, ust. 2 i ust. 5 dyrektywy

Rady Nr 2008/7/WE z dnia 12.02.2008 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (Dz. U. UE L 46, poz. 11) zakaz ponownego wprowadzania opodatkowania czynności gromadzenia kapitału.

3. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23.8.2022 r., sygn. akt I FSK 83/18

Teza: Przeniesienie własności i otrzymanie odszkodowania za przejęcie z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości gruntowej, wchodzącej w skład opodatkowanego podatkiem VAT na zasadach ogólnych gospodarstwa rolnego, na podstawie specystawy drogowej w świetle art. 15 ust. 1 i 2 ustawy o VAT podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

4. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9.9.2022 r., sygn. akt II FSK 3240/19

Teza: W przypadku wniesienia akcji jako wkładu niepieniężnego do spółki osobowej, przekształconej następnie w spółkę kapitałową, odpłatne zbycie tych akcji przez spółkę kapitałową upoważnia zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt. 8 ustawy z dnia 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1036, dalej: u.p.d.o.p.) do rozpoznania kosztów uzyskania przychodów w wysokości wydat-

ków na nabycie akcji, poniesionych przez wspólnika przekształconej spółki osobowej. Kosztów tych nie stanowi wartość przydzielonych wspólnikowi udziałów w spółce kapitałowej, ponieważ przedmiotem odpłatnego zbycia nie są te udziały, ale akcje stanowiące wkład niepieniężny.

5. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6.10.2022 r., sygn. akt II FSK 235/20

Teza: Za koszty finansowania dłużnego w rozumieniu art. 15c ust. 12 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1036 ze zm.) nie może zostać uznana zapłata za zakupione przez podatnika towary, dokonana wekslem własnym, gdyż nie stanowi ona kosztu związanego z uzyskaniem od innych podmiotów środków finansowych i z korzystania z tych środków.

6. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20.10.2022 r., sygn. akt III FSK 1422/21

Teza: Grunty służące wewnętrznej komunikacji pomiędzy gruntami, na których prowadzona jest działalność rolnicza w rozumieniu art. 1a ust. 1 pkt. 6 u.p.o.l., są gruntami związanymi z działalnością rolniczą.

SPRAWY OGÓLNOADMINISTRACYJNE

1. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5.7.2022 r., sygn. akt II OSK 1663/21

Teza: 1. Złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy na pod-

stawie przepisów Działu V ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2021 r., poz. 2354 ze zm.) wszczyna postępowanie, którego przedmiotem jest udzielenie zgody na pobyt czasowy w oparciu o konkretną podstawę prawną, z uwzględnieniem okoliczności faktycznych związanych z deklarowanym we wniosku celem pobytu.

2. Nie jest dopuszczalna zmiana podstawy faktycznej i prawnej wniosku o udzielenie zgody na pobyt czasowy na etapie postępowania odwoławczego. Działanie takie prowadziłoby do zmiany przedmiotu sprawy, a w konsekwencji do naruszenia zasady dwuinstancyjności postępowania (art. 15 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego; Dz. U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.).

2. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5.7.2022 r., sygn. akt III OSK 1309/21

Teza: 1. Samorządowe kolegium odwoławcze jest organem władzy publicznej zobowiązanym do udostępnienia informacji publicznej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie informacji publicznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2176 z późn. zm.).

2. Informację publiczną w imieniu samorządowego kolegium odwoławczego udostępnia prezes kolegium i to również prezes kolegium, w trybie art. 16 ust. 1 i ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej, wydaje decyzję administracyjną o odmowie udostępnienia informacji publicznej.

3. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15.7.2022 r., sygn. akt III OSK 4314/21

Teza: 1. Szczególne okoliczności, o jakich mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach FUS (Dz. U. z 2019 r., poz. 39 ze zm.), odnoszą się wyłącznie do sytuacji ubezpieczonego, po którym przysługuje świadczenie, a nie do sytuacji, w jakiej pozostaje wnioskodawca.

2. Przesłanki wymienione w art. 83 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach FUS (Dz. U. z 2019 r., poz. 39 ze zm.) wyznaczają zakres koniecznych ustaleń w sprawie o przyznanie świadczenia.

4. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24.8.2022 r., sygn. akt II OSK 1186/22

Teza: 1. Zajęcie nieruchomości pod budowę zbiornika retencyjnego stanowiącego integralną część infrastruktury drogowej, niezbędną do obsługi projektowanego układu drogowego, nie stanowi ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości czasowo potrzebnej do zrealizowania wskazanej inwestycji, lecz ma charakter trwały, z uwagi na który wymaga ono przejęcia przez Skarb Państwa bądź jednostkę samorządu terytorialnego prawa własności nieruchomości, na której ma być zlokalizowany ten zbiornik w trybie określonym w art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych

(Dz. U. z 2020 r., poz. 1363). Do realizacji tego zbiornika nie znajduje zastosowania art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r., poz. 1899).

2. Złożenie przez inwestora oświadczenia o wprowadzeniu zmiany rozwiązań projektowych polegających na włączeniu terenu lokalizacji zbiornika retencyjno-rozsączającego służącego do odwodnienia projektowanej drogi do granic pasa drogowego powoduje konieczność przeprowadzenia postępowania wykraczającego poza granice, o których mowa w art. 136 w zw. z art. 138 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r., poz. 735), różniącego się co do istotnych elementów przedmiotowych z postępowaniem zakończonym decyzją organu pierwszej instancji. Postępowanie to w zakresie uwzględniającym m.in. weryfikację, czy zmodyfikowana lokalizacja zbiornika retencyjno-rozsączającego nie narusza przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1363).

5. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7.9.2022 r., sygn. akt II OSK 871/22

Teza: Z art. 37 § 1 k.p.a. wynika, że bezczynność i przewlekłość są pojęciami rozłącznymi, co oznacza, że w tej samej sprawie nie może występować zarówno bezczynność, jak i przewlekłość.

6. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20.9.2022 r., sygn. akt III OSK 1348/21

Teza: Przepis art. 107 p.p.s.a. wprowadza zasadę, że rozprawa bez udziału strony lub jej pełnomocnika nie może się odbyć tylko wówczas, gdy strona lub pełnomocnik zostali wezwani do osobistego stawiennictwa na termin rozprawy.

7. Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18.11.2022 r., sygn. akt III OZ 695/22

Teza: Od postanowienia o odrzuceniu wniosku o wymierzenie organowi grzywny przysługuje zażalenie na podstawie art. 194 § 1 pkt. 10 p.p.s.a., niezależnie od podstawy prawnej odrzucenia wniosku.

SPRAWY GOSPODARCZE

1. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14.7.2022 r., sygn. akt I GSK 2837/18

Teza: Rejestracja nabytego wewnątrzspółnotowo samochodu osobowego na terytorium kraju wyklucza zastosowanie art. 101 ust. 2a u.p.a., a jednocześnie powoduje przekształcenie się obowiązku podatkowego w zobowiązanie podatkowe (por. art. 106 ust. 3 u.p.a.).

2. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27.9.2022 r., sygn. akt II GSK 401/19

Teza: Ciężar dowodu w zakresie wykazania jednej z trzech form ingerencji w prawo ochronne na renomowany znak towarowy z art. 132 ust. 2 pkt. 3 ustawy

z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1410 ze zm.; odpowiednik obecnie obowiązującego art. 132 (1) ust. 1 pkt. 4 p.w.p.), czyli prawdopodobieństwa czerpania nienależnych korzyści lub wyrządzenia szkody dla odróżniającego charakteru bądź renomy znaku wcześniejszego – spoczywa na uprawnionym z rejestracji wcześniejszego renomowanego znaku towarowego.

3. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 19.10.2022 r., sygn. akt I GSK 3130/18

Teza: Wielkość egzekwowanego obowiązku ustalona lub określona w decyzji administracyjnej wydanej w odrębnym od egzekucji postępowaniu nie może być ponownie badana co do jej legalności w postępowaniu egzekucyjnym (art. 29 § 1 u.p.e.a.), w tym w postępowaniu zainicjowanym złożeniem zarzutów egzekucyjnych (art. 33 § 1 u.p.e.a.). Nie można bowiem uruchomić konkurencyjnego postępowania w stosunku do postępowania administracyjnego lub podatkowego umożliwiającego zweryfikowanie wysokości egzekwowanego obowiązku.

Badanie dopuszczalności egzekucji administracyjnej w myśl art. 29 § 1 u.p.e.a. nie zawiera w swej treści uprawnienia organu egzekucyjnego do kontrolowania wielkości i wymagalności dochodzonej w postępowaniu egzekucyjnym należności pieniężnej. Przekonują do tego cel postępowania egzekucyjnego, jak i treść końcowej części powołanego wyżej przepisu.

4. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8.11.2022 r., sygn. akt II GSK 1033/19

Teza: Powszechność udostępnienia wynalazku w rozumieniu art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.) nie oznacza powszechnej znajomości tego, co zostało

udostępnione, ale możliwość zapoznania się z upublicznionym rozwiązaniem przez osoby trzecie, nawet gdyby w rzeczywistości nikt się z nim nie zapoznał. Decydujący jest bowiem fakt powszechnej dostępności do informacji o wynalazku, a nie stwierdzenie, że ktokolwiek to uczynił lub ten wynalazek znał.

Rzecznik Finansowy jako instytucja wsparcia ochrony indywidualnych i ogólnych praw klientów podmiotów rynku finansowego

Rynek usług finansowych, pomimo postulatu zapewnienia transparentności w zakresie świadczenia usług i oferowanych produktów, niejednokrotnie charakteryzuje się wysokim stopniem skomplikowania, co w konsekwencji może prowadzić do zaistnienia licznych zagrożeń dla jego uczestników, zwłaszcza konsumentów. W dobie rozwoju społeczno-gospodarczego uczestnicy rynku zawierają zróżnicowane umowy, m.in. z: bankami, zakładami ubezpieczeń czy funduszami inwestycyjnymi, których przedmiotem mogą być wszelkiego rodzaju usługi świadczone przez te podmioty czy też produkty finansowe związane z inwestowaniem. W związku z tym niezwykle ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia nieprofesjonalnym uczestnikom obrotu, których po-

zycja kontraktowa jest z natury rzeczy słabsza niż pozycja instytucji finansowej, poprzez podnoszenie świadomości prawnej jak i tworzenie odpowiednich instytucji wspierających bądź pośredniczących w relacjach pomiędzy podmiotami rynku finansowego a ich klientami. Taką instytucją jest m.in. Rzecznik Finansowy.

Rzecznik Finansowy został powołany w październiku 2015 r., mocą ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 187, dalej: ustawa o Rzeczniku Finansowym), na skutek poszerzenia kompetencji Rzecznika Ubezpieczonych, który z sukcesami wspierał klientów firm ubezpieczeniowych, a także wywierał skuteczny wpływ na zmianę otoczenia prawnego sektora ubez-

pieczeniowego, czyniąc ten segment rynku finansowego bardziej bezpiecznym i przewidywalnym dla jego uczestników. Utworzenie instytucji Rzecznika Finansowego spowodowało, że oprócz klientów firm działających w sektorze ubezpieczeniowym, na pomoc niezależnej wyspecjalizowanej instytucji mogą liczyć także klienci banków, firm pożyczkowych i innych podmiotów rynku bankowo-kapitałowego. W tym miejscu warto również zauważyć, że w związku z implementacją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa ADR), co miało miejsce wraz z wejściem w życie (10 stycznia 2017 r.) ustawy z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz. U. z 2016 r., poz. 1823), Rzecznik Finansowy został podmiotem uprawnionym do pozasądowego rozwiązywania sporów w ramach wspólnotowego systemu ADR (Alternative Dispute Resolution), wpisanym do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta. Tym samym poprzez realizację kompetencji prowadzenia pozasądowych postępowań Rzecznik Finansowy stał się częścią zharmonizowanego, wspólnotowego systemu polubownego rozwiązywania sporów.

Rzecznik Finansowy jest istotnym filarem systemu ochrony konsumentów rynku finansowego, funkcjonując w nim obok

takich instytucji, jak: wymiar sprawiedliwości (sądy i prokuratury), Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisja Nadzoru Finansowego, Rzecznik Praw Obywatelskich, Powiatowych i Miejskich Rzeczników Konsumenta oraz organizacji pozarządowych, których statutowe działania zakładają wsparcie konsumentów rynku finansowego (stowarzyszenia, federacje itp.). Możliwości wsparcia Rzecznika Finansowego nie ograniczają się jednak do wsparcia na rzecz konsumentów. Z uwagi na charakter definicji klienta podmiotu rynku finansowego zawartej w art. 2 pkt. 1 ustawy o Rzeczniku Finansowym, Rzecznik może świadczyć pomoc na rzecz każdej osoby fizycznej będącej klientem instytucji finansowej, a zatem także osoby fizycznej będącej przedsiębiorcą.

W systemie ochrony klientów rynku finansowego kompetencje Rzecznika Finansowego odznaczają się tym, że może on podejmować działania dotyczące zarówno wsparcia klienta w jego indywidualnych sprawach, jak i mające na celu ochronę interesów ogółu klientów rynku finansowego.

Do najważniejszych działań podejmowanych przez Rzecznika Finansowego w zakresie indywidualnej ochrony klientów rynku finansowego można zaliczyć:

- działalność poradniczą,
- poreklamacyjne postępowanie interwencyjne,
- pozasądowe postępowanie w sprawie rozwiązania sporu pomiędzy klientem a podmiotem rynku finansowego,

- przedstawianie oświadczeń zawierających istotny pogląd dla sprawy w trybie art. 63 Kodeksu postępowania cywilnego,
- składanie skarg nadzwyczajnych,
- wytaczanie powództw na rzecz klientów podmiotów rynku finansowego w sprawach dotyczących nieuczciwych praktyk rynkowych.

Działalność poradnicza to pierwsza linia pomocy dla klientów rynku finansowego (i ich pełnomocników). Świadczona jest ona za pośrednictwem specjalnej infolinii lub środków porozumiewania się na odległość, takich jak poczta elektroniczna czy media społecznościowe. W ramach tych kompetencji eksperci Rzecznika Finansowego wspomagają klientów podmiotów rynku finansowego, przekazując im podstawowe informacje na temat ich sytuacji prawnej w relacjach z ubezpieczycielem, bankiem, instytucją pożyczkową czy też z innym podmiotem rynku finansowego.

Poreklamacyjne postępowanie interwencyjne to kompetencja Rzecznika Finansowego, która daje Rzecznikowi możliwość reprezentowania klienta w sporze z instytucją finansową. Postępowanie to jest bezpłatne, a w jego ramach eksperci Rzecznika Finansowego gromadzą wszelkie argumenty korzystne dla klienta, uzyskują od podmiotu rynku finansowego, których sprawa dotyczy, dokumenty i informacje będące istotne z punktu widzenia meritum sporu oraz ochrony praw klienta. Tylko w 2021 r. Rzecznik Finansowy pro-

wadził działania interwencyjne w blisko 12 tys. spraw dotyczących klientów sektora ubezpieczeniowego oraz blisko 8 tys. spraw dotyczących sektora bankowo-kapitałowego.

W ramach działań pomocowych dla klientów podmiotów rynku finansowego o charakterze indywidualnym Rzecznik Finansowy, jako notyfikowany podmiot ADR, oferuje unikatowe w skali rynku postępowanie pozasądowe mające na celu polubowne rozwiązanie sporu powstałego pomiędzy klientem a podmiotem rynku finansowego. Postępowanie pozasądowe przy Rzeczniku Finansowym to tania i prosta metoda dająca możliwość rozwiązania każdego sporu z instytucją finansową oraz alternatywa dla długotrwałego oraz kosztownego sporu sądowego. Wyjątkowość tego postępowania przejawia się również tym, że postępowanie zawiera w sobie najlepsze cechy mediacji i concyliacji.

Do zalet postępowania pozasądowego przy Rzeczniku Finansowym można m.in. zaliczyć niski koszt – zaledwie 50 zł, a także to, że osoby prowadzące postępowanie to doświadczeni specjaliści i jednocześnie mediatorzy posiadający umiejętności w zakresie polubownego rozwiązywania sporów. Nawet w przypadku braku zawarcia ugody z instytucją finansową, w ramach postępowania klient (oraz jego pełnomocnik) może otrzymać opinię będącą prawną oceną stanu faktycznego ustalonego na podstawie zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji, która może pomóc

w podjęciu dalszych kroków związanych z prowadzeniem sporu, a także może się przyczynić do lepszej oceny ryzyka związanego z dalszym dochodzeniem roszczeń. Warto w tym miejscu wskazać, że w latach 2016-2022 Rzecznik Finansowy przeprowadził łącznie ponad 12 tys. postępowań, w ramach których zawarto ugody na kwotę blisko 20 mln zł (19,7 mln zł). We wskazanym okresie Rzecznik Finansowy sporządził dla klientów ponad 10 tys. opinii, które pomagały klientom w ocenie ryzyka związanego z dalszym prowadzeniem sporu.

W zakresie pomocy o charakterze indywidualnym warto również wskazać na obszar aktywności Rzecznika Finansowego przejawiający się uprawnieniem do wydawania przez Rzecznika oświadczeń zwierających istotny pogląd w sprawie (w trybie art. 63 k.p.c.), tzw. istotny pogląd. Kompetencja ta wykorzystywana jest często jako przedłużenie postępowania interwencyjnego z tym, że w fazie procesowej sporu. Pogląd może zostać przedstawiony każdemu sądowi powszechnemu rozpatrującemu daną sprawę, tj. rejonowemu, okręgowemu, apelacyjnemu, jak również Sądowi Najwyższemu, w każdym stadium postępowania, także wynikłym z wniesienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia, np. skargi kasacyjnej. Rzecznik, rozpatrując wnioski o wydanie istotnego poglądu w sprawie, każdorazowo dokonuje oceny zasadności przedstawienia takiego poglądu na podstawie okoliczności faktycznych prawnych przedmiotowej sprawy. Istotny pogląd jest przedstawiony w spra-

wie, gdy w opinii Rzecznika jest to podyktowane koniecznością ochrony interesów lub praw klienta podmiotu rynku finansowego. Przedstawiony przez Rzecznika pogląd w sprawie zawiera przede wszystkim ocenę stanu prawnego oraz stanowisko Rzecznika istotne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, zatem może stanowić dla sądu liczący się materiał opiniodawczy o charakterze pomocniczym.

Rzecznik Finansowy, w wyjątkowych okolicznościach, może również skierować do Sądu Najwyższego skargę nadzwyczajną mającą na celu wyeliminowanie z obrotu prawnego rażąco niesprawiedliwych i krzywdzących orzeczeń sądowych wydanych z naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych praw jednostki. Rzecznik Finansowy jest organem uprawnionym do wniesienia skargi nadzwyczajnej jedynie w sprawach należących do zakresu jego właściwości. Oznacza to, że Rzecznik Finansowy może wnieść skargę nadzwyczajną jedynie wtedy, gdy oprócz przesłanek wymienionych powyżej spełnione są następujące warunki: sprawa dotyczy – interesów klienta podmiotu rynku finansowego, działań podmiotu rynku finansowego, usługi świadczonej przez podmiot rynku finansowego.

Do najważniejszych działań podejmowanych przez Rzecznika Finansowego w interesie ogółu klientów rynku finansowego można zaliczyć:

- wnioski o podjęcie uchwały przez Sąd Najwyższy,
- pozwy do sądów powszechnych o zaniechanie nieuczciwych praktyk

w sprawach dotyczących indywidualnych klientów oraz ogółu klientów podmiotów rynku finansowego,

- działania systemowe.

Zgodnie z artykułem 83 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1904; z 2022 r., poz. 480, 1259, 2280) Rzecznik Finansowy posiada uprawnienie do złożenia wniosku o podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały mającej na celu rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa, która ujawniła się w orzecznictwie sądów powszechnych. W tym miejscu należy odnotować, że Sąd Najwyższy w większości składanych przez Rzecznika Finansowego wniosków o podjęcie uchwały podzielał jego stanowisko. Przykładowo dzięki aktywności Rzecznika Finansowego na tym polu:

- bliscy osób ciężko poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych mogą żądać od ubezpieczyciela sprawcy wypadku wypłaty zadośćuczynienia (Uchwała SN z dnia 27 marca 2018 r., sygn. akt III CZP 36/17);
- osoby, którym szkodę wyrządził pies wykorzystywany przez rolnika użytkowo w gospodarstwie rolnym, objęte są ochroną ubezpieczeniową z umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników (Uchwała SN z dnia 20 czerwca 2017 r., sygn. akt III CZP 114/16);
- poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych łatwiej jest uzyskać pokrycie kosztów leczenia i rehabilitacji w placówkach prywatnej służby zdrowia (Uchwała SN z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt III CZP 63/15);
- poszkodowani, którzy doznali szkody na osobie mogą żądać od ubezpieczyciela sprawcy wypadku komunikacyjnego wypłaty odszkodowania z tytułu kosztów opieki sprawowanej nad nim przez osoby najbliższe (Uchwała SN z dnia 22 lipca 2020 r., sygn. akt III CZP 31/19);
- poszkodowani w wypadkach drogowych otrzymali prawo do zwrotu wydatków na najem pojazdu zastępczego na czas naprawy ich uszkodzonego auta, a ubezpieczyciele, którzy przez lata odmawiali wypłat odszkodowania z tego tytułu, dzisiaj sami oferują pomoc w wynajęciu pojazdu zastępczego (Uchwała SN z dnia 17 listopada 2011, sygn. akt III CZP 05/11);
- poszkodowani w wypadkach drogowych mogą żądać od ubezpieczyciela sprawcy wypłaty odszkodowania ustalonego według cen części nowych, co do zasady oryginalnych i bez tzw. potrąceń amortyzacyjnych z powodu wieku pojazdu (Uchwała SN z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CZP 80/11 oraz Uchwała SN z dnia 20 czerwca 2012 r., sygn. akt III CZP 85/11);
- poszkodowani w wypadkach drogowych, którzy nie zdecydowali się na naprawę uszkodzonego samochodu, mogą żądać od ubezpieczyciela odszkodowania obejmującego koszty naprawy łącznie z podatkiem VAT. Odszkodowania w takich przypadkach wzrosły aż o 23% (Uchwała SN z dnia 17 maja 2007 r., sygn. akt III CZP 150/06);

- poszkodowani w wypadkach komunikacyjnych mogą żądać pokrycia kosztów naprawy swoich samochodów do 100% wartości z dnia szkody. Dopiero po przekroczeniu tego limitu ustalana jest szkoda całkowita. Nie zawsze tak było, w przeszłości bowiem często przyjmowano limit 70% wartości auta (Uchwała SN z dnia 12 stycznia 2006 r., sygn. akt III CZP 76/05);
- poszkodowani w wypadkach komunikacyjnych mogą liczyć na pokrycie kosztów usługi niezależnego rzeczoznawcy przez ubezpieczyciela, jeśli ten zaniżył odszkodowanie (Uchwała SN z dnia 2 września 2019 r., sygn. akt III CZP 99/18);
- kredytobiorcy kredytów hipotecznych nominowanych we frankach szwajcarskich, tzw. frankowicze, mogą łatwiej skarżyć niekorzystne dla siebie postanowienia zawartych umów, gdyż oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (Uchwała SN z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. akt III CZP 29/17).

W ramach ustawowych kompetencji Rzecznik Finansowy posiada także uprawnienie do wytoczenia powództwa o zaniechanie stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych naruszających ogół interesów klientów podmiotu rynku finansowego. Rzecznik korzysta z tych uprawnień zarówno w stosunku do podmiotów rynku finansowego sektora ubezpieczeniowego, jak i bankowo-kapitałowego.

Do pozostałych działań Rzecznika Finansowego podejmowanych w zakresie ochrony ogółu klientów rynku finansowego można zaliczyć szereg działań edukacyjnych, jak i wydawanie specjalistycznych opracowań analitycznych oraz raportów dotyczących problemów, z którymi borykają się na co dzień klienci podmiotów rynku finansowego. Z obserwacji Rzecznika Finansowego wynika, że wydawane przez niego opracowania i raporty stanowią istotny materiał pomocniczy zarówno dla profesjonalistów reprezentujących klientów rynku finansowego w postępowaniach reklamacyjnych oraz przed sądami powszechnymi, a także dla samych sądów, w orzeczeniach których przywołują one często argumentację prawną tożsamą ze stanowiskiem Rzecznika wyrażoną w raportach i opracowaniach.

W ramach działań edukacyjnych Biuro Rzecznika Finansowego organizuje webinaria poświęcone tematyce finansów osobistych i ubezpieczeń. Podczas webinarów Rzecznika Finansowego uczestnicy dowiadują się o najważniejszych kwestiach związanych z prawami i obowiązkami klientów rynku finansowego, a także o możliwościach prawnych dochodzenia swoich praw. Webinaria organizowane przez Biuro Rzecznika Finansowego były kierowane nie tylko do odbiorcy masowego, szeroko pojmowanego klienta rynku finansowego, lecz także do specjalistów i profesjonalistów tego rynku. To właśnie dla nich też przygotowywane są specjalne spotkania o poszerzonym zakresie wiedzy specjalistycznej

i eksperckiej, którą mogą dalej wykorzystywać w swojej pracy. Rzecznik Finansowy w swojej bieżącej działalności podejmuje również szereg akcji edukacyjnych skierowanych do ludzi w każdym wieku, w ramach których wspomaga proces edukacji społeczeństwa w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego poruszania się po rynku usług finansowych.

Podsumowując, wyrażamy głębokie przekonanie, że powyższy artykuł przybliżył Państwu kompetencje Rzecznika Finansowego oraz pozwoli się zaznajomić w stopniu podstawowym z obszarem

i zakresem działania tej unikatowej na rynku finansowym instytucji publicznej. Wyrażamy również nadzieję, że podejmowane przez Rzecznika Finansowego działania informacyjne zachęcą profesjonalnych pełnomocników do korzystania z pomocy i wsparcia Rzecznika Finansowego.

DAMIAN BARA
Radca prawny

PAWEŁ ROKOSZ
Biuro Rzecznika Finansowego

Rzecznik Finansowy

www.rf.gov.pl

INFORMACJE I KOMUNIKATY

Z posiedzeń Rady OIRP w Lublinie

W dniu 24 października 2022 r. odbyło się XIX posiedzenie Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie XI Kadencji.

Odchodząc od epidemicznej tradycji, Rada odbyła się stacjonarnie (chciałoby się powiedzieć wreszcie) w siedzibie Izby przy ul. Wallenroda 2E w Lublinie. Posiedzenie otworzył dziekan Rady Arkadiusz Bereza.

Wicedziekan Bartosz Gdulewicz przedstawił wniosek o wpis Pana Roberta Sosika na listę radców prawnych. Rada podjęła uchwałę o wpisie tej osoby na listę radców prawnych.

Następnie omówił wniosek Pani Anety Baranowskiej o przeniesienie wpisu z listy radców prawnych prowadzonej przez Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie ze względu na zmianę miejsca zamieszkania. Rada podjęła uchwałę o przeniesieniu wpisu tej osoby na listę radców prawnych prowadzoną przez Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie.

Następnie przedstawił wniosek radcy prawnego Pana Bartłomieja Zieńczuka w sprawie wygaśnięcia uchwały o zawieszeniu prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego w związku z zakończeniem wykonywania przez niego pra-

cy w organach wymiaru sprawiedliwości. Rada podjęła uchwałę o wygaśnięciu uchwały o zawieszeniu prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

W dalszej kolejności wicedziekan Gdulewicz przedstawił wnioski o skreślenie z listy następujących radców prawnych: Pana Pawła Drąga, Pani Barbary Wójtowicz, którzy objęli stanowiska sędziów oraz Pani Iwony Jarmuł na jej wniosek. Rada podjęła uchwały o skreśleniu tych osób z listy radców prawnych.

Ponadto zawnioskował o skreślenie z listy jednego z radców prawnych z powodu niepłacenia składek przez okres dłuższy niż jeden rok oraz radcy prawnego, który w wyniku postępowania dyscyplinarnego został pozbawiony prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego. Rada podjęła uchwały o skreśleniu tych osób z listy radców prawnych.

Dziekan poinformował Radę, że kolega Marian Cichosz złożył rezygnację z funkcji przewodniczącego Komisji ds. Działalności Kulturalnej i pracy w tej Komisji. Rada podjęła uchwałę o wyborze koleżanki Iwony Szymanek-Mazur na przewodniczącą oraz o uzupełnieniu składu Komisji o koleżankę Wiolettę Pytkę.

Skarbnik Rady Jarosław Edeński poinformował członków Rady, że wpły-

nęły trzy wnioski z prośbą o umorzenie zaległości. Rada podjęła dwie uchwały o umorzeniu zaległości z tytułu składek członkowskich i jedną uchwałę o odmowie umorzenia zaległości z tytułu składek członkowskich.

Następnie Skarbnik przedstawił Radzie dwa wnioski o zwolnienie z obowiązku uiszczania składki członkowskiej. Rada podjęła uchwały o zwolnieniu z obowiązku uiszczania składki członkowskiej.

Wicedziekan Anna Fermus-Bobowiec przedstawiła Radzie wniosek o wpis na listę aplikantów radcowskich 51 osób, które uzyskały pozytywny wynik z egzaminu wstępnego na aplikację radcowską. Rada podjęła 51 uchwał o wpisie na listę aplikantów radcowskich następujących osób:

Adamczyk Alicja
Beer Agnieszka
Białczak Daniel
Bogusz Wioleta
Buczek Monika
Buda Natalia
Chruściel Michał
Dębicki Łukasz
Domański Szymon
Fik Sebastian
Górny Mateusz
Jaszczur Dominika
Jedlina Maja
Kapusta Katarzyna
Kapusta Sylwia
Kret Patrycja
Król Natalia
Magda Klaudia

Majewski Eryk
Mąkał Faustyna
Mroczek Monika
Muzyczuk Maria
Nowicki Michał
Osińska Katarzyna
Otrębowska Justyna
Pająk Milena
Pastuszek Patrycja
Rachwalska Natalia
Rak Karolina
Rymuszko Renata
Rzepka Jakub
Skowerski Szymon
Skólimowski Jakub
Skrzypek Olga
Stec Piotr
Stolarz Luiza
Szttyler Piotr
Szybajło Jakub
Szymański Mateusz
Wdowiak Małgorzata
Wielgus Angelika
Wilgocka Oliwia
Wiśniewska Magdalena
Wnuk Maria
Wojnarowska Weronika
Wolanin Kamil
Woźniak Martyna
Woźniak Wioleta
Zembrowska Klaudia
Żak Mateusz
Żurek Karol

Wicedziekan Fermus-Bobowiec przedstawiła Radzie wniosek aplikanta Marcina Wiślińskiego o skreślenie z listy aplikantów radcowskich. Rada podjęła uchwałę

o skreśleniu tej osoby z listy aplikantów radcowskich.

Następnie przedstawiła trzy wnioski o zmianę patronów dla aplikantów radcowskich. Rada podjęła trzy uchwały o zmianie patronów.

Sekretarz Krzysztof Adamski poinformował Radę o piśmie przewodniczącego Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego r. pr. Grzegorza Koksanowicza, informującym o wymierzeniu radcy prawnemu prawomocnej kary dyscyplinarnej.

Wicedziekan Urszula Nieborak poinformowała członków Rady o obchodach 40-lecia samorządu radców prawnych w OIRP w Łodzi i w OIRP w Rzeszowie, na których reprezentowała naszą Izbę.

Dziekan poinformował członków Rady o obchodach 40-lecia samorządu radców prawnych w OIRP w Gdańsku.

Następnie Dziekan wręczył pamiątkowe medale 40-lecia samorządu radców prawnych następującym członkom Rady: Sławomirowi Bartnikowi, Pawłowi Chruścielowi, Janowi Grzybowi, Zbigniewowi Jastrzębiowi, Monice Kępie, Irenie Kopiec, Leszkowi Kubiczowi, Justynie Rokicie-Kasprzyk i Edycie Szałacha-Małysz.

W dniu 21 listopada 2022 r. odbyło się XX posiedzenie Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie XI Kадencji.

Także i tym razem Rada odbyła się stacjonarnie w siedzibie Izby przy ul. Wallenroda 2E w Lublinie. Posiedzenie otworzył dziekan Rady Arkadiusz Bereza.

Wicedziekan Bartosz Gdulewicz przedstawił wnioski o wpis na listę radców prawnych następujących osób: Pani Klaudii Rynkiewicz, Pani Marty Sawickiej, Pani Joanny Wiak i Pani Barbary Zając. Rada podjęła uchwały o wpisie tych osób na listę radców prawnych.

Dziekan Arkadiusz Bereza poinformował o śmierci radcy prawnego Tadeusza Kufla. Rada uczciła pamięć Kolegi minutą ciszy oraz podjęła uchwałę o skreśleniu zmarłego z listy radców prawnych.

Wicedziekan Anna Fermus-Bobowiec przedstawiła Radzie wniosek Pani Agnieszki Świdzińskiej, która uzyskała pozytywny wynik z egzaminu wstępnego w 2021 r., o wpis na listę aplikantów radcowskich. Rada podjęła uchwałę o wpisie tej osoby na listę aplikantów radcowskich.

Następnie wicedziekan przedstawiła Radzie wniosek Pani Anny Dąbrowskiej o skreślenie z listy aplikantów radcowskich. Rada podjęła uchwałę o skreśleniu tej osoby z listy aplikantów radcowskich.

W dalszej kolejności przedstawiła Radzie wniosek o zmianę patrona dla aplikanta radcowskiego. Rada podjęła uchwałę o zmianie patrona.

Skarbnik Jarosław Edeński przedstawił członkom Rady wniosek radcy prawnego o umorzenie zaległych składek członkowskich. Rada podjęła uchwałę o umorzeniu zaległych składek członkowskich.

Sekretarz Krzysztof Adamski przedstawił członkom Rady wykaz radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz ich zastępców z podziałem na poszczególne po-

wiaty. Rada podjęła uchwałę o zatwierdzeniu listy radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i ich zastępców.

Członek Rady Joanna Król poinformowała Radę o akcji Szlachetna Paczka, której jest koordynatorem. W tym roku wspieramy małżeństwo wraz z dwójką dzieci. Ojciec rodziny uległ wypadkowi, a jedno z dzieci jest niepełnosprawne. Rodzina utrzymuje się z dorywczych prac. Rodzinie brakuje komputera (laptopa) dla dzieci do nauki, potrzebuje także żelazka. W trakcie akcji zbierano trwałą żywność i środki czystości, które można było przynosić do Izby. Można także dokonywać darowizn na konto Fundacji OIRP w Lublinie „Znam Prawo” w terminie do 7 grudnia 2022 r. Finał akcji to Weekend Cudów w dniach od 10 do 11 grudnia 2022 r.

Członek Rady Halina Ejsmond-Zajac (przewodnicząca Okręgowego Zespołu Wizytatorów) poinformowała Radę o spotkaniu Krajowego Zespołu Wizytatorów z przewodniczącymi okręgowych zespołów wizytatorów, w którym wzięła udział, a które odbyło się 16 listopada 2022 r. w siedzibie KRRP w Warszawie. Propozycje, które padły na tym spotkaniu, to m.in. wprowadzenie wizytacji kancelarii radców prawnych, których koszty miałyby pokrywać izby.

Członek Prezydium Marzena Kucharska-Derwisz poinformowała Radę o prze-

biegu VIII Otwartego Halowego Turnieju Prawników w Tenisie o puchar Dziekana Rady OIRP w Lublinie i Dziekana ORA w Lublinie. Turniej odbył się w dniach 18-20 listopada 2022 r. w Lublinie na terenie hali z kortami tenisowymi Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego przy ul. Konstantynów 1K. Organizatorem turnieju była nasza Izba. Z ramienia Izby turniej z sukcesem zorganizowali koledzy Marek Duszyński i Jarosław Cierniak. W turnieju wzięło udział 45 osób.

Wicedziekan Anna Fermus-Bobowiec powiadomiła członków Rady o wyjazdowym szkoleniu aplikantów I i II roku aplikacji, które odbyło się od 28 do 30 października 2022 r. w Kazimierzu Dolnym. W szkoleniu jako wykładowca wzięła udział członek Rady Monika Kępa. Poinformowała także o udziale trójki naszych aplikantów w VII Forum Aplikantów Radcowskich w dniach od 4 do 6 listopada 2022 r. w Białymstoku.

Sekretarz Rady Krzysztof Adamski poinformował Radę o piśmie przewodniczącego Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego r. pr. Grzegorza Koksanowicza, informującym o wymierzeniu radcy prawnemu prawomocnej kary dyscyplinarnej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu.

KRZYSZTOF ADAMSKI
Sekretarz Rady

Zmiana wysokości składek członkowskich

W dniach 28-29 października br. odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Radców Prawnych, podczas którego została podjęta uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału.

Zgodnie z Uchwałą nr 782/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału, począwszy od **1 stycznia 2023 r.**, wysokość składki członkowskiej wyniesie **111 zł**. Dla radców prawnych będących emerytami lub rencistami, lub pobierających świadczenie przedemerytalne, wykonujących zawód radcy prawnego wysokość składki wyniesie **60 zł**, natomiast dla aplikantów radcowskich **30 zł**.

Wysokość składki za ubezpieczenie OC nie uległa zmianie i wynosi nadal **19 zł**. W związku z powyższym wysokość składki członkowskiej wraz z ubezpieczeniem OC od **1 stycznia 2023 r.** wyniesie:

- dla radców prawnych wykonujących zawód – **130 zł**, w tym składka ubezpieczenia OC – 19,00 zł,
- dla radców prawnych niewykonujących zawodu – **111 zł**,
- dla radców prawnych będących emerytami lub rencistami, lub pobierających świadczenie przedemerytalne,

wykonujących zawód radcy prawnego – **79 zł**, w tym składka ubezpieczenia – OC 19 zł,

- dla aplikantów radcowskich – **30 zł**.

Podana wysokość składek jest należna za okresy miesięczne i powinna być uiszczana do końca każdego miesiąca. Składki należy wypłacać na rachunki indywidualne radców prawnych. Szczegółowe informacje dotyczące opłacania składek dostępne są w Ekstranecie dla radców oraz w dziale księgowości OIRP w Lublinie.

Przypominamy, że zwolnieniu ze składek na dotychczasowych zasadach podlegają:

- radcowie prawni, którzy ukończyli 75. rok życia i nie wykonują zawodu radcy prawnego – począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym ukończyli 75. rok życia;
- radcowie prawni niewykonujący zawodu radcy prawnego, zarejestrowani w Urzędzie Pracy jako bezrobotni – począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym radca prawny przedłoży radzie Okręgowej Izby zaświadczenie o umieszczeniu go w rejestrze bezrobotnych;
- radcowie prawni będący emerytami lub rencistami, lub pobierający świadczenie przedemerytalne lub pobierający świadczenie pielęgnacyjne, niewykonujący zawodu radcy prawnego – począwszy od miesiąca nastę-

pującego po miesiącu, w którym radca prawny zawiadomił właściwą radę Okręgowej Izby Radców Prawnych o zaistnieniu okoliczności uzasadniają-

cych zwolnienie z obowiązku uiszczenia składki.

JAROSŁAW EDEŃSKI
Skarbnik OIRP w Lublinie

Harmonogram szkoleń radców prawnych (stacjonarnych i on-line) w I kwartale 2023 r.

I. 16 stycznia 2023 r., godz. 10.00-14.00 (*szkolenie on-line*)

1. Prawo bankowe: „Przymusowa restrukturyzacja banku a sytuacja prawna i procesowa kredytobiorców”

2. Prawo ubezpieczeniowe: „Praktyczne aspekty instrumentów ochrony klienta na rynku ubezpieczeniowym”

Wykładowca: Dawid Rogoziński, radca prawny, asystent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego

II. 23 stycznia 2023 r., godz. 9.00-12.00 (*szkolenie on-line*)

„Wyrok ustalający nieważność umowy frankowej – i co dalej?”

Wykładowca: Beata Strzyżowska, radca prawny, OIRP Poznań

III. 6 lutego 2023 r., godz. 9.00-14.00 (*szkolenie stacjonarne*)

1. „Elektroniczna komunikacja pomiędzy sądem a profesjonalnym pełnomocnikiem”

2. „Ochrona dóbr osobistych w Internecie i innych mediach elektronicznych”

Wykładowca: Piotr Jakubiec, sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie

IV. 13 lutego 2023 r., godz. 9.00-14.00 (*szkolenie stacjonarne*)

1. „Organizacja postępowania w procesie i w postępowaniu nieprocesowym”

2. „Wniosek wszczynający postępowanie nieprocesowe – najczęstsze błędy”

Wykładowca: Paweł Mroczkowski, sędzia Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim

V. 20 lutego 2023 r., godz. 9.00-12.00 (*szkolenie stacjonarne*)

„Pozaumowne podstawy nawiązania stosunku pracy”

Wykładowca: dr Renata Borek-Buchajczuk, sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie

VI. 27 lutego 2023 r., godz. 9.00-14.00 (szkolenie stacjonarne)

„Wnioski składane przez profesjonalnego pełnomocnika w toku postępowania sądowo-administracyjnego”

Wykładowca: dr hab. Anna Ostrowska, UMCS, Lublin, starszy asystent sędziego WSA

VII. 6 marca 2023 r., godz. 9.00-13.15 (szkolenie stacjonarne)

1. „Apelacja i kasacja – różnice w sposobie konstruowania zarzutów”

2. „Najnowsze orzecznictwo Izby Karnej Sądu Najwyższego z zakresu prawa procesowego i materialnego”

Wykładowca: Jarosław Matras, sędzia Sądu Najwyższego

VIII. 13 marca 2023 r., godz. 9.00-13.15 (szkolenie stacjonarne)

„Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwa osoby fizycznej z uwzględnieniem wybranych zagadnień z prawa ubezpieczeń społecznych”

Wykładowca: Magdalena Korona-Tobała, radca prawny, ZUS o. Lublin

IX. 27 marca 2023 r., godz. 9.00-14.00 (szkolenie stacjonarne)

„Zmiany w ordynacji podatkowej”

Wykładowca: Jacek Leńczuk, radca prawny

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie zastrzega możliwość zmian w harmonogramie, o czym będzie powiadamiać w odrębnych komunikatach.

Serdecznie zapraszam

JOLANTA PIEKARCZYK
Koordynator ds. szkolenia
zawodowego radców prawnych

Egzamin wstępny na aplikację radcowską 2022

W dniu 24 września br. o godzinie 11.00 rozpoczął się egzamin wstępny na aplikację radcowską i adwokacką. Egzaminy przeprowadziły komisje powołane przez Ministra Sprawiedliwości. Kandydaci rozwiązywali test jednokrotnego wyboru złożony ze 150 pytań z zakresu aktów prawnych podanych wcześniej do wiadomości w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości. Za każde dobrze rozwiązane pytanie kandydat otrzymał jeden punkt. Wynik pozytywny wymagał uzyskania co najmniej 100 punktów. Taka uchwała komisji pozwala kandydatowi na złożenie wniosku o wpis na listę aplikantów.

Tradycyjnie największą popularnością cieszy się aplikacja radcowska. W tym roku

do egzaminu wstępnego przed komisją działającą w ramach lubelskiej Izby Radców Prawnych przystąpiło 134 absolwentów wydziałów prawa UMCS i KUL. A więc mniej niż w roku ubiegłym, kiedy egzamin ten zdawało 160 osób. Wynik pozytywny uzyskało wtedy 64% zdających, co stanowi dobrą wizytówkę dla absolwentów lubelskich wydziałów prawa. Czas przeznaczony na rozwiązanie testu wynosił 150 minut i był w mojej ocenie wystarczający. Niektórzy kandydaci oddawali rozwiązany test po upływie godziny od rozpoczęcia egzaminu. Egzamin wstępny na aplikację radcowską odbył się w hali sportowej Globus w Lublinie. Pozytywny wynik uzyskały 52 osoby.

REDAKCJA

Szkolenie wyjazdowe radców prawnych w Janowie Podlaskim

W dniach od 29 września do 1 października 2022 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, w ramach wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych, zorganizowała szkolenie wyjazdowe w przepięknej scenerii hotelu Zamek w Janowie Podlaskim.

Pierwszą część szkolenia 30 września poprowadziła radca prawny Małgorzata Stręciwilk, a jego tematem była „Realizacja umowy w sprawie zamówienia publicznego. Kwestie problematyczne ze szczególnym uwzględnieniem zmian umów”. Pani Mecenasa przygotowała bardzo ciekawą prezentację zawierającą wiele orzeczeń i wyroków, dotyczącą zmian umów o zamówienie publiczne, która jest dostępna i z której zainteresowani rad-

cowie prawni mogą skorzystać w ramach udostępnionych materiałów szkoleniowych. Udzielała odpowiedzi na zadawane pytania i przedstawiane przez radców prawnych stany faktyczne w konkretnych sytuacjach. Z uwagi na liczne wątpliwości interpretacyjne i problemy z wykładnią przepisów tematyka wykładu pozwoliła na wyjaśnienie wielu zagadnień z tego zakresu. Po zakończeniu wykładu uczestnicy nagrodzili Panią Mecenasa gromkimi brawami uznania.

W dniu 1 października wykład na temat „Odpowiedzialność karna członka organu i pracownika samorządu terytorialnego” poprowadził radca prawny prof. dr hab. Marek Kulik. Uczestnicy szkolenia mogli się zapoznać z pogłębioną analizą prawną przepisów kodeksu karnego, konkretnymi przykładami i przypadkami ich zastosowania, a przedstawienie

tego zagadnienia było niezmiernie ciekawe i co istotne, w sposób systemowy ukazywało te bardzo problematyczne, lecz niezmiernie ważne kwestie.

Bardzo dziękujemy prowadzącym za wysoki poziom merytoryczny szkoleń i przygotowane materiały szkoleniowe. Do skorzystania z nich zapraszamy wszystkich zainteresowanych radców prawnych.

Po zajęciach szkoleniowych uczestnicy szkolenia mieli możliwość odpoczynku, korzystając z licznych atrakcji oferowanych przez hotel Zamek w Janowie Podlaskim. Niestety, tym razem deszczowa pogoda i wiatr nie sprzyjały wycieczkom po przepięknie utrzymanym i zaaranżowanym ogrodzie i otoczeniu hotelu, aczkolwiek dla najbardziej wytrwałych nawet to nie było przeszkodą w spacerach i skorzystaniu także z tej formy relaksu i wytchnienia od pracy zawodowej.

Był to doskonały czas na integrację środowiskową i pokoleniową, wymianę

doświadczeń, zawierania nowych znajomości, próbowania specjałów hotelowej kuchni, odpoczynku w strefie SPA.

W trakcie uroczystej kolacji dziekan dr hab. Arkadiusz Bereza wręczył 24 osobom pamiątkowe medale z okazji 40-lecia samorządu radców prawnych w uznaniu zasług na rzecz samorządu. Osobom wyróżnionym, uwiecznionym na wspólnym załączonym poniżej zdjęciu, serdecznie gratulujemy.

Wysoki poziom merytoryczny szkoleń, modułowe aranżacje pokoi doskonale sprzyjały integracji środowiskowej, wspólnemu spędzaniu czasu wolnego od zajęć szkoleniowych, co spotkało się z dużym uznaniem jego uczestników.

Tradycyjnie już czekamy na Państwa propozycje tematyki szkoleń, a także ciekawych miejsc, położonych w niedalekiej odległości od Lublina, w których Państwa zdaniem warto byłoby zorganizować szkolenie wyjazdowe radców prawnych OIRP w Lublinie w przyszłym 2023 r.

Serdecznie zachęcamy do kontaktu z działem szkoleń Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie.

URSZULA NIEBORAK
Wicedziekan Rady

Szkolenie wyjazdowe aplikantów radcowskich w Kazimierzu Dolnym

W miniony weekend w Kazimierzu Dolnym odbył się wyjazd szkoleniowy aplikantów radcowskich I i II roku. W wyjeździe uczestniczyli również dziekan Rady prof. dr hab. Arkadiusz Bereza, dr Monika Kępa – jako wykładowca oraz dr Anna Fermus-Bobowiec – wicedziekan ds. aplikacji i dr Sławomir Pilipec – kierownik szkolenia aplikantów. Podczas szkolenia aplikanci zgłębiali wiedzę z zakresu praktycznych aspektów sporządzania opinii prawnej, a także mieli okazję zintegrować się podczas wspólnego zwiedzania Kazimierza Dolnego, nocnego spaceru z pochodniami wśród wawozów lessowych oraz balu halloweenowego.

Wyjazd szkoleniowy, zorganizowany dzięki wsparciu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, to wspaniała tradycja, którą udało się przywrócić po przerwie wywołanej pandemią, a zarazem doskonały sposób na zdobywanie wiedzy przez aplikantów oraz niepowtarzalna okazja do budowania relacji koleżeńskich.

REDAKCJA

VII Forum Aplikantów Radcowskich w Białymstoku

Po dwuletniej przerwie powrócono do organizacji Forum Aplikantów Radcowskich – miejsca wymiany poglądów dla kandydatów na przyszłych radców prawnych. Organizatorem tegorocznej, siódmej już edycji była Okręgowa Izba Radców Prawnych w Białymstoku, na której czele stoi dziekan Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Białymstoku Joanna Kamieńska. Lubelską Izbę reprezentowali aplikanci: Magdalena Piekarczyk, Michał Wróblewski i Filip Wolski.

Forum rozpoczęło się 4 listopada br. od przemówienia prezesa Krajowej Izby Radców Prawnych Włodzimierza Chróścika, który przywitał przybyłych do Białegostoku gości. Następnie aplikanci wysłuchali bardzo ciekawego wystąpienia radcy prawnego Łukasza Mroza pt. „Klient z Facebooka, radca prawny w mediach społecznościowych”. Po interesującej dyskusji prowadzącego z aplikantami na temat social mediów i możliwości, jakie one dają w interakcjach z aktualnymi oraz potencjalnymi klientami, podzielono uczestników forum na trzy grupy warsztatowe. Pierwszy dzień zakoń-

czył się kolacją w restauracji hotelu Hilton, gdzie zatrzymali się zgromadzeni na VII Forum aplikanci radcowscy, oraz wspólną zabawą w klubie.

W sobotę 5 listopada w ramach poszczególnych panelów dyskusyjnych przyszli radcowie prawni omawiali takie zagadnienia, jak: zmiany wprowadzone w Regulaminie odbywania aplikacji radcowskiej, sposoby na uprzątnięcie aplikacji oraz aktywny udział aplikantów w organach samorządu. Możliwość wymiany doświadczeń w gronie młodych prawników, a także otwartość na własne doskonalenie zawodowe skłoniła aplikantów do zaproponowania konkretnych rozwiązań w programie aplikacji tak, aby trzy lata praktyki i nauki jak najlepiej przygotowały ich nie tylko do egzaminów zawodowych, lecz także do realiów pracy profesjonalnego pełnomocnika. Efekty pracy każdej z grup zostały przedstawione w formie prezentacji multimedialnych obecnym na spotkaniu władzom Krajowym i Okręgowym Samorządu Radcowskiego.

Poza częścią warsztatową aplikanci mogli również zwiedzić piękne miasto Białystok, po którym oprowadzała ich sama Pani Dziekan Rady OIRP w Białymstoku wraz z aplikantami z tamtejszej Izby. Drugi dzień Forum zwieńczyła uroczysta kolacja z udziałem DJ-a.

Nie ulega wątpliwości, że tegoroczne spotkanie aplikantów radcowskich było bardzo dobrze zorganizowane i z pewnością wypracowane na nim projekty przyczynią się do podniesienia poziomu nauczania przyszłych radców prawnych. Warto także zaznaczyć, że wszystkim

uczestnikom tego spotkania udzieliła się wspaniała atmosfera i serdeczność osób biorących w nim udział, dlatego trudno było się rozstać ostatniego dnia Forum. Z niecierpliwością czekamy na VIII edycję!

MAGDALENA PIEKARCZYK
Aplikantka radcowska

Aplikacja radcowska w 2023 r. – nowe projekty i wyzwania

W dniach 19 października i 7 listopada 2022 r. odbyły się wideospotkania prezesa KRRP Włodzimierza Chróścika z przedstawicielami OIRP odpowiedzialnymi za aplikację radcowską. Na spotkaniach przedstawiono projekty, które będą realizowane przez Krajową Radę Radców Prawnych (KRRP) w roku szkoleniowym 2023.

Wzorem ubiegłego roku ogólnopolski próbny egzamin radcowski przeprowadzony zostanie w formule online za pośrednictwem platformy szkoleniowej e-kirp.pl w dniach 17-18 i 20-21 lutego 2023 r. Uczestnictwo w egzaminie próbnym będzie miało charakter fakultatywny, a aplikanci będą mogli zadeklarować udział we wszystkich lub w wybranych przez siebie przedmiotach. Zadania zostaną opracowane centralnie przez KRRP, a sprawdzone przez okręgowe izby.

Ponadto KRRP planuje ogólnopolskie opracowanie czterech zadań – prac dodatkowych na każdym roku aplikacji. Zadania będą udostępniane aplikantom na platformie szkoleniowej e-KIRP, odpowiednio przed terminem kolokwium z danego przedmiotu. Czas na opracowanie zadania wyniesie dwa tygodnie. Prace aplikantów, którzy wezmą udział w projekcie, zostaną sprawdzone na poziomie okręgowych izb, a KRRP każdorazowo zorganizuje spotkania online, których celem będzie omówienie zadań – prac dodatkowych.

Następnym *novum* proponowanym przez KRRP będzie synchronizacja kolokwii – terminów i zadań. KRRP proponowała okręgowym izbom wstępny harmonogram kolokwii na 2023 r. Oczywiście, poszczególne okręgowe izby będą mogły uczestniczyć w synchronizowanych kolokwiiach, korzystając z zadań opracowanych na poziomie ogólnopolskim, na zasadzie dobrowolności. Kolokwium może zostać bowiem przeprowadzone po zakończeniu zajęć z danego przedmiotu, co powoduje, że jego termin pozostaje ściśle skorelowany z harmonogramem zajęć aplikantów w danym roku szkoleniowym, który z kolei jest uwarunkowany przede wszystkim dostępnością czasową wykładowców. Na chwilę obecną Izba lubelska planuje zsynchronizować na każdym roku przynajmniej jedno kolokwium pisemne.

Dużą zmianą jest też włączenie do programu aplikacji wielu zajęć e-learningowych przygotowywanych dla aplikantów według standardów określonych przez Prezydium KRRP. Zgodnie z Uchwałą Nr 117/XI/2022 KRRP z dnia 28 października 2022 r. zmieniającą Regulamin odbywania aplikacji radcowskiej, liczba godzin zajęć e-learningowych objętych planem szkolenia nie może przekroczyć 20% minimalnego wymiaru zajęć określonych w programie aplikacji

dla danego roku aplikacji, tj. 48 godzin. W przypadku gdy uzasadniają to względy organizacyjne, w ciągu czterech tygodni w każdym roku szkoleniowym zajęcia w formie konwersatoriów i ćwiczeń mogą się odbywać w ciągu więcej niż jednego dnia w tygodniu¹. Szczegóły zajęć e-learningowych organizowanych na szczeblu krajowym i ich tematykę poznamy na początku przyszłego roku szkoleniowego. Tutejsza Izba włączy w zasadzie w pełnym zakresie zajęcia e-learningowe do planu szkolenia aplikantów, co będzie oznaczać zmniejszenie wymiaru godzinowego zajęć aplikantów na poziomie tutejszej Okręgowej Izby o około 20%. Mamy nadzieję, że uelastyczni to formułę aplikacji i ułatwi aplikantom pogodzenie obowiązków zawodowych ze szkoleniem. Podobnemu celowi służyć będzie wykorzystywanie, sprawdzonej już, formuły online w organizacji zajęć szkoleniowych. Na chwilę obecną planowane jest nadal organizowanie konwersatoriów w formie zdalnej, a ćwiczeń i praktyk – stacjonarnie.

Na koniec przypominamy, że aplikanci radcowscy zobowiązani są do uiszczania składek członkowskich na zasadach określonych w uchwale nr 7/VIII/2010 KRRP z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału z późn. zm. (t.j.: załącznik

do uchwały nr 117/XI/2021 Prezydium KRRP z dnia 18 stycznia 2021 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału)². Informujemy, że w związku z podjęciem podczas posiedzenia KRRP 28 października 2022 r. uchwały nr 116/XI/2022 zmieniającej uchwałę w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału od dnia 1 stycznia 2023 r., zgodnie z § 3 ust. 4, następuje zmiana wysokości składki członkowskiej dla aplikantów radcowskich, która miesięcznie od 1 stycznia 2023 r. będzie wynosić 30 zł. Dotychczasowa składka obowiązująca do 31 grudnia 2022 r. wynosiła 20 zł miesięcznie.

ANNA FERMUS-BOBOWIEC
Wicedziekan Rady

SŁAWOMIR PILIPIEC
Kierownik szkolenia aplikantów

1 Uchwała nr 783/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej.

2 Uchwała nr 782/XI/2022 Prezydium KRRP z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie wysokości składki członkowskiej i składki ubezpieczeniowej, zasad ich uiszczania i podziału.

Konferencja „Mediacja w sprawach publicznych – praktyczny oraz teoretyczny punkt widzenia”

Ośrodek Mediacyjny przy Fundacji Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie „Znam Prawo” w sierpniu 2022 r. podpisał z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie porozumienie o współpracy, którego celem jest m.in. kształtowanie i propagowanie rzetelnej wiedzy na temat mediacji. Jednym z efektów współpracy jest inicjatywa „Mediacja – kontekst prawny i społeczny”, stanowiąca projekt obejmujący organizację cyklu konferencji z zakresu mediacji w sprawach cywilnych, gospodarczych, karnych i rodzinnych.

W ramach przedmiotowej inicjatywy 18 listopada 2022 r. odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Mediacja w sprawach publicznych – praktyczny oraz teoretyczny punkt widzenia”. Jej partnerami byli również: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, Akademic-

kie Centrum Mediacji UMCS, Koło Naukowe Mediacji i Negocjacji UMCS oraz Koło Naukowe Socjologii Prawa UMCS. W konferencji można było uczestniczyć zarówno stacjonarnie, wydarzenie miało miejsce na Wydziale Prawa i Administracji UMCS, jak i online.

Konferencję odtworzyli prof. Arkadiusz Bereza, prorektor ds. ogólnych UMCS, dziekan OIRP w Lublinie, oraz prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, dziekan WPiA UMCS. W ramach pierwszego panelu konferencji pt. „Mediacja w sprawach karnych” odbyła się debata praktyków w tematach:

1. Ocena zastosowania instytucji mediacji w sprawach karnych – stan dotychczasowy;
2. Zasadność wykorzystywania instytucji mediacji w sprawach karnych (elementy formalne i merytoryczne) – ujęcie perspektywne.

Wzięli w niej udział: Robert Kaszczyżyn – mediator, Artur Ozimek – sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie, mjr Joanna Turowska – psycholog Aresztu Śledczego w Lublinie, asp. szt. Agnieszka Oleszczuk z Komendy Powiatowej Policji w Świdniku, Sławomir Pilipiec – radca prawny.

W ramach drugiego panelu konferencji, prowadzonego w językach angielskim

i polskim, pt. „Mediacja w sprawach publicznych/Mediation in public affairs” zostały poruszone następujące zagadnienia:

1. Penal mediation in Ukraine: current situation and upcoming changes – Natalia Krestovska, Doctor of Law Sciences, Professor National University “Odesa Maritime Academy”, Ukraine;

2. Mediation of disputes by participants who are internally displaced persons – Anton Demchuk, Candidate of Law Science, Associate Professor Dean of the Faculty of Law Lesya Ukrainka Volyn National University, Ukraine;

3. Mediacja karna – kolejny krok w kierunku zwiększenia konsensualizmu procesu karnego – prof. Ewa Kruk, Wydział Prawa i Administracji UMCS;

4. Ukraińska ustawa „O mediacji” jako podstawa przeprowadzenia mediacji w sprawach publicznych – Nataliia Karpinska, Candidate of Law Sciences, Associate Professor Lesya Ukrainka Volyn National University, Ukraine;

5. Mediation in administrative procedures – ebb and flow of mediation – dr István Hoffman, Professor Department of Administrative Law, ELTE Faculty of Law, Hungary/Wydział Prawa i Administracji UMCS.

W kolejnych panelach uczestnicy konferencji mogli się zapoznać z zagadnieniami w zakresie: „Mediacje w opiece zdrowotnej – potrzeby sektora ochrony zdrowia i możliwości mediatorów” (dr Mariola Bartusek, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach); „Mediacja wobec nauczycieli akademickich” – wrzutka karnistyczna

na pole akademickie (dr Paweł Czarniecki, Uniwersytet Jagielloński); „O zalecanych mediacji oświatowych w kontekście respektowania praw dziecka w szkole” (mgr Maria Janeczko-Janicka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu); „Mediacje w sporach gospodarczych” (lic. Paulina Kubas, Uniwersytet Rzeszowski); „Mediacje w sprawach nieletnich” (Nina Łuczywek, Jowita Kołodziej, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Wykorzystanie komunikacji niewerbalnej w mediacji” (lic. Dominika Klimek, lic. Piotr Perkowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie);

„Psychologiczne następstwa procesu mediacji – perspektywa ofiary oraz sprawcy przestępstwa” (Maja Łuczywek, Uniwersytet Jagielloński); „Czy mediacja w sprawach przemocy w rodzinie jest skazana na niepowodzenie?” (Wiktoria Bielecka, Martyna Bronek, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Mediacja w sporach sportowych jako skuteczny sposób likwidowania sporu” (Paulina Więclaw, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Znaczenie mediacji w budownictwie” (Dawid Golis, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza); „Ekonomiczny wymiar mediacji” (Katarzyna Furgała, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza); „Znajdźmy wspólny język, czyli wykorzystanie mediacji w sprawach publicznych” (Natalia Gosik, Patryk Kazubski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Czy podejrzenie stosowania przemocy może wykluczyć postępowanie mediacyjne? – rola mediatora oraz zasady przeprowadzenia mediacji” (Agata Pogorzelska, Zuzanna Pożarowszczyk, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Mediacja jako rozwiązanie prawne kryzysu stabilizowania obrotu podatkowego w Polsce” (Adrian Szatkiewicz, Uniwersytet Warszawski); „Aksjologiczne pojęcie mediacji w postępowaniu administracyjnym” (Karol Kuśnierz, Sylwia Moczulska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Mediacja gwarantem realizacji zasady ekonomiki procesowej w postępowaniu sądownoadministracyjnym” (Katarzyna Zaborek, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie); „Za-

sada dobrowolności mediacji – uwagi *de lege lata* i *de lege ferenda*” (Justyna Telenga, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie); „Mediacja w sprawach międzynarodowych” (Sylwia Brut, Aleksandra Cioczek, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie).

W skład rady naukowej konferencji weszli: prof. dr hab. Leszek Leszczyński (UMCS), prof. dr hab. Anna Przyborska-Klimczak (UMCS), prof. István Hoffman (ELTE), prof. Anton Demchuk (Волинський національний університет імені Лесі Українки), prof. Andrzej Korybki (UMCS), dr Paweł Kłós (UMCS). Komitet organizacyjny konferencji stanowili: dr Agata Przylepa-Lewak, dr Marzena Myślińska, r. pr. Aneta Bernat, dr Sławomir Pilipiec, dr Paweł Kłós, mgr Patryk Patoleta, Agata Drożdży.

ANETA BERNAT
Radca prawny

Koncert poświęcony pamięci Zbigniewa Wodeckiego

W dniu 2 listopada 2022 r., dzięki inicjatywie Komisji ds. Działalności Kulturalnej OIRP w Lublinie mogliśmy wspólnie wybrać się na koncert poświęcony pamięci Zbigniewa Wodeckiego. Wydarzenie odbyło się w Centrum Spotkań Kultur w Lublinie w ramach jesiennej trasy koncertowej „Wodecki Twist”. Ideą koncertów jest spotkanie wykonawców nie tylko z muzyką patrona wydarzenia, lecz także z nim samym. Stąd widowisko oprawione było wyjątkowymi

materiałami archiwalnymi poświęconymi artyście. Uwielbiane przez wielu takie utwory, jak: „Zacznij od Bacha”, „Nauczmy się żyć obok siebie”, „Opowiadaj mi

tak”, „Chałupy Welcome to”, „Odkryjemy miłość nieznaną”, „Panny mego dziadka”, „Pszczółka Maja”, wykonały gwiazdy polskiej estrady, m.in.: Alicja Majewska, Kuba Badach, Paulina Przybysz, Ania Rusowicz, Baasch i orkiestra pod batutą Tomka Szymusia, który był autorem aranżacji.

To był wyjątkowy, magiczny wieczór, pełen przepięknych dźwięków i obrazów, który z pewnością na długo zapadnie w pamięć. Do zobaczenia na kolejnym wydarzeniu!

REDAKCJA

„Wieczór z pieśnią ojczystą – radcowie prawni śpiewają”

Komisja ds. Działalności Kulturalnej zorganizowała 9 listopada 2022 r. „Wieczór z pieśnią ojczystą – radcowie prawni śpiewają”, by wspólnie świętować kolejną rocznicę odzyskania niepodległości. Impreza ta miała służyć pogłębianiu integracji środowiskowej radców prawnych poprzez wspólne wykonanie pięknych polskich pieśni patriotycznych w swobodnej atmosferze. Wydarzenie miało miejsce w kameralnym i klimatycznym miejscu w kawiarni „Księżycowa” w Lublinie. Wspólnie zaśpiewaliśmy ponad 20 pieśni, w tym wesołe: „Siekiera, motyka”, „Serce w plecaku”, „Pałacik Michła”, „Płynie Wisła, płynie”, „Oka”, „Ułani, ułani”, „Pierwsza kadrowa”, „Morze, nasze morze”, „Jak to na wojence ładnie”, a także z podziałem na głosy męskie i żeńskie „Przybyli ułani pod okienko”, jak również rzewne „O mój rozmarynie”, „Dziś

do ciebie przyjść nie mogę” czy „Jak długo w sercach naszych”. Nie zabrakło też „Pierwszej brygady” i patetycznej pieśni „Warszawskie dzieci idziemy w bój”.

Każdy z utworów poprzedzała krótka historia jego powstania, którą odczytywali chętni spośród biorących udział w imprezie. Wspólny śpiew ułatwiali nam śpiewniki przygotowane specjalnie na tę okazję przez Panią Marzenę Cieślik z biura OIRP w Lublinie. Na pianinie przepięknie grał r. pr. Konrad Łakomy, któremu towarzyszył na gitarze r. pr. Michał Marciński. Działająca przy naszej OIRP Komisja ds. Działalności Kulturalnej ma nadzie-

ję, że to nieostatni nasz „Wieczór z pieśnią ojczystą – radcowie prawni śpiewają” i już dziś zaprasza na wspólne śpiewanie kolęd w okresie świątecznym. Jeszcze raz serdecznie dziękujemy za Państwa liczną obecność na wydarzeniu oraz wspólne śpiewanie!

AGNIESZKA LECH
Członek Komisji
ds. Działalności Kulturalnej

Obchody 104. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości

Członkowie Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie uczestniczyli w obchodach 104. rocznicy odzyskania

przez Polskę niepodległości. Delegacja w składzie: Anna Fermus-Bobowiec – wicedziekan Rady, Sławomir Pilipiec – kie-

rownik szkolenia aplikantów, i Grzegorz Koksanowicz – przewodniczący Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego oraz aplikanci radcowscy Samuel Pielak i Filip Wolski złożyła wieniec pod pomnikiem marszałka Józefa Piłsudskiego na placu Litewskim.

REDAKCJA

Losowanie radców prawnych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2023

W poniedziałek 14 listopada br. za pomocą systemu teleinformatycznego wylosowano radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2023. W poniedziałek 21 listopada br. odbędzie się posiedzenie Rady OIRP w Lublinie, na którym zostaną

podjęte uchwały o wyznaczeniu radców prawnych i ich zastępców do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Listy wylosowanych radców prawnych, zatwierdzone ww. uchwałami Rady, zostaną ogłoszone na stronie internetowej Izby lubelskiej.

Komisja do przeprowadzenia losowania radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej dokonała 14 listopada br. losowania radców prawnych oraz ich zastępców, którzy będą świadczyć nieodpłatną pomoc prawną.

W załączeniu publikujemy wyciąg z protokołu Komisji zatwierdzony przez Radę Okręgową Izby Radców Prawnych w Lublinie 21 listopada.

Lista radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w roku 2023	
POWIAT BIALSKI	
1.	Zaniewicz Aleksandra
2.	Szczęsny Krzysztof
3.	Żak Elżbieta
4.	Lalak Katarzyna
5.	Piech Ewa
Zastępcy radców prawnych:	
6 radców prawnych	
POWIAT BIŁGORAJSKI	
1.	Lewczyk Tomasz
2.	Grabias-Gontarz Magdalena
3.	Różańska-Ćwiek Agata
Zastępcy radców prawnych:	
brak	

POWIAT CHEŁMSKI	
1.	Szywał Anna
2.	Wiśniewska Sylwia
3.	Wicha Dawid
4.	Doboszewicz Rafał
5.	Kuźma Rafał
Zastępcy radców prawnych:	
13 radców prawnych	
POWIAT HRUBIESZOWSKI	
1.	Kruk-Czerwińska Magdalena
2.	Zawiślak-Hudaszek Monika
3.	Jaszcuk Krzysztof
4.	Kurzępa Tomasz
5.	Ryszkiewicz-Wojciechowska Małgorzata
Zastępcy radców prawnych:	
4 radców prawnych	
POWIAT JANOWSKI	
1.	Czaja Jan
2.	Krawczyk Karolina
3.	Adamczyk Arleta
4.	Abram Anna
5.	Kiszka Eugeniusz
Zastępcy radców prawnych:	
5 radców prawnych	
POWIAT KRASNOSTAWSKI	
1.	Iracka Kalina
2.	Furmaniak Jadwiga
3.	Nowosad Ewa
4.	Stańko Artur
5.	Jasińska Jolanta
Zastępcy radców prawnych:	
18 radców prawnych	

POWIAT KRAŚNICKI	
1.	Janik Łukasz
2.	Prochal-Borek Anna
3.	Lewandowski Adam
4.	Golińska-Ośka Małgorzata
5.	Fota Sylwia
Zastępcy radców prawnych:	
25 radców prawnych	
POWIAT LUBARTOWSKI	
1.	Kidyba Paweł
2.	Benet Katarzyna
3.	Garbacka Olga
4.	Tarnowska Magdalena
5.	Pietrzak Magdalena
Zastępcy radców prawnych:	
36 radców prawnych	
POWIAT LUBELSKI	
1.	Banach Justyna
2.	Dymmel Andrzej
3.	Mikulski Jakub
4.	Migryt Mateusz
5.	Łataś-Dęga Justyna
6.	Jezierski Maciej
7.	Jezierska Sylwia
8.	Hofman Rozalia
9.	Tarasiuk Milena
10.	Kraczek-Kuryło Magdalena
Zastępcy radców prawnych:	
65 radców prawnych	
POWIAT ŁĘCZYŃSKI	
1.	Dajos Michał
2.	Buława-Wawro Paulina
3.	Pawlik Kamil

4. Piątek Karol
5. Gołaszewski Krzysztof
Zastępcy radców prawnych:
30 radców prawnych
POWIAT ŁOSICKI
1. Kornas Wojciech
2. Frąckiewicz Krzysztof
3. Zacharczuk-Demianiuk Karolina
4. Suski Gracjan
5. Mirońska Justyna
Zastępcy radców prawnych:
3 radców prawnych
MIASTO BIAŁA PODLASKA NA PRAWACH POWIATU
1. Szczęsny Jakub
2. Głuszczyńska Monika
3. Smogorzewska Magdalena
4. Marczuk Justyna
5. Gordziejewska Anna
Zastępcy radców prawnych:
6 radców prawnych
MIASTO CHEŁM NA PRAWACH POWIATU
1. Walczuk Karol
2. Adamiec Zbigniew
3. Bałabasz Jakub
4. Wojcieszek Magdalena
5. Ignatiuk-Kuźma Zofia
Zastępcy radców prawnych:
12 radców prawnych
MIASTO LUBLIN NA PRAWACH POWIATU
PUNKT 1
1. Bańka Michał
2. Przeniosło-Majka Karolina

3.	Czerwińska Grażyna
4.	Klimek Aleksandra
5.	Sokołowska Ewelina
PUNKT 2	
1.	Stąpór Magdalena
2.	Łapińska Agnieszka
3.	Niedbała Marcin
4.	Derewiecka Dagny
5.	Golec-Grzymek Aleksandra
PUNKT 3	
1.	Szymczyk Jarosław
2.	Jakubiak Tomasz
3.	Tchórznicki Mariusz
4.	Krzyżanowska Beata
5.	Martyniuk Małgorzata
Zastępcy radców prawnych:	
98 radców prawnych	
MIASTO ZAMOŚĆ NA PRAWACH POWIATU	
1.	Dudek Katarzyna
2.	Tomaszewska Alina
3.	Weremczuk-Kowalczyk Aleksandra
4.	Pokarowska-Korzeń Paulina
5.	Denis Anna
Zastępcy radców prawnych:	
20 radców prawnych	
POWIAT OPOLSKI	
1.	Zaborska Sylwia
2.	Janiszewski Paweł
3.	Kot Marcin
4.	Kowalski Jarosław
5.	Fota Sylwia
Zastępcy radców prawnych:	
16 radców prawnych	

POWIAT PARCZEWSKI	
1.	Awgulewicz Łukasz
2.	Wymiatał Przemysław
3.	Postawski Andrzej
4.	Achrymowicz Igor
5.	Jasińska Jolanta
Zastępcy radców prawnych:	
4 radców prawnych	
POWIAT PUŁAWSKI	
1.	Dąbek Bartosz
2.	Denkowska-Cudnoch Karolina
3.	Żukowska Gabriela
4.	Świątkowska Marta
5.	Żardecki Marcin
Zastępcy radców prawnych:	
24 radców prawnych	
POWIAT RADZYŃSKI	
1.	Lalak Katarzyna
2.	Trębicki Cezary
3.	Żuraw Krzysztof
4.	Bogusz Dominik
5.	Żardecki Marcin
Zastępcy radców prawnych:	
6 radców prawnych	
POWIAT RYCKI	
1.	Wielgosz Joanna
2.	Pomarański Jarosław
3.	Szafranek-Grzeszczyk Jowita
4.	Stoń Anna
5.	Piech Magdalena
Zastępcy radców prawnych:	
6 radców prawnych	

POWIAT ŚWIDNICKI	
1.	Lemieszek Ewelina
2.	Wysocka-Chorąży Małgorzata
3.	Rokita-Kasprzyk Justyna
4.	Ziembowicz Beata
5.	Danielak Krzysztof
Zastępcy radców prawnych:	
49 radców prawnych	
POWIAT TOMASZOWSKI	
1.	Gawęda Tomasz
2.	Batalia Jakub
3.	Jurzysta Katarzyna
4.	Leńczuk Tomasz
5.	Garbula Mateusz
Zastępcy radców prawnych:	
3 radców prawnych	
POWIAT WŁODAWSKI	
1.	Jasiuk Katarzyna
2.	Masełko Tomasz
3.	Antyborzec Rafał
4.	Poliszuk Łukasz
5.	Zalewska Joanna
Zastępcy radców prawnych:	
2 radców prawnych	
POWIAT ZAMOJSKI	
1.	Wojtak Dariusz
2.	Gołębiowski Damian
3.	Tomaszewska-Czuk Katarzyna
4.	Orłow Ewelina
5.	Szałacha-Małysz Edyta
Zastępcy radców prawnych:	
21 radców prawnych	

Obowiązek doskonalenia zawodowego

Szanowne Koleżanki, szanowni Koledzy!
Radcowie Prawni Okręgowej Izby Radców
Prawnych w Lublinie!

Z dniem 31 grudnia 2023 r. zakończy się cykl szkoleniowy 2021-2023 w zakresie wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego. Rok 2023 będzie zatem ostatnim rokiem V cyklu szkoleniowego.

Jak wynika z prowadzonej przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Lublinie ewidencji zgromadzonych przez radców prawnych punktów szkoleniowych, według stanu na 31 listopada 2022 r., spośród 1994 radców prawnych zobowiązanych do wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego aż 675 radców prawnych nie posiada jeszcze żadnych punktów szkoleniowych, 329 radców prawnych uzyskało 50% i więcej punktów szkoleniowych, zaś 472 radców prawnych zdobyło do 50% punktów szkoleniowych.

Obowiązek doskonalenia zawodowego według stanu na 31 listopada 2022 r. wypełniło zaś 518 radców prawnych Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie.

Zgodnie z obowiązującym w cyklu szkoleniowym 2021-2023 Regulaminem zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, którego tekst jednolity został ogłoszo-

ny Uchwałą nr 301/XI/2021 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 23 września 2021 r., obowiązek szkoleniowy uważa się za wypełniony, jeżeli w cyklu szkoleniowym radca prawny uzyska minimalną liczbę **40 punktów** szkoleniowych (§ 5 ust. 3 Regulaminu).

Zgodnie z § 3 ust. 1 Regulaminu doskonalenie zawodowe realizowane jest w następujących formach:

- 1) szkolenia stacjonarne;
- 2) szkolenia z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość, w tym e-learning, webinaria i inne;
- 3) warsztaty;
- 4) studia doktoranckie i podyplomowe;
- 5) publikacje;
- 6) konferencje i seminaria;
- 7) sprawowanie patronatu.

Wypełnianie obowiązku doskonalenia zawodowego odbywa się m.in. poprzez: udział w charakterze słuchacza, uczestnika, prowadzącego zajęcia, wykładowcy, ukończenie studiów doktoranckich lub podyplomowych z zakresu prawa, publikację książek, artykułów lub komentarzy z zakresu prawa, udział w konferencjach lub seminariach z zakresu prawa, uczestnictwo w szkoleniach i zajęciach warsztatowych poświęconych doskonaleniu umiejętności dotyczących komunikacji z klientem, współdziałania w zespole, zarządzania konfliktem, zarządzania kancelarią marketingu usług prawniczych,

negocjacji lub retoryki sprawowania patronatu (§ 4 ust. 1 Regulaminu).

Każdorazowy udział w którejkolwiek formie doskonalenia zawodowego wymaga potwierdzenia przez jej organizatora. Potwierdzenie nie jest wymagane, jeżeli organizatorem jest organ samorządu radców prawnych (§ 4 ust. 2 Regulaminu).

W celu potwierdzenia uzyskanych punktów szkoleniowych organizowanych przez inne podmioty niż organy samorządu radców prawnych (tj. pozostałe samorządy zawodowe prawników, uniwersytety i inne szkoły wyższe, krajowe i międzynarodowe organizacje zrzeszające prawników, podmioty organizujące szkolenia dla zatrudnionych lub współpracujących z nimi radców prawnych, podmioty specjalizujące się w organizacji form doskonalenia zawodowego dla prawników – § 12 ust. 1 pkt 1-5 Regulaminu) radcowie prawni proszeni są o niezwłoczne przesłanie za pośrednictwem poczty na adres: Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, ul. K. Wallenroda 2e, 20-607 Lublin, lub za pośrednictwem poczty elektronicznej: poczta@oirp.lublin.pl dokumentów potwierdzających uczestnictwo w szkoleniach, tematykę, liczbę godzin (ze wskazaniem, czy są to godziny lekcyjne, czy zegarowe) oraz liczbę uzyskanych punktów szkoleniowych lub dowody publikacji oraz potwierdzenia sprawowania patronatu nad aplikantami radcowskimi wpisanymi na listy innych niż OIRP w Lublinie okręgowych izb radców prawnych.

Za niewypełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego w poprzednim cyklu szkoleniowym 2018-2020 na 23 listopada br. prawomocnymi karami dyscyplinarnymi (w tym także karami pieniężnymi) ukaranych zostało dziewięciu radców prawnych Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, przy czym wymierzenie radcy prawnemu kary dyscyplinarnej skutkuje również obowiązkiem poniesienia kosztów postępowania dyscyplinarnego, których wysokość kształtowała się w granicach 1700-1900 zł. W toku pozostaje jeszcze 38 postępowań dyscyplinarnych.

W celu umożliwienia wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie organizuje szkolenia także w formie webinarium (przeprowadzanych w czasie rzeczywistym) i szkoleń e-learningowych (które można odbyć w dowolnym czasie, wybranym przez radcę prawnego), przy czym w 2023 r. zostanie zwiększona liczba szkoleń.

Szczegółowe tematy webinarium, termin i czas ich trwania, a także szczegółowe informacje na temat zasad i sposobu udziału w szkoleniach stacjonarnych, szkoleniach e-learningowych i webinarium zamieszczane są na stronie internetowej Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie: <https://oirp.lu> w zakładce: doskonalenie zawodowe, jak i na Facebooku.

Problemy z logowaniem do platformy e-learningowej można zgłaszać pod adresem: <http://pomoc.oirp.lu>.

Jednocześnie zachęcamy do korzystania, po wcześniejszej rejestracji, ze

szkoleń organizowanych przez KIRP, dostępnych na platformie e-learningowej: <https://e-kirp.pl>.

W 2023 r. jest jeszcze czas i możliwość wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego w V cyklu szkoleniowym 2021-2023 przez radców prawnych naszej Izby, o co bardzo prosimy i gorąco apelujemy.

Czekamy również na propozycje tematów szkoleń w 2023 r., które podczas

wykonywania zawodu radcy prawnego są przydatne w świadczeniu pomocy prawnej, tak aby jak najszerszej wychodzić na przeciw Państwa oczekiwaniom i potrzebom.

Serdecznie zapraszamy do kontaktu z Działem Szkoleń OIRP w Lublinie.

URSZULA NIEBORAK
Wicedziekan Rady

VIII Otwarty Halowy Turniej Prawników w Tenisie Lublin 2022 z sukcesami zawodników OIRP w Lublinie!

W dniach 18-20 listopada br. odbył się VIII Otwarty Halowy Turniej Prawników w Tenisie na gościnnych kortach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Organizatorem imprezy była Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, przy wsparciu Izby Adwokackiej w Lublinie. Po raz ósmy przedstawiciele wszystkich zawodów prawniczych oraz studenci prawa lubelskich uczelni walczyli o puchar Dziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie i Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie.

W tym roku do turnieju zgłosiła się rekordowa liczba 45 zawodniczek i zawodników z całej Polski, m.in. z: Gdańska, Olsztyna, Bydgoszczy, Poznania, Wrocławia,

Katowic, Warszawy, Łodzi czy Rzeszowa, dopisali także lokalni tenisiści i tenisistki. Naszą Izbę reprezentowali: r. pr. Marzena Kucharska-Derwisz, apl. radc. Dagna Kozub i r. pr. Marek Duszyński i jak się okazało, wszyscy stanęli na podium. Turniej rozegrano w czterech kategoriach singlowych: kobiety Open, mężczyźni Open, mężczyźni 50+ oraz mężczyźni PRO. Dodatkowo rywalizowano w kategorii debel kobiety i debel mężczyźni.

Uroczystego otwarcia zawodów dokonali dziekan Rady OIRP w Lublinie dr hab. Arkadiusz Bereza oraz wicedziekan ORA w Lublinie adw. Krzysztof Oleszczuk.

Przez cały piątek i sobotę trwały rozgrywki w poszczególnych grupach (3- lub 4-osobowych), z których najlepsi

awansowali do fazy pucharowej turnieju rozgrywanej w niedzielę. W sobotę rozegrano również turniej deblowy kobiet, dzięki czemu podczas wieczornego bankietu można było nagrodzić najlepsze pary zawodniczek. Miło nam przekazać informację, że w kategorii debel kobiety zwyciężyła lubelsko-śląska para Dagna Kozub (OIRP Lublin) i Aleksandra

Dyszpit, drugie miejsce zajęły Magdalena Jeziorska i Joanna Olszowska-Zarzecka, a na najniższym stopniu podium stanęły *ex aequo* Marzena Kucharska-Derwisz (OIRP Lublin) i Urszula Zwolak oraz duet siostr Joanna Ansion-Dzik i Ewelina Ansion-Pietkiewicz.

W przerwach pomiędzy poszczególnymi meczami ulgę fizyczną i psychiczną przynosili zawodnikom masażami partnerszy turnieju: Agnieszka Stadnik Dotyk Relaksu i Fizjo-Sport Piotr Luterek.

Po zakończeniu gier w sobotę odbył się uroczysty bankiet z udziałem zawodników i sponsorów. W trakcie imprezy, oprócz wspomnianego już nagrodzenia zwycięzczyń w turnieju deblowym pań, wszystkim uczestnikom zawodów przekazano zestawy upominków ufundowane przez sponsorów. Ponadto ci, którym nie udało się awansować do niedzielnych finałowych rozgrywek, otrzymali pamiątkowe dyplomy uczestnictwa w turnieju. Zmęczenie po zaciętych pojedynkach nie przeszkodziło w świetnej zabawie.

Niedziela była dniem ostatecznych rozstrzygnięć. Rozegrano gry półfinałowe i finały we wszystkich kategoriach w grze pojedynczej oraz dokończono grę podwójną Panów. W półfinałach w kategorii kobiety Open spotkały się Aleksandra Dyszpit i Urszula Zwolak oraz Magdalena Jeziorska i Joanna Olszowska-Zarzecka. U mężczyzn w kategorii Open pojedynek stoczyli ze sobą Maciej Chorągiewicz i Grzegorz Krawczyk oraz Waldemar Sikorski i Krzysztof Sobczyński, a w kategorii mężczyzn 50+ Marek Duszyński

(OIRP Lublin) i Piotr Zarzecki oraz Maciej Talarski i Janusz Dziedzic. W półfinałach w kategorii mężczyźni PRO rywalizowali Mateusz Dybus i Bartłomiej Cherka oraz Marcin Jędrusek i Tomasz Modro.

Po zaciętej rywalizacji w półfinałach rozegrano pojedynki finałowe pomiędzy Aleksandrą Dyszpit i Magdaleną Jeziorską, Grzegorzem Krawczykiem i Waldemarem Sikorskim, Piotrem Zarzeckim i Maciejem Talarskim oraz Mateuszem Dybusem i Tomaszem Modro.

Turniej zakończył się rozdaniem pucharów, dyplomów i nagród przez dziekana Rady OIRP w Lublinie dr hab. Arkadiusza Berezę oraz wicedziekana ORA w Lublinie adw. Krzysztofa Oleszczuka.

Dzięki hojnemu wsparciu sponsorów zawodnicy mieli o co walczyć. W puli nagród znalazły się m.in. bony produktowe firmy Pacific Polska na kwotę 4800 zł, vouchery podarunkowe do Salonów Jubilerskich KORN na kwotę 3000 zł, kupony promocyjne na usługi od Rafi Car

Detailing, vouchery do Biura Ekspertyz Sądowych na łączną kwotę 6000 zł, vouchery podarunkowe na masaże i zabiegi do Dotyku Relaksu Agnieszka Stadnik na kwotę 1000 zł, vouchery do hotelowego spa LubHotel na kwotę 900 zł, a także liczne nagrody rzeczowe ufundowane przez firmy Elmax, Boardy, Perła – Browary Lubelskie i DRS oraz komentarze do aktów prawnych i monografie ufundowane przez C.H. Beck. Nagroda specjalna w postaci możliwości korzystania z nowego modelu BMW przez okres weekendu, ufundowana przez Best Auto Sp. z o.o. – dealera pojazdów tej marki, trafiła do najlepszej zawodniczki z województwa lubelskiego. Wśród nagród znalazły się również książka *Chmielnicki. Burzliwe losy Kozaków* oraz akwarelka przedstawiająca ułana autorstwa wszechstronnie utalentowanego kolegi adw. Sławomira Leśniewskiego.

Należy również wspomnieć, że przez cały czas trwania gier zawodnicy mogli

ugasić pragnienie wodą mineralną Nałęczowianka oraz napojami funkcjonalnymi na bazie wody z linii Nał+, które dzięki dodatkowi odpowiednich składników mineralnych oraz witamin wspierały organizmy sportowców. Tenisiści mogli także się posilić świeżymi owocami i ciulkierkami dostarczonymi przez Bury sp. z o.o. oraz Fabrykę Cukierków Pszczółka sp. z o.o., a także skorzystać z degustacji serów zorganizowanej przez Skarby Serowara ze Spółdzielczej Mleczarni Spomlek.

Sponsorami i partnerami turnieju byli: BMW Best Auto, Gardener Outdoor Fur-

niture, ACC Expert, Netter, Biuro Ekspertyz Sądowych, DRS, Elmax, Boardy, KORN Salony Jubilerskie, Nałęczowianka, Bury, Fabryka Cukierków Pszczółka, Dotyk Relaksu Agnieszka Stadnik, Fizjo-Sport Piotr Luterek, Malinowy Nos, RAFI Car Detailing, Skarby Serowara, Pacific, Toalson, LubHotel, LUK, JLS Ubezpieczenia, Magazyn Lubelski, Legalis C.H. Beck oraz Perła – Browary Lubelskie.

Ogromne podziękowania składamy również na ręce gospodarza turnieju – dyrektora i pracowników Studium Wychowania Fizycznego i Sportu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, którzy bardzo gorąco nas przyjęli i na każdym etapie organizacji zawodów wykazywali się dużą pomocą i życzliwością.

Zwycięzcy poszczególnych kategorii:

SINGIEL KOBIETY OPEN:

1. Aleksandra Dyszpit (OIRP Katowice)
2. Magdalena Jeziorska (OIRP Łódź)

3. Urszula Zwolak (SO w Zamościu)
3. Joanna Olszówka-Zarzecka (OIRP Katowice)

SINGIEL MĘŻCZYŹNI OPEN:

1. Grzegorz Krawczyk (Izba Adwokacka, Kraków)
2. Waldemar Sikorski (OIRP Poznań)
3. Krzysztof Sobczyński (OIRP Łódź)
3. Maciej Chorągiewicz (ORA Lublin)

SINGIEL MĘŻCZYŹNI 50+:

1. Piotr Zarzecki (OIRP Katowice)
2. Maciej Talarski (OIRP Poznań)
3. Marek Duszyński (OIRP Lublin)
3. Janusz Dziedzic (OIRP Warszawa)

SINGIEL MĘŻCZYŹNI PRO:

1. Tomasz Modro (Izba Komornicza, Łódź)
2. Mateusz Dybus (Izba Adwokacka, Kraków)
3. Bartłomiej Cherka (OIRP Warszawa)
3. Marcin Jędrusek (OIRP Poznań)

DEBEL KOBIETY:

1. Dagna Kozub (OIRP Lublin) i Aleksandra Dyszpit (OIRP Katowice)
2. Magdalena Jeziorska (OIRP Łódź) i Joanna Olszówka-Zarzecka (OIRP Katowice)
3. Urszula Zwolak (SO w Zamościu) i Marzena Kucharska-Derwisz (OIRP Lublin)
3. Joanna Ansion-Dzik (OIRP Katowice) i Ewelina Ansion-Pietkiewicz (OIRP Katowice)

DEBEL MĘŻCZYŹNI:

1. Piotr Zarzecki (OIRP Katowice) i Bartłomiej Cherka (OIRP Warszawa)

2. Marcin Jędrusek (OIRP Poznań) i Maciej Talarski (OIRP Poznań)
3. Szymon Kuprowski (SR Lublin-Zachód w Lublinie) i Miłosz Borowiecki (OIRP Lublin)
4. Grzegorz Krawczyk i Mateusz Dybus (obaj Izba Adwokacka, Kraków)

Zwycięzcom gratulujemy, wszystkim zawodnikom dziękujemy za udział i rywalizację w duchu fair play, a sponsorom dziękujemy za bardzo duże wsparcie rzeczowe i finansowe i zapraszamy ponownie za rok w dniach 17-19 listopada 2023 r. Przy tej okazji kierujemy prośbę do Koleżanek i Kolegów z naszej Izby o przekazywanie informacji na temat osób i firm, które miałyby ochotę wesprzeć działania naszej Izby w dziedzinie sportu oraz na innych polach. Osoby zainteresowane powinny się kontaktować z kol. Markiem Duszyńskim, nr tel. 508 204 032.

Komisja ds. Sportu
OIRP w Lublinie

Szlachetna Paczka

Jak co roku w okresie świątecznym członkowie Okręgowej Izby Radców Prawnych wraz z Fundacją Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie „Znam Prawo” wzięli udział w akcji Szlachetna Paczka.

Darczyńcy objęli pomocą małżeństwo z dwójką małoletnich dzieci, w tym jedno z orzeczeniem o niepełnosprawności, którzy znaleźli się w bardzo trudnej sytuacji materialnej. Rodzina utrzymuje się z pracy dorywczej Pana Marka i Pani Grażyny oraz ze świadczeń rodzinnych i 500+ w łącznej kwocie 3622 zł. Po odliczeniu kosztów leczenia, utrzymania domu oraz kredytów, razem 2898 zł, rodzinie pozostaje 181 zł na osobę.

Zrealizowaliśmy nasz cel – została przygotowana świąteczna paczka dla wybranej rodziny. Znalazły się w niej żyw-

ność, środki czystości, artykuły higieniczne, odzież dla rodziny, dwa komputery dla dzieci do nauki, żelazko, książki, przybory szkolne, bony подарunkowe do sklepów spożywczych i odzieżowych, drobne upominki.

Obdarowani byli zaskoczeni i poruszeni ilością otrzymanych rzeczy. Wszyscy członkowie wybranej przez nas Rodziny byli bardzo wdzięczni za przekazane prezenty i za wielką ilość produktów żywnościowych, które pomogą im odciążyć domowy budżet i skupić się bardziej na potrzebniejszych rzeczach, takich jak np. leki dla dziecka, na które nie zawsze starczało pieniędzy.

Wsparcie materialne, a wraz z nim nadzieja i wiara w ludzką dobroć, trafiło do wybranej rodziny w weekend finałowy, tj. 9-11 grudnia br. Cieszę się, że ta rodzina mogła liczyć właśnie na takich darczyńców jak Państwo. Dziękuję za współpracę. Był to gorący czas, towarzyszyły nam wszystkim wielkie emocje, myślę, że osiągnęliśmy cel, do którego wspólnie dążyliśmy. Mimo że rodzina nie spodziewała się wiele, Wy daliście najwięcej, ile tylko mogliście. Jesteście, Państwo, wspaniali i okazaliście wielkie serce.

JOANNA KRÓL
Radca prawny

Wycieczka seniorów do Muzeum Narodowego oraz Teatru Muzycznego „Roma” w Warszawie

Zarząd Klubu Seniora przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Lublinie, korzystając ze wsparcia lubelskiej Izby, zorganizował 1 października br. jednodzienną wycieczkę do Warszawy dla seniorów. Program wycieczki obejmował zwiedzanie wystawy czasowej poświęconej twórczości Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego) w Muzeum Narodowym w Warszawie oraz ekspozycję stałą – *Galerię Sztuki XIX w.* z najważniejszymi pracami polskiego malarstwa. Dodatkową atrakcją był popołudniowy spektakl w Teatrze Muzycznym „Roma”.

W wycieczce uczestniczyło ponad 40 seniorów. Z deszczowego Lublina wyjechaliśmy o 7.30. Warszawa powitała nas ładną pogodą. W Muzeum Narodowym spotkaliśmy ogromny tłum zwiedzających szczególnie chcących obejrzeć wystawę czasową Witkacego. W *Galerii Sztuki XIX w.* mogliśmy zobaczyć dzieła Jana Matejki, twórcy scen z historii Polski, w tym słynną „Bitwę pod Grunwaldem”, Józefa Branda, twórcy scen batalistycznych, Maksymiliana Gierymskiego, Józefa Chełmońskiego i jego najśłynniejszy obraz „Babie lato”. Obejrzeliśmy także obrazy realistyczne Aleksandra Gierymskiego, Jacka Malczewskiego – reprezentanta symbolizmu w okresie Młodej Polski, Wojciecha

Kossaka – malarza koni, scen batalistycznych i panoram, w tym obraz „Olszynkę Grochowską” oraz dzieła Olgi Boznańskiej – najwybitniejszej polskiej malarki. Interesujące były płótna pierwszego polskiego impresjonisty Władysława Podkowińskiego, w tym obraz „Dzieci w ogrodzie”, obrazy Artura Grottgera – twórcy symboliki patriotycznej, piewcy polskiego mesjanizmu, w tym słynne „Kucie kos”. Z wielkim zainteresowaniem obejrzeliśmy „Dziwny ogród”, dzieło twórcy młodopolskiej secesji Józefa Mehoffera. Malowidło przedstawia ogród skąpany w promieniach słonecznych, nad ogrodem zawisła nienaturalnej wielkości wałka postrzegana jako symbol nieśmiertelności i odnowy. Radość, szczęście i obecność najbliższych artysty. Ten obraz zapewnił artyście wieczną pamięć i nieustające życie wśród kolejnych pokoleń.

Obejrzelismy także dzieła innego młodopolskiego geniusza Stanisława Wyspiańskiego, m.in. „Chochoły”, „Macierzyństwo”.

Wystawa czasowa poświęcona twórczości Stanisława Ignacego Witkiewicza pt. „Witkacy. Sejsmograf epoki przyspieszenia” była dostępna w Muzeum Narodowym w Warszawie w dniach 8 lipca -9 października br.

Witkacy – ekscentryczny, tajemniczy, utalentowany, jeden z najwybitniejszych twórców XX w. – stał się artystyczną legendą już za życia. Był człowiekiem niezmiernie twórczym, pozostawił po sobie nie tylko dzieła malarskie, lecz także fotografie, sztuki teatralne, powieści, traktaty filozoficzne i pokaźny zbiór listów. Był także przenikliwym krytykiem cywilizacji.

Witkacy urodził się w 1885 r. w Warszawie, lecz wychowywał się w Zakopanem. Młody Witkiewicz kształcił się w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Podstawą rzetelnego oddania postaci, modelunku światłocieniowego i płynności konturów była dla malarza twórczość młodopolskich artystów, jak Stanisław Wyspiański czy Józef Mehoffer.

Witkacy upatrywał szansy na wyzwolenie Polski w carskiej Rosji. W 1914 r. zaciągnął się w Petersburgu do elitarnej jednostki carskiej armii. Do Zakopanego wrócił w 1918 r., otarłszy się o śmierć na froncie i rewolucję październikową, ale nigdy niczego o tych latach nie pisał ani nie opowiadał. Bezpośrednie zetknięcie się z okrucieństwem Armii Czerwonej miało też wyrzucić decydujący wpływ na dramatyczną decyzję z września 1939 r.

W latach 20. XX w. dołączył do grupy formistów, malował obrazy, w których widać wpływy Ślewińskiego i Paula Gauguina. Następnie zarzucił malarstwo olejne, twierdził, że nie jest ono już w stanie wyrażać czystej formy, czyli pierwotnego składnika sztuki będącego bezpośrednim odwołaniem do wrażliwości odbiorcy i jego uczuć metafizycznych. Witkiewicz postanowił tworzyć wyłącznie pastelami i założył „Firmę Portretową”, traktując to przedsięwzięcie z przymrużeniem oka, jako źródło utrzymania. Portrety stały się – paradoksalnie – najbardziej znanym, podziwianym i wciąż inspirującym fragmentem twórczości Witkacego. Artysta obrazował postaci będące znakomitościami ówczesnego życia towarzyskiego. Zagadkowe zapiski znajdujące się na portretach to nazwy substancji, pod wpływem których pozostawał artysta podczas aktu tworzenia. Kokaina, peyotl, meskalina, alkohol czy też niepalenie papierosów miały wpływać na dogłębną penetrację psychiki przedstawianych postaci.

Działalność i twórczość Witkacego odbierano dwójako – z jednej strony fascy-

nował talentem i osobowością, a jego portrety i przedstawienia były niezwykle na czasie, ale z drugiej, uważano go za artystę niepoważnego, dziwaka i ekscentryka. Uznanie twórczości Witkacego nastąpiło wiele lat po II wojnie światowej, o rosnącym zainteresowaniu tą postacią zdecydowało ogłoszenie przez UNESCO roku 1985 jako roku Witkacego.

Oprowadzająca naszą grupę przewodniczka interesująco przekazała informacje o całej twórczości Witkacego – malarza, rysownika, fotografa, dramaturga, powieściopisarza, filozofa, teoretyka i krytyka sztuki.

Wystawa, którą z wielkim zainteresowaniem obejrzel seniorzy, ukazała nowe spojrzenie na dzieła Witkacego przez osadzenie jego prac w XX-wiecznych i współczesnych kontekstach teoretycznych. Zgromadzone na wystawie prace zostały zgrupowane według kategorii tematycznych, takich jak: kosmos, ruch, ciało, jedność osobowości, zdarzeniowość, wizja pierwotna, historia, indywidua.

Witkacy był uważnym obserwatorem przemian w sztuce w dobie przyspieszenia cywilizacyjnego pierwszej połowy XX w. Ukazywanie zmienności i dynamizmu rzeczywistości to jeden z głównych wątków poszukiwań artystycznych początków XX w. W malarstwie Witkacego kreowanie efektów ruchu jest jedną z najważniejszych metod budowania kompozycji.

Ciało – to częsty motyw u Witkiewicza, powracający zarówno w kompozycjach z okresu czystej formy, jak i w późniejszej twórczości rysunkowej. Portrety Wit-

kiewicza, zarówno fotograficzne, jak i malarzkie, ujawniają głębię i bogactwo życia psychicznego modeli. Przekazują sens niepowtarzalnego w każdym przypadku doświadczenia „jedności osobowości”.

Witkiewicz był przeświadczony o śmierci sztuki w konsekwencji wyczerpania się jej możliwości w zmieniającej się rzeczywistości społecznej. Charakter zdarzeniowy mają zarówno wczesne kompozycje węglowe, jak i dojrzałe rysunki i pastele oraz inscenizowane sytuacje towarzyskie rejestrowane na fotografiach. Uważał nowoczesność za epokę przyspieszenia cywilizacyjnego. Jego zdaniem rozwój techniki prowadzi do stopniowej i nieodwracalnej stagnacji kulturowej. Wzrastające umasowienie życia przyczynia się do automatyzacji jednostek, co powoduje zanik uczuć metafizycznych decydujących o ich wyjątkowości i niepowtarzalności wobec nieskończonego Istnienia.

Wiele portretów Witkacego wydaje się ukazywać wykorzenienie postaci z ciągłości tradycji kulturowej. Sugerują one doświadczenie pustki i melancholii wobec diagnozowanego przez artystę przyspieszenia historii. Dzieła z różnych okresów twórczości artysty udowadniają głębokie pokrewieństwo ze zjawiskami artystycznymi o kluczowym znaczeniu dla kultury europejskiej dwudziestolecia międzywojennego – z dziełami Wasilija Kandinsky’ego, Maxa Ernsta, Rudolfa Schlichtera, Umberto Baccioniego.

Na wystawie w Muzeum Narodowym w Warszawie można było obejrzeć prace Witkacego ze zbiorów własnych oraz

z licznych muzeów i instytucji w Polsce oraz z kolekcji prywatnych. Było to ponad 500 prac – obrazów, pastelów, rysunków i fotografii.

Po wybuchu II wojny światowej, 5 września 1939 r. Witkacy wraz z innymi uchodźcami udał się na wschód, do majątku znajomych rodziny Ziemiańskich we wsi Jezioro pod Dąbrowicą na Polesiu. W dniu 18 września, po ataku Związku Sowieckiego na Polskę, Witkiewicz popełnił samobójstwo. Wydarzenia 1939 r. były dla niego spełnieniem jego wcześniejszych wizji i prorocत्व, zarówno o nieuniknionym końcu cywilizacji europejskiej, jak i o nowym świecie, w którym nie widział miejsca dla siebie. Wiado-

mość o wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski była zatem ostatecznym impulsem, końcowym przerażeniem – Witkacy przeżył wszak rewolucję bolszewicką i wiedział, z jakimi tragediami wiązało się zaanektowanie części Polski przez Związek Sowiecki.

Ekshumację szczątków Witkacego przeprowadzono w obecności polskich i ukraińskich urzędników 11 kwietnia 1988 r. Uroczysty pogrzeb odbył się w Zakopanem. Na skutek wątpliwości, jakie miał krewny Witkacego – Maciej Witkiewicz, w listopadzie 1994 r. otwarto trumnę ze szczątkami przywiezionymi z Ukrainy i stwierdzono, że są to szczątki kobiety. W miejscu domniemanego grobu Witkiewicza we wsi Jezioro pozostawiono jedynie tablicę. Obok matki Witkacego w Zakopanem na Pęksowym Brzysku spoczywają szczątki młodej niezidentyfikowanej kobiety.

Około 13 opuściliśmy Muzeum Narodowe i będąc pod wielkim wrażeniem obejrzanых dzieł, ucztę duchową zamieniliśmy na bardziej przyjemny obiad w restauracji. Po obiedzie udaliśmy się do Teatru Muzycznego „Roma”, gdzie z ogromną przyjemnością obejrzelśmy musical „Aida” stworzony w 1999 r. przez Elthona Johna i Tima Rice’a z librettem Lindy Woolverton, Roberta Fallsa i Davida Henry’ego Hwanga, na podstawie opery „Aida” Giuseppe Verdiego. Ponadczasowa opowieść o nieszcześliwej miłości nubijskiej księżniczki Aidy i Radamesa, kapitana egipskiej armii zaręczonego z Amneris, córką faraona. Musical poza fabułą nie ma nic wspólnego z dziełem Verdiego. Imponująca muzyka skomponowana przez legendę muzyki pop, oprócz stylu pop, zawiera także elementy muzyki etnicznej, rocka i reggae. Premie-

ra musicalu odbyła się na Broadwayu w Nowym Jorku 23 marca 2000 r. Przez ponad cztery lata zagrano tam prawie dwa tysiące przedstawień. Musical otrzymał wiele wyróżnień, w tym cztery nagrody Tony (m.in. za najlepszą muzykę). Po brodwayowskiej premierze przedstawienie było pokazywane w wielu krajach na całym świecie. Polska prapremiera odbyła się w Teatrze Muzycznym „Roma” 26 października 2019 r. Obejrzany spektakl bardzo nam się spodobał, muzyka, gra i śpiew aktorów, układy taneczne, ciekawe stroje wywarły niezapomniane wrażenie. Do deszczowego Lublina wróciliśmy około 20.00. Pogoda nie zepsuła nam humorów i ciekawych doznań oraz nadziei na następne ciekawe wycieczki.

BOGUSŁAWA ZOŁA
Radca prawny

Radcowskie spotkania muzyczne w Tarnowie

W dniach 7-9 października br. odbyły się w Tarnowie Radcowskie Spotkania Muzyczne. Organizatorem była

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Krakowie. Wystąpiło kilku solistów i dwa zespoły. Lubelską Izbę reprezentowała grupa LastJump w składzie: Mariusz Mazur oraz radcowie prawni Marek Meksuła i Jacek Leńczuk. W niezwykle klimatycznym Tarnowskim Centrum Kultury, w kinie Marzenie, odbył się koncert galowy, który zakończył się występem zespołu LastJump. Serdecznie gratulujemy udanego występu!

REDAKCJA

Lista stałych recenzentów

Dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS

Dr hab. Beata Jeżyńska, prof. UMCS

Dr Radosław Kostrubiec

Dr hab. Anna Kosut, prof. UMCS

Dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS

Prof. dr hab. Tomasz Pietrzykowski

Dr hab. Małgorzata Stefaniuk, prof. UMCS

Dr Marzena Świstak

Dla Autorów

Teksty do publikacji należy składać w sekretariacie Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie (ul. Konrada Wallenroda 2E, 20-607 Lublin) lub przysyłać pocztą elektroniczną (e-mail: prawnik@oirp.lublin.pl).

Procedura recenzowania i kwalifikowania artykułów zgłaszanych do publikacji dostępna jest na stronie internetowej: www.biuletynprawnik.pl.

Materiałów niezamówionych Redakcja nie zwraca i rezerwuje sobie prawo do skracania, poprawiania oraz uzupełniania otrzymanych tekstów, a także dodawania i zmiany tytułów.

LUXURY EMS

sport & medical

RABAT DLA RADCÓW PRAWNYCH I APLIKANTÓW *

-20%

**Umów się na próbny
BEZPŁATNY TRENING**
tel. 699 671 830

Luxury EMS sport & medical
Lublin, Grottgera 7/1
www.luxuryems.pl

WYSTARCZY 20 MINUT
TRENINGU EMS
TYGODNIOWO

BUDUJE
MIĘŚNIE

REDUKUJE TKANKE
TŁUSZCZOWĄ I CELULIT

MODELUJE
SYLWETKĘ

WZMACNIA MIĘŚNIE
DNA MIEDNICY

LIKWIDUJE BÓL
PLECÓW

***Na wybrany karnet EMS za okazaniem legitymacji do 28.02.2023**

iuscase
C.H.BECK

Zarządzanie kancelarią prawną w jakości C.H.Beck

- Iuscase to nowoczesny program do zarządzania kancelarią prawną powstały w oparciu o niemal 30-letnie doświadczenie C.H.Beck na polskim rynku.
- **Zintegrowany z Portalem Informacyjnym Sądów Powszechnych.**
- Odpowiada na realne potrzeby polskich prawników.

Wypróbuj bezpłatnie

Zadzwoń **22 311 22 22** lub wejdź na **iuscase.pl**

C.H.BECK